

Nr 1

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1966/67 inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde jämte i ämnet väckta motioner.

Utskottet får härigenom avgiva utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar i fråga om utgifterna inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde i den vid riksdagens början avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1966/67.

Beträffande utredningen i dessa ärenden får utskottet i huvudsak hänvisa till motsvarande punkter i statsrådsprotokollet av den 3 januari 1966 (prop. 1966: 1 bil. 11).

I samband härmed har utskottet behandlat i ämnet väckta motioner.

DRIFTBUDGETEN

Nionde huvudtiteln

A. Jordbruksdepartementet m. m.

1:o) Jordbruksdepartementet: Avlöningar. Kungl. Maj:ts framställning under punkten A 1 (s. 9—10) innebär — förutom hemställan till riksdagen att medge ändring i personalförteckningen och att fastställa ny avlöningsstat — en anslagshöjning med 368 000 kr. Med hänvisning till att chefen för justitiedepartementet vid anmälan av det under andra huvudtiteln uppförda anslaget Statsrådsberedningen: Avlöningar behandlat frågan om biträdes- och expeditionsvaktsorganisationen i statsdepartementen m. m. fr. o. m. nästa budgetår förordas dels viss utökning av biträdespersonalen, dels vissa tjänsteförändringar.

Utskottet, Vad Kungl. Maj:t föreslagit under anslagspunkten tillstyrkes av utskottet, som sålunda hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för jordbruksdepartementet enligt vad som förordats i propositionen,

b) godkänna följande avlöningsstat för jordbruksdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen, <i>förslagsvis</i>	85 000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 340 000
3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	280 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 263 000
<u>Summa kr. 2 968 000</u>	

c) till *Jordbruksdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 968 000 kr.

2:o) **Jordbruksdepartementet: Omkostnader.** Kungl. Maj:ts förslag under punkten A 2 (s. 10) om ett med 23 000 kr. till 194 000 kr. uppräknat anslag biträdes av utskottet, som hemställer,

att riksdagen må till *Jordbruksdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 194 000 kr.

3:o) **Lantbruksrepresentanter: Avlöningar.** Kungl. Maj:ts förslag under punkten A 3 (s. 10—11) om fastställande av ny avlöningsstat samt om oförändrad medelsanvisning biträdes av utskottet, som hemställer,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för lantbruksrepresentanter, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	232 000
2. Ersättning till kostnader för förhyrning av bostäder, <i>förslagsvis</i>	65 000
<u>Summa kr. 297 000</u>	

b) till *Lantbruksrepresentanter*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 297 000 kr.

4:o) **Lantbruksrepresentanter: Omkostnader.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts under punkten A 4 (s. 11) gjorda framställning om oförändrad medelsanvisning och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Lantbruksrepresentanter: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 52 000 kr.

5:o) **Kommittéer m. m.** Kungl. Maj:t har under punkten A 5 (s. 11) föreslagit oförändrad medelsanvisning med 1 550 000 kr. Från anslaget avses bestridas även vissa kostnader avseende planeringsresurser för verk och myndigheter i anledning av beslut av 1965 års riksdag.

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommittéer m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 550 000 kr.

6:o) **Extra utgifter.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts under punkten A 6 (s. 12) gjorda framställning om oförändrad medelsanvisning hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 365 000 kr.

B. Lantbruksstyrelsen

7:o) **Lantbruksstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:ts framställning under punkten B 1 (s. 12—15) innefattar — förutom fastställande av ny avlöningsstat — anslagsanvisning med 5 128 000 kr. eller med 39 000 kr. högre belopp än för innevarande budgetår.

Lantbruksstyrelsen har hemställt om en anslagshöjning med 196 000 kr.

Efter närmare redogörelse för lantbruksstyrelsens anslagsframställning har *departementschefen* anfört följande.

»1965 års riksdag (prop. 100, JoU 17, rskr 256) beslutade i princip att lantbruksnämndernas och hushållningssällskapens uppgifter i fråga om jordbruks- och trädgårdsnäringarnas rationalisering m. m. skulle föras samman i ett nytt statligt organ kallat lantbruksnämnd. För att utreda lantbruksnämndernas närmare organisation har tillkallats 1965 års lantbruksorganisationsutredning. Denna utredning skall se över även lantbruksstyrelsens arbetsuppgifter mot bakgrunden av de uppgifter som kommer att åvila de nya lantbruksnämnderna och pröva styrelsens inre organisation i berörda delar.

Med hänsyn till behovet av medel för förberedelsearbeten inför omorganisationen förordar jag att anslaget räknas upp med 125 000 kr. I enlighet med mitt förslag under punkten C 13 bör anslaget vidare ökas med 7 000 kr. för att bekosta en till lantbruksstyrelsen knuten hästavelsnämnd. Till följd av löneomräkning bör anslaget slutligen minskas med 93 000 kr.»

Utskottet. Den av Kungl. Maj:t framlagda anslagsberäkningen föranleder ingen erinran från utskottets sida. Som vad Kungl. Maj:t i övrigt anfört och yrkat under förevarande punkt ej heller möter någon invändning, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för lantbruksstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 853 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	41 000
3. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	205 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	3 029 000
Summa kr. 5 128 000	

b) till *Lantbruksstyrelsen*: Avlöningar för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 5 128 000 kr.

8:o) *Lantbruksstyrelsen*: Omkostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag under punkten B 2 (s. 15) om en medelsanvisning av 893 000 kr., innebärande en ökning med 104 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lantbruksstyrelsen*: Omkostnader för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 893 000 kr.

C. Lantbrukets rationalisering och befrämjande av dess produktion, m. m.

9:o) *Lantbruksnämnderna*: Avlöningar. Kungl. Maj:t föreslår under punkten C 1 (s. 16—17) att ny avlöningsstat fastställs och att anslaget höjs med 381 000 kr. till 17 924 000 kr.

Lantbruksstyrelsen har i sin anslagsskrivelse hemställt om anslagshöjning med 670 000 kr.

Departementschefen har efter närmare redovisning av lantbruksstyrelsens anslagsäskande anfört.

»Såsom jag berört under punkten B 1 har 1965 års lantbruksorganisationsutredning i uppdrag att pröva de nya lantbruksnämndernas organisation. För att tillgodose behovet av viss tillfällig personalförstärkning och expertis fram till den tidpunkt då omorganisationen genomförs, föreslår jag att anslaget ökas med 100 000 kr. Lantbruksstyrelsens förslag att avveckla organisationen med täckdikningsförmän per den 31 december 1966 kan jag biträda. Jag förordar därför att anslaget minskas med 20 000 kr. Till följd av löneomräkning bör anslaget höjas med 301 000 kr.»

Utskottet. Vad Kungl. Maj:t föreslagit och i övrigt anfört kan utskottet ansluta sig till. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för lantbruksnämnderna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	7 951 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	227 000
3. Arvoden till ortsombuden, <i>förslagsvis</i>	390 000
4. Ersättningar till täckdiknings- och cementeringsförmän, <i>förslagsvis</i>	50 000
5. Ersättningar till sakkunniga m. m., <i>förslagsvis</i>	782 000
6. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	8 524 000

Summa kr. 17 924 000

b) till *Lantbruksnämnderna*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 17 924 000 kr.

10:o) *Lantbruksnämnderna*: *Omkostnader*. Under punkten C 2 (s. 17—18) har Kungl. Maj:t föreslagit en anslagshöjning av 70 000 kr. till 4 147 000 kr. Däri har inräknats 4 000 kr. för engångsanskaffning av kontorsutrustning samt 75 000 kr. för flyttningskostnader för lantbruksnämnden i Jämtlands län.

Utskottet. Utskottet ansluter sig till Kungl. Maj:ts förslag under förevärande punkt och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Lantbruksnämnderna*: *Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 4 147 000 kr.

11:o) **Bidrag till hushållningssällskapen: Avlöningar.** Förutom hemställen om ny avlöningsstat innebär Kungl. Maj:ts förslag under punkten C 3 (s. 18—19) en medelsanvisning å 13 408 000 kr., vilket innebär en höjning av anslaget med 522 000 kr.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för hushållningssällskapsorganisationen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	11 050 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	956 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	521 000
4. ATP-avgifter, <i>förslagsvis</i>	764 000
5. Arbetsgivaravgifter till sjuk- och moderskapsförsäkringen, <i>förslagsvis</i>	117 000

Summa kr. 13 408 000

b) till *Bidrag till hushållningssällskapen: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 13 408 000 kr.

12:o) **Bidrag till hushållningssällskapen: Omkostnader.** Under punkten C 4 (s. 19—21) har Kungl. Maj:t föreslagit en med 400 000 kr. till 6 750 000 kr. ökad anslagsanvisning. Av anslagshöjningen hänför sig 50 000 kr. till ökade kostnader för årsmöten och förvaltningsutskottets sammanträden samt 350 000 kr. till kostnadsstegringar i hushållningssällskapens allmänna verksamhet. I sistnämnda belopp är i enlighet med under punkten 21:o redovisat förslag inräknat 100 000 kr. till kostnader för hästpremiering.

Utskottet. Då Kungl. Maj:ts framställning icke föranleder någon utskottets invändning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till hushållningssällskapen:*

Omkostnader för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 6 750 000 kr.

13:o) **Utbildningskurser för viss personal vid lantbruksnämnder och hushållningssällskap.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts framställning under punkten C 5 (s. 21—22) om oförändrad medelsanvisning hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utbildningskurser för viss personal vid lantbruksnämnder och hushållningssällskap* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 82 000 kr.

14:o) *Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m.* Kungl. Maj:t föreslår under punkten C 6 (s. 22—24) en uppräknig av anslaget med 234 000 kr. till 3 895 000 kr.

Lantbruksstyrelsen har hemställt, att anslaget vad avser kursverksamhet och framställning av undervisningsfilm m. m. ökas med 265 000 kr.

Styrelsen för lantbrukshögskolan har föreslagit, att anslaget i vad gäller specialrådgivning höjs med 234 000 kr.

Svensk industriförening har i särskild skrift, varöver lantbruksstyrelsen avgett yttrande, föreslagit, att hushållningssällskapens konsulenter får i uppdrag att bedriva viss rådgivning riktad till innehavare av s. k. bygdekvarnar samt medverka i regional kursverksamhet för dessa kvarnickare i fråga om bl. a. fodermedelsteknik, utsädesrensning och betning.

Departementschefen har anfört följande.

»Inom ramen för kursverksamheten har kurser i företagsplanering fått ökad omfattning. Som jag i tidigare sammanhang framhållit är denna ändrade inriktning av verksamheten ändamålsenlig och bör enligt min mening ytterligare utvecklas. För att förstärka resurserna för kursverksamheten föreslår jag att anslaget ökas med 60 000 kr. För ökade kostnader för lärararvoden och reseersättningar bör beräknas ytterligare 90 000 kr. Såsom lantbruksstyrelsen uttalat kan kurser för innehavare av s. k. bygdekvarnar anordnas inom ramen för nu gällande bestämmelser för kursverksamheten. Medelsbehovet för sådana kurser bör kunna täckas utan särskild anslagsökning.

För framställning av undervisningsfilm och bildserier bör enligt min mening beräknas oförändrat medelsbehov av 75 000 kr.

Med hänsyn till de tekniska frågornas stora betydelse för jordbrukets rationalisering förordar jag att 84 000 kr. beräknas för att till specialrådgivningen knyta en teknisk expert.»

Utskottet. Vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt anfört och föreslagit kan utskottet ansluta sig till. Utskottet hemställer således,

att riksdagen må till *Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 3 895 000 kr.

15:o) *Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m.* Under punkten C 7 (s. 24—25) har Kungl. Maj:t föreslagit en medelsanvisning med ett oförändrat belopp av 20 milj. kr. Kungl. Maj:ts förslag innebär vidare att ga-

rantiramarna för bidrag till yttre och inre rationalisering fastställs till oförändrat 6 milj. kr. resp. 16 milj. kr.

Lantbruksstyrelsen har i sin anslagsframställning föreslagit dels att anslaget ökas med 1 milj. kr., dels att den ram inom vilken bidrag skall få beviljas för yttre och inre rationaliseringsåtgärder fastställs till oförändrat 22 milj. kr.

Efter närmare redogörelse för motiven i anslagsskrivelsen har *departementschefen* förordat, att ramarna hålls oförändrade under nästa budgetår. Kungl. Maj:t bör liksom tidigare äga jämka fördelningen mellan de båda ramarna om förhållandena motiverar detta.

Departementschefens uttalande innebär vidare att medelsbehovet för intensifierad rådgivning på grund av ökade kostnader för löner och omkostnader kan beräknas till 477 000 kr. Av anslaget föreslås härutöver medel få tas i anspråk för speciella ändamål i samma utsträckning som innevarande budgetår.

I detta sammanhang har utskottet behandlat följande till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) II: 307 av herrar *Sundkvist* och *Persson* i Heden, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om sådan ändring av föreskrifterna till lantbruksnämnderna, att arrendatorer i större utsträckning än hittills kan medges bidrag för inre rationalisering i enlighet med motionens syfte;

2) I: 335 av herr *Kristiansson, Axel*, och herr *Pettersson, Harald*, likalydande med II: 747 av herr *Grebäck m. fl.*, i vilka motioner föreslagits, att riksdagen vid behandlingen av nionde huvudtiteln måtte medge,

dels att bidrag enligt rationaliseringskungörelsen må kunna utgå till kostnaderna för vattenvårdande åtgärder vid icke bestående brukningsenheter enligt samma förutsättningar som gäller för brukningsenheter som bedöms bli bestående,

dels att det under punkten C 7 upptagna förslagsanslaget till bidrag till jordbrukets rationalisering m. m. må kunna disponeras även för här sagda ändamål.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för motionsyrkandena får utskottet hänvisa till motionerna II: 307 och II: 747.

Remissyttranden över motionen II: 307 har inhämtats från lantbruksstyrelsen, arrendelagsutredningen och Riksförbundet Landsbygdens folk samt över motionsparet I: 335 och II: 747 från lantbruksstyrelsen.

Yttranden över motionen II: 307 ang. förbättrat rationaliseringsstöd åt arrendatorer.

Lantbruksstyrelsen avstyrker bifall till motionen och utgår därvid från

att de nya bestämmelser för rationaliseringsverksamheten, som kan komma att beslutas med anledning av förslag från 1960 års jordbruksutredning, också kommer att omfatta bestämmelser om statligt stöd till inre rationalisering vid arrendefastigheter. Vidare anser styrelsen att även ändringar i arrendelagstiftningen kan komma att påverka reglerna för ifrågavarande stödgivning och finner det därför inte motiverat med ändring av eller tillägg till redan givna anvisningar till lantbruksnämnderna. Styrelsen redovisar vidare gällande bestämmelser enligt kungörelsen den 11 juni 1948 (nr 342) angående statligt stöd till jordbrukets yttre och inre rationalisering m. m. (rationaliseringskungörelsen) samt enligt av lantbruksstyrelsen utfärdade anvisningar. Styrelsen har i övrigt bl. a. anfört.

Sammanfattningsvis gäller nu att i fråga om bidragsgivning till åtgärd för inre rationalisering å arrendefastighet bör stimulans kunna ges till önskvärd rationaliseringsåtgärd vid dylik fastighet under förutsättning att fastighetens ägare inte därigenom erhåller en ekonomisk favör som inte skulle ha kommit ägaren till del därest denne själv brukat jorden. För att undvika komplicerade bedömningsfrågor rörande kostnadsfördelningen mellan arrendatorn och jordägaren vid olika slag av åtgärder har styrelsen ansett att en i stort sett ändamålsenlig gränsdragning kan erhållas med ledning av åtgärdens art.

Då fråga är om uppförande eller förbättring av ekonomibyggnad eller annan fast anläggning för jordbruksdriften, med undantag av gödselvårdsanläggning och ensilagesilobyggnad, för vilka särskilda regler gäller på grund av bestämmelserna i arrendelagen, har styrelsen således föreskrivit att behovsprövningen skall avse såväl arrendatorns som jordägarens ekonomiska ställning.

Förutnämnda komplettering av anvisningarna gällde uppförande av torkanläggningar för stråfoder och spannmål. Dessa anläggningar synes ur olika synpunkter vara i viss mån jämförbara med gödselvårdsanläggningar och ensilagesilobyggnader. Torkanläggningar upptages emellertid ej i arrendelagen under den grupp av anläggningar för vilka särskilda regler gäller för kostnadsfördelning mellan jordägare och arrendator. Styrelsen har därför ansett att dessa anläggningar å bidragssammanhang bör jämföras med ekonomibyggnader och således behovsprövningen avse såväl arrendatorns som jordägarens ekonomiska ställning.

Styrelsen har emellertid funnit att undantag bör kunna göras för sådana byggnadsåtgärder av mindre omfattande slag, som av tekniskt-ekonomiska skäl bör avskrivas under relativt kort tid och som inte kan förväntas långsiktigt påverka fastighetens värde samt för vilka jordägaren ej enligt lag eller författning är skyldig ersätta arrendatorn för anläggningskostnaderna.

Till denna kategori av åtgärder har ansetts allt enklare anläggningar för torkning av stråfoder och spannmål kan föras. Däremot har icke större torkanläggningar ansetts kunna generellt inrymmas i detta undantag, enär det bl. a. är synnerligt svårt att bedöma huruvida arrendeperioden kommer att ha sådan varaktighet som motsvarar en kostnadskrävande anläggnings ekonomiska livslängd.

Av det anförda torde framgå att de av motionärerna berörda frågeställ-

ningarna har varit föremål för lantbruksstyrelsens fortlöpande uppmärksamhet och att anvisningarna till lantbruksnämnderna i fråga om bidragsgivning till åtgärder för inre rationalisering å arrendefastigheter anpassats till utvecklingen inom ramen för gällande bestämmelser.

Arrendelagsutredningen föreslår i remissutlåtandet att motionen II: 307 icke måtte föranleda annan åtgärd än att den överlämnas till jordbruksutredningen för att tagas i beaktande vid dess fortsatta arbete. Utredningen anför vidare.

Statens stöd till jordbrukets rationalisering utgår dels i form av bidrag utan återbetalningsskyldighet, dels i form av lån. Den ifrågavarande verksamheten synes i allt större utsträckning inriktas på lånealternativet. Eftersom strävandena går ut på att söka få fram företagsekonomiskt bättre lämpade enheter, förefaller det riktigt att den nyss antydda linjen fullföljes.

Vad motionärerna har i sikte synes närmast vara en utvidgning av bidragsalternativet. Om utredningens antagande om tendensen i den nuvarande jordbrukspolitiken är riktig, synes det därför knappast vara motiverat att exempelvis i fråga om arrendegårdarna verka för ytterligare bidragsgivning.

Motionärerna talar emellertid avslutningsvis också om det angelägna i att över huvud taget öka rationaliseringsstödet till jordbruksarrendatorer. Behandlar man motionen från denna synpunkt öppnar den otvivelaktigt mycket vida och samtidigt intressanta perspektiv.

Frågan om det statliga rationaliseringsstödet i större utsträckning än hittills skall kunna ges åt arrendatorer beror i väsentlig utsträckning på vilken inriktning jordbrukspolitiken över huvud taget skall få i framtiden och då särskilt vilken roll man därvid vill låta arrendejordbruket spela. Anser man att arrendejordbruket är en företagsform som är ändamålsenlig och bör stimuleras, kan det finnas anledning att låta denna bruksform i större utsträckning komma i åtnjutande av det statliga stödet och vice versa. Dessa frågor behandlas f. n. av jordbruksutredningen, som också torde komma att ta upp de i motionen behandlade frågorna.

Frågan om ökat rationaliseringsstöd till jordbruksarrendatorer äger också en betydelsefull skatterättslig aspekt, vilken med anledning av skatteflyktskommitténs betänkande (SOU 1963: 52) f. n. är föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Oavsett om man i framtiden kommer att satsa på bidrags- eller lånealternativet, kommer arrendatorernas civilrättsliga ställning i förhållande till jordens ägare att bli en väsentlig faktor i sammanhanget. Arrendelagsutredningen har i uppdrag att överse de därvid gällande bestämmelserna. Det torde vara ofrånkomligt att den blivande arrendelagen utformas på ett sådant sätt att den icke kommer att verka hindrande på den framtida jordbrukspolitiken. För närvarande är arrendelagsutredningen sysselsatt med att avsluta ett delbetänkande med förslag till nya bestämmelser för läghetsarrende.

Riksförbundet Landsbygdens folk ifrågasätter i sitt remissvar om det nu föreligger tillräckliga skäl för en detaljändring av det slag som förordas i motionen och framhåller därvid att de redovisade problemen i första hand torde beröra större torkningsanläggningar som inte beräknas kunna av-

skrivas under återstående del av arrendeperioden. Riksförbundet delar uppfattningen att det varit värdefullt om man hade kunnat i större utsträckning än nu lämna rationaliseringsbidrag till arrendatorer för dylika anläggningar, men framhåller att åtskilliga problem torde vara förenade med en ändring av nuvarande regler i dessa avseenden. Riksförbundet förutsätter att 1960 års jordbruksutredning vid sin översyn av regler och principer för rationaliseringsstödet uppmärksammar dessa problem och framhåller att arrendelagstiftningen, som för närvarande är föremål för översyn, också torde beröras av motionsförslaget.

Yttrande över motionerna I:335 och II:747 om statsbidrag till vattenvårdande åtgärder.

Lantbruksstyrelsen avstyrker bifall till motionerna och anför därvid.

Motionärerna hänvisar inledningsvis till det förslag angående statligt kreditstöd till vattenvårdande åtgärder vid jordbruksföretag av icke bestående karaktär, som departementschefen framlagt i årets statsverksproposition och som grundar sig på den promemoria i ämnet, som lantbruksstyrelsen utarbetat på Kungl. Maj:ts uppdrag.

I nämnda promemoria erinras om att det av Kungl. Maj:t givna utredningsuppdraget endast avsett möjligheterna att bevilja statlig kreditgaranti till här ifrågakommande anläggningar, varför frågan om statsbidrag ej diskuterats. Det anföres vidare att sådana bidrag enligt styrelsens uppfattning ej bör ifrågakomma i detta sammanhang.

Styrelsen har sålunda redan tagit ställning till frågan om statsbidrag till vattenvårdande åtgärder vid icke bestående brukningsenheter. Här skall motiven för detta ställningstagande närmare redovisas.

De åtgärder i form av investeringar i vattenvårdande syfte, som oundgängligen behöver företagas inom jordbruket, är enligt styrelsens uppfattning principiellt av samma karaktär som övriga investeringar i byggnader, markanläggningar eller maskiner. Att förslag ändock framlagts om speciellt statligt kreditstöd till vattenvårdande åtgärder vid företag, som eljest ej kan erhålla statligt stöd till investeringar i fasta anläggningar, grundar sig på ett behov att ur allmänna vattenvårdssynpunkter speciellt stimulera till och finansiellt underlätta dylika investeringar. Enligt styrelsens uppfattning bör den erforderliga stimulansen och tillräckligt finansieringsstöd kunna ernås genom statlig kreditgarantivning.

Lantbruksstyrelsen har vid utarbetandet av den nämnda promemorian uppmärksammat den eventuella hämmande inverkan, som det föreslagna kreditstödet kan få på jordbrukets strukturrationalisering. För att i möjligaste mån eliminera riskerna för en dylik inverkan har styrelsen föreslagit, att noggrann prövning bör ske i varje enskilt fall, att kreditstöd endast beviljas i fall då vattenvårdande myndighet bedömer åtgärder till förhindrande av vattenförorening som erforderliga samt att stöd endast bör komma i fråga för utförandet av sådana anläggningar, som vid minsta möjliga investering fyller de krav som bör ställas ur vattenvårdssynpunkt. Avser en brukare vid här aktuella brukningsenheter att utföra mera omfattande anläggningar, än vad som ur vattenvårdssynpunkt kan anses påkallat, bör enligt styrelsens förslag statlig kreditgaranti ej beviljas till åtgärden. Departementschefen synes ha godtagit dessa förslag.

Styrelsen vill som sin mening uttala, att riskerna för en hämmande inverkan på jordbrukets strukturrationalisering genom statligt stöd, som även utgår i form av statsbidrag till här ifrågavarande typ av brukningsenheter, ej torde kunna elimineras genom de återgivna förslagen om principerna för ärendenas prövning.

Motionärerna anför, att ägarna till de mindre brukningsenheter, som här är aktuella, icke kan när jordbruket nedlägges få kompensation för de vattenvårdsinvesteringar, som de enligt gällande bestämmelser kan föreläggas att göra. Styrelsen vill i detta sammanhang framhålla, att speciella vattenvårdsinvesteringar vid icke bestående brukningsenheter i övervägande antalet fall torde bli aktuella vid brukningsenheter, som kommer att drivas som självständiga företag under så lång tid, att investeringarna kan avskrivas under en rimlig tidrymd, varunder kostnaderna för investeringarna bör betraktas som normala och nödvändiga produktionskostnader i likhet med andra kostnader för anläggningar.

Den kommande omfattningen av investeringar i vattenvårdande syfte med alltför kort avskrivningstid påverkas starkt av i vilken utsträckning vederbörande vattenvårdande myndighet kommer att påfordra omedelbara åtgärder i de enskilda fallen. Vid beredningen av ovan nämnda utredning uttalade statens vatteninspektion att viss respittid torde kunna medgivas i vissa fall. Därigenom torde i många fall den situationen kunna uppnås, att brukaren även ur andra än vattenvårdssynpunkter önskar avveckla djurhållningen, varigenom investeringar helt undviks.

Motionärerna framhåller bl. a., att de icke bestående brukningsenheterna genom förslaget om kreditstöd till vattenvårdande åtgärder ej kommer i samma position som de bestående, eftersom dessa även kan erhålla statsbidrag till dylika åtgärder. Styrelsen vill i detta sammanhang påpeka, att viktiga inskränkningar i möjligheterna att erhålla statsbidrag till inre rationaliseringsåtgärder finns även för bestående brukningsenheter jämlikt 12 § rationaliseringskungörelsen (SFS 1959: 246 med senare ändringar).

Utskottet. I samband med behandlingen av förevarande anslagspunkt har utskottet haft att ta ställning till två i motioner framförda förslag om vidgade möjligheter att medge statsbidrag till åtgärder för inre rationalisering. Sålunda har i motionerna I: 335 och II: 747 hemställts att rationaliseringskungörelsen ändras så att bidrag kan utgå till vattenvårdande åtgärder vid brukningsenheter av icke bestående karaktär. Utskottet finner det angeläget att förutsättningar skapas för en förbättrad vattenvård och tillstyrker därför i det följande under punkten 17:o) ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag att det statliga kreditstödet skall utvidgas att omfatta åtgärder av nu nämnt slag. Enligt utskottets uppfattning bör den erforderliga stimulansen och tillräckligt finansieringsstöd för ifrågavarande åtgärder kunna uppnås genom sådan kreditgarantigivning. Att på sätt motionärerna föreslagit ytterligare bygga ut stödet med bidragsgivning anser utskottet inte böra ske, bl. a. med hänsyn till vad lantbruksstyrelsen i yttrande över motionerna anfört rörande risken för en hämmande inverkan på strukturrationaliseringen.

I motionen II: 307 föreslås vidare sådan ändring av gällande föreskrifter

att arrendatorer i större utsträckning än hittills kan erhålla bidrag till inre rationalisering. Motionärerna synes främst vända sig mot lantbruksstyrelsens tillämpningsföreskrifter, enligt vilka arrendators ansökan om statsbidrag till större byggnadsåtgärd prövas med hänsyn till såväl arrendatorns som jordägarens ekonomiska ställning. Såsom av lantbruksstyrelsens remissutlåtande framgår avser man härigenom att undvika att ge en icke bidragsberättigad jordägare ett indirekt bidrag i sådant fall, då denne enligt arrendelagens bestämmelser i sista hand har att svara för kostnaderna. Lantbruksstyrelsen har inom ramen för gällande bestämmelser fortlöpande anpassat tillämpningsföreskrifterna efter utvecklingens krav. Euhuru vissa skäl synes tala för den i motionen förordade utvidgningen av bidragsgivningen, anser sig utskottet böra avstyrka bifall till förslaget, bl. a. med hänsyn till att 1960 års jordbruksutredning inom kort väntas framlägga sina förslag om den framtida rationaliseringsverksamheten.

Vad Kungl. Maj:t föreslagit under nu ifrågakvarande punkt föranleder inte någon erinran från utskottets sida.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medge att under budgetåret 1966/67 statsbidrag beviljas till yttre rationalisering intill ett belopp av 6 000 000 kr. och till inre rationalisering intill ett belopp av 16 000 000 kr. med rätt för Kungl. Maj:t att, om förhållandena skulle ge anledning därtill, jämka angivna fördelning

b) till *Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 000 kr.

c) avslå motionerna I: 335 och II: 747, samt

d) lämna motionen II: 307 utan åtgärd.

16:o) **Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering.** Med biträdande av Kungl. Maj:ts under punkten C 8 (s. 26) framlagda förslag om att minska anslaget med 320 000 kr. till 180 000 kr. hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 180 000 kr.

17:o) **Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti.** Kungl. Maj:t har under punkten C 9 (s. 26—48) föreslagit en medelsanvisning med oförändrat belopp av 500 000 kr. Kungl. Maj:ts förslag innebär vidare att garantiramarna för lån till yttre rationalisering fastställs till 45 milj. kr., för lån till inre rationalisering till 38 milj. kr., för jordförvärvslån till 30 milj. kr. och för driftslån till 20 milj. kr. Jämkning i nu angivna fördelning föreslås ankomma på Kungl. Maj:t. Garantiramarna för lån till upp-

förande av lagerhus m. m. samt för lån till trädgårdsnäringens rationalisering m. m. föreslås till oförändrat 4 milj. kr. resp. 6 milj. kr. Slutligen föreslår Kungl. Maj:t att den årliga räntan på den stående delen av lån från egnahemslånefonden, som beviljats efter år 1919 men före den 1 juli 1940, må för år 1967 sättas ned till 3,6 procent och att räntan på köpeskillning för sådan jordbrukslägenhet eller byggnad på åbolägenhet, som år 1920 eller senare sålts från kronoegendom, må, i den mån köpeskillningen förräntas efter enahanda grunder som gällt eller gäller för den stående delen av före den 1 juli 1940 beviljat egnahemslån för jordbrukslägenhet, under år 1967 utgå efter 3,6 procent.

Lantbruksstyrelsen har — förutom om oförändrat anslag — bl. a. hemställt att garantiramarna fastställs enligt följande, nämligen för lån till yttre rationalisering 45 milj. kr., för lån till inre rationalisering 43 milj. kr., för jordförvärvslån 36 milj. kr., för driftslån 22 milj. kr., för lån till uppförande av lagerhus m. m. 4 milj. kr. och för lån till trädgårdsnäringens rationalisering m. m. 6 milj. kr.

I förevarande sammanhang har anmälts dels en av lantbruksstyrelsen avgiven promemoria med förslag angående *statligt kreditstöd till vattenvårdande åtgärder vid jordbruksföretag av icke bestående karaktär*, dels ett av trädgårdsnäringsutredningen avgivet betänkande med *förslag till vissa åtgärder på trädgårdsområdet* (stencil Jo 1965: 7).

Departementschefen har under denna punkt — efter närmare redogörelse för lantbruksstyrelsens anslagsframställning ävensom för nämnda promemoria och betänkande samt däröver inhämtade yttranden — anfört följande.

»Vattenföreningarna har blivit ett allt större samhällsproblem. Jag vill erinra om att staten under senare tid satsat betydande resurser på olika åtgärder för att komma till rätta med dessa problem. Lantbruksstyrelsens förslag, som redovisats i det föregående, går ut på att skapa förutsättningar för bättre vattenvård inom jordbruket. F. n. kan stöd till vattenvårdande åtgärder inte utgå till sådana brukningsenheter som bedöms ej bestå på lång sikt. För att underlätta för jordbrukare vid sådana enheter att genomföra vissa ur allmän synpunkt önskvärda vattenvårdsåtgärder, bör såsom lantbruksstyrelsen föreslagit öppnas möjligheter att lämna statliga kreditgarantier härför. Remissinstanserna har i allt väsentligt tillstyrkt förslaget.

Garanti bör enligt min mening beviljas endast då vattenvårdande myndighet bedömer åtgärder för att hindra vattenförening erforderliga. Vidare bör garantistödet utgå endast till sådana anläggningar, som oundgängligen erfordras för att fylla de krav, vilka bör ställas ur vattenvårdssynpunkt. Enligt min mening bör kreditstödet lämnas såväl till anläggningskostnaden som till anskaffning av nödvändig utrustning. Lånetiden bör ej överstiga tio år. Kungl. Maj:t bör äga meddela de bestämmelser som föranleds av bifall till vad jag nu förordat.

Trädgårdsnäringsutredningens förslag syftar till att stärka näringens konkurrenskraft. Förslagen har i huvudsak tillstyrkts av remissinstanserna. Även jag anser att förslagen är väl ägnade att förbättra näringens effektivitet och ansluter mig i princip till vad utredningen föreslagit.

Kreditstöd till försäljningsföretag för trädgårdsprodukter lämnas f. n. av olika myndigheter. Såväl lantbruksstyrelsen som utredningen har påpekat att nämnda förhållande är mindre lämpligt. Jag biträder förslaget att utvidga det kreditstöd, som lämnas till berörda företag genom lantbruksstyrelsen, till att omfatta samtliga trädgårdsalster. Liksom bl. a. lantbruksstyrelsen anser jag vidare det vara lämpligt att ha kreditstödet till trädgårdsnäringen i en och samma kreditgarantiram. Jag föreslår därför, att kreditgarantier för lån till här berörda försäljningsföretag lämnas inom ramen för lån till trädgårdsnäringens rationalisering m. m. Jag biträder vidare lantbruksstyrelsens förslag att styrelsen ges möjlighet att ur nyssnämnda ram medge kreditgaranti för lån upp till 200 000 kr. till ett och samma företag. Kungl. Maj:t bör dock även i fortsättningen om särskilda skäl föreligger äga bevilja garanti utöver nämnda maximibelopp. Även det vid remissbehandlingen framförda förslaget att kostnader för personalutrymmen får ingå i garantibeloppet kan jag tillstyrka. Kungl. Maj:t bör äga meddela de bestämmelser som föranleds av bifall till vad jag nu förordat.

Mot utredningens synpunkter på stödet till nyetablerade trädgårdsföretag har jag intet att erinra.

Det av trädgårdsnäringsutredningen i samråd med representanter för odlarna och handeln föreslagna samarbetsorganet blir enligt min mening väl lämpat för arbete med kvalitetsnormer och upplysning i fråga om frukt. Jag anser det vidare vara ändamålsenligt att samarbetsorganet för frukt i likhet med motsvarande organ för grönsaker ges en viss officiell prägel genom att Kungl. Maj:t efter framställning av samarbetsorganet bör kunna fastställa stadgar för detta och förordna ordförande i dess styrelse. Jag vill i sammanhanget understryka betydelsen av att de båda organen samarbetar intimt för att på så sätt begränsa kostnaderna för administration m. m. Förutsättningarna för att på sikt sammanföra de båda organen och bilda ett för trädgårdsnäringens samtliga produktionsgrenar gemensamt samarbetsorgan torde vidare böra undersökas.

För att stödja samarbetsorganets kvalitetsfrämjande arbete, som skall utmynna i en ur kvalitetssynpunkt välordnad frukthandel till gagn för såväl odlare och handlare som konsumenter, bör såsom utredningen föreslagit vissa kvalitetsbeteckningar reserveras för den frukt som kontrolleras av samarbetsorganet. Även om viss tveksamhet om förslaget kommit till uttryck vid remissbehandlingen bör enligt min mening införas en bestämmelse om att äpplen och päron får saluhållas och försälgas under beteckningarna Lyx, Extra Prima och Prima endast då varan blivit märkt i enlighet med samarbetsorganets regler för kvalitetskontroll. Kungl. Maj:t bör äga meddela de bestämmelser som föranleds härav.

För att finansiera samarbetsorganets verksamhet på fruktområdet bör årligen ett belopp som motsvarar fruktodlingens förbrukning av skattebelagda drivmedel ställas till förfogande från anslaget till gottgörelse till trädgårdsnäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt. Dessutom bör under en femårsperiod 50 000 kr. årligen få tas i anspråk för samma ändamål av fonderade bensinskattemedel. Kungl. Maj:t eller myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer, bör äga besluta härom. Såsom villkor för medelstilldelningen bör gälla att frivilliga avgifter varje år tillförs samarbetsorganet i den utsträckning som förutsatts av trädgårdsnäringsutredningen.

Den av utredningen berörda frågan om forskning på fruktsafternas område bör prövas i samband med behandlingen av förslag från utredningen rörande inrättandet av ett livsmedelstekniskt branschforskningsinstitut.

I likhet med trädgårdsnäringsutredningen anser jag att det finns ett stort behov av kontroll av plantskolealster. Särskilt påtagligt är detta behov för plantmaterial som i större utsträckning nyttjas inom yrkesmässig odling. Med hänsyn till de betydande ekonomiska avbräck, som inköp av infekterat plantmaterial kan medföra för den yrkesmässiga odlingen, bör såsom utredningen föreslagit och remissinstanserna i princip tillstyrkt införas obligatorisk sundhetskontroll av vissa plantskolealster fr. o. m. den 1 juli 1966. Kungl. Maj:t bör äga avgöra vilka växtslag som skall omfattas av denna kontroll samt meddela erforderliga bestämmelser i ämnet.

Vid sidan av den obligatoriska sundhetskontrollen bör liksom f. n. kunna bedrivas frivillig kontroll av plantornas sortäktighet och kvalitet. Inom denna bör också kunna upptas sundhetskontroll av sådana plantskolealster som inte omfattas av den obligatoriska kontrollen. För att främja anslutningen till den frivilliga kontrollen bör såsom utredningen föreslagit vissa särskilda bestämmelser meddelas. Sålunda bör gälla att saluhållande och försäljning av sådana plantskolealster, för vilka kontrollregler har fastställts inom ramen för kontrollsystemet, endast om produkten har godkänts vid ifrågavarande kontroll får ske under benämning eller beteckning, som anger att produkten är av särskilt god beskaffenhet.

Växtskyddsanstalten bör i enlighet med utredningens förslag ansvara för den obligatoriska sundhetskontrollen och få i uppdrag att meddela närmare bestämmelser för denna. Enligt min mening bör lantbruksstyrelsen liksom nu ha överinseendet över den frivilliga kontrollen. Det löpande arbetet med såväl obligatorisk som frivillig kontroll samt viss upplysningsverksamhet i anslutning härtill bör has om hand av statens plantskolenämnd. Utredningens förslag rörande ändrad organisation av plantskolenämnden kan jag i huvudsak tillstyrka. Sålunda bör ordföranden i nämnden utses av Kungl. Maj:t och nämndens övriga ledamöter av lantbruksstyrelsen. Kungl. Maj:t bör godkänna stadgar för nämnden.

I princip bör den av plantskolenämnden bedrivna kontrollverksamheten vara självbärande och finansieras genom kontrollavgifter. Enligt min upp-

fattning bör Kungl. Maj:t fastställa avgifterna för den obligatoriska kontrollen efter förslag av plantskolenämnden och övriga kontrollavgifter fastställas av lantbruksstyrelsen, likaledes efter förslag av nämnden. Av skäl som växtskyddsanstalten anfört anser jag vidare att plantskolenämnden bör uppbära ifrågavarande avgifter och disponera dessa enligt stat som fastställs av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer.

Förslaget om att under en övergångstid ge statsbidrag med 15 000 kr. per år till vissa administrationskostnader för den obligatoriska kontrollen samt statsbidrag med 10 000 kr. per år till allmän upplysning om kontrollverksamheten kan jag tillstyrka. Vid anmälan av anslaget till statens växtskyddsanstalts omkostnader kommer jag därför att förorda att 25 000 kr. beräknas för ifrågavarande ändamål.

Med hänsyn till att ramen för lån för uppförande av lagerhus m. m. hittills endast i relativt begränsad omfattning tagits i anspråk för kreditstöd åt försäljningsföretag för trädgårdsalster bör den föreslagna överflyttningen av kreditstödet ej föranleda att ifrågavarande ram minskas utan denna bör i enlighet med lantbruksstyrelsens förslag även för budgetåret 1966/67 fastställas till 4 milj. kr. Enligt min mening bör det vidare vara möjligt att tillgodose de ökade anspråk på lån för trädgårdsnäringsens rationalisering m. m. som följer av mina förslag i det föregående utan att öka garantiramen härför. Denna bör således även under budgetåret 1966/67 vara 6 milj. kr.

Tillgång till kapital är av avgörande betydelse för jordbrukets rationalisering. Med hänsyn härtill anser jag det vara angeläget att ramarna för statliga kreditgarantier för jordbrukets rationalisering vidgas. Jag förordar därför att garantiramarna för lån till yttre och inre rationalisering, driftslån och jordförvärvslån ökas med sammanlagt 23 milj. kr. Under budgetåret 1966/67 bör därför statlig kreditgaranti få beviljas med 45 milj. kr. för lån till yttre rationalisering, med 38 milj. kr. för lån till inre rationalisering, med 30 milj. kr. för jordförvärvslån och med 20 milj. kr. för driftslån. Liksom för innevarande budgetår bör Kungl. Maj:t äga jämka fördelningen om förhållandena ger anledning därtill. Vid beräkningen av ramen för lån till inre rationalisering har jag beaktat kreditbehovet för lån till vattenvårdande åtgärder vid ej bestående jordbruk.

Liksom hittills bör riksdagens medgivande inhämtas för att enligt tidigare tillämpade grunder sätta ned räntan på bl. a. vissa lån från egnahems-lånefonden. Om riksdagen medger detta bör Kungl. Maj:t äga meddela de bestämmelser som fordras.»

Utskottet har i detta sammanhang behandlat följande till utskottet hänskjutna motioner, nämligen

1. I: 237 av herr *Larsson, Thorsten*, och herr *Wikberg*, likalydande med II: 304 av herr *Josefson* i Arrie m. fl., i vilka motioner hemställts, att riks-

dagen vid behandlingen av statsverkspropositionen, IX huvudtiteln, punkt C 9, måtte medge, att under budgetåret 1966/67 statlig kreditgaranti beviljas för jordförvärvslån intill ett belopp av 36 000 000 kr.;

2. I: 606 av herr *Kristiansson, Axel*, och herr *Larsson, Thorsten*, samt II: 763 av herr *Rimås m. fl.*, likalydande, i vilka motioner hemställts, att riksdagen vid behandlingen av finansieringssystemet för det samarbetsorgan på fruktområdet, som föreslås under nionde huvudtiteln, måtte uttala att de 50 000 kr., som föreslås under en femårsperiod årligen skola utgå av fonderade bensinskattemedel, endast skall avse budgetåret 1966/67 och att de framtida finansieringsformerna blir föremål för omprövning i enlighet med vad som i motionerna anförts.

Beträffande det närmare innehållet i motionerna får utskottet hänvisa till motionerna II: 304 och II: 763.

Över motionerna I: 606 och II: 763 har remissyttranden avgetts av Kooperativa förbundet, Sveriges grossistförbund, Sveriges handelsträdgårdsmästareförbund och Sveriges yrkesfruktodlares riksförbund.

Kooperativa förbundet framhåller att något reellt hinder ej synes föreligga att acceptera det av departementschefen föreslagna sättet för finansiering av det planerade samarbetsorganet för frukt. Förbundets styrelse anför vidare bl. a.

Kooperativa förbundets styrelse anser det betydelsefullt att det planerade kvalitetsbefrämjande arbetet för svensk frukt snarast kommer till stånd. Beträffande finansieringen av samarbetsorganet för frukt får styrelsen framhålla att om statliga bidrag ej kan komma i fråga, man bör kunna acceptera att finansieringen sker genom att bensinskattemedel tas i anspråk. Även om större delen av dessa medel tillförts av grönsaks- och blomsterodlingen, anser styrelsen ej att en alltför skarp gränsdragning bör ske mellan trädgårdsnärings olika verksamhetsgrenar, när det gäller fördelningen av bensinskattemedlen. Det förefaller i detta sammanhang naturligt att betrakta trädgårdsnäringen som en enhet. Det belopp som årligen skulle komma i fråga härför torde för övrigt endast uppgå till ca 15 % av till trädgårdsnäringen under senaste året restituerade bensinskattemedel.

Mot bakgrund av att de planerade samarbetsorganen för grönsaker resp. frukt skall få en gemensam ordförande och man även i övrigt tänkt sig en viss samordning av den centrala administrationen, synes goda förutsättningar kunna skapas för ett effektivt bedrivet upplysningsarbete inom resp. områden. De praktiska erfarenheterna av denna samverkan torde få avgöra hur långt den bör drivas.

Sveriges grossistförbund inskränker sig, utan att vilja motsätta sig motionärernas yrkande, till att konstatera att Kungl. Maj:ts förslag väl täcker det medelsbehov, som enligt trädgårdsnäringsutredningen förutsatts för det föreslagna organet utöver den tänkta avgiftsfinansieringen. Förbundet anför härefter följande.

Förbundet anser sig sakna anledning att närmare ingå på en bedömning av karaktären av fonderade bensinskatte-restitutionsmedel och i vad mån dessa medel med hänsyn till sitt ursprung skall anses förbehållna

vissa grenar av trädgårdsnäringen. Något principiellt hinder torde emellertid knappast föreligga att i nu förevarande hänseende betrakta trädgårdsnäringen som ett kollektiv. Ur det tillämnade samarbetsorganets synpunkt påverkas icke dess finansiering om man väljer den av Kungl. Maj:t föreslagna vägen i stället för vad som förordas av motionärerna. Vidkommande den i statsverkspropositionen och även i motionen berörda frågan om en eventuell sammanslagning av samarbetsorganet mellan odlare och handel för upplysningsverksamhet på grönsaksområdet med det tillämnade organet på fruktområdet synes detta spörsmål böra lämnas helt till de båda organens avgörande, sedan praktiska erfarenheter vunnits. Eftersom principiell enighet torde råda om angelägenheten av att samma person utses till ordförande i de båda organen och att organen anställer samma verkställande tjänsteman, föreligger tillräckliga incitament för en rationell verksamhet och för att uteslutande praktiska synpunkter blir avgörande för hur långt ett naturligt samarbete kan och bör drivas. Det är angeläget, att de båda organens verksamhet även i administrativt hänseende icke bindes genom direktiv från Kungl. Maj:t. Eftersom ordförande i organen skall tillsättas av Kungl. Maj:t föreligger därigenom för övrigt tillräckliga möjligheter för inflytande på frågan.

Sveriges handelsträdgårdsmästareförbund yrkar bifall till motionerna och anför.

Restitutionsförfarandet har tillkommit därför att den skatt, som uttages å bensinförbrukning, utgör en vägtrafikavgift, och att det därför är oriktigt, att denna kostnad skall belasta den förbrukning av bensin, som inte har med vägtransporter att göra. Då så varit möjligt har denna återbäring av bensinskatt skett individuellt till varje förbrukare. Så sker till jordbrukare och ovannämnda fruktdlare, som innehar bensindrivna traktorer. För övriga trädgårdsodlare och fiskare har individuell restitution inte ansetts tekniskt genomförbar, och därför sker i stället en kollektiv återbäring. Då denna form ersätter ett individuellt restitutionsförfarande är det av stor vikt, att trädgårdsnäringens bensinskattemedel så rättvist som möjligt återbetalas till de odlargrupper, som erlagt bensinskatt.

Såväl frukt- som bärodlingens andel av de till trädgårdsnäringen restituerade bensinskattemedlen torde inte uppgå till mer än ca 5 procent. Då denna andel uttagits genom årliga bidrag skulle vid ett bifall till vad som föreslås i statsverkspropositionens nionde huvudtitel framför allt grönsaks- och blomsterodlarna under fem år få bekosta detta anslag. Trädgårdsnäringsutredningen ansåg, att statskassan borde göra detta, då den kvalitetsfrämjande verksamhet, det här är fråga om, är »av väsentligt intresse ur allmän synpunkt».

Ovannämnda fakta talar enligt vår uppfattning för att trädgårdsnäringsutredningens finansieringsförslag borde följas redan från samarbetsorganets start.

Då vi emellertid är synnerligen angelägna att ha ett gott förhållande till trädgårdsnäringens olika grenar och organisationer kan vi liksom motionärerna tänka oss, att ett bidrag på 50 000 kronor tas från de fonderade bensinskattemedlen under budgetåret 1966/67 men att en omprövning av finansieringsformen omedelbart igångsättes.

Vi finner det för vår del vara helt naturligt, att trädgårdsnäringsutredningen får i uppdrag att framlägga förslag till ett slutgiltigt finansierings-system, i all synnerhet som enligt departementschefens mening förutsätt-

ningarna skall prövas för att skapa ett för trädgårdsnäringens samtliga produktionsgrenar gemensamt samarbetsorgan.

Då trädgårdsnäringsutredningen redan tidigare löst dylika avvägningsfrågor på ett för samtliga parter tillfredsställande sätt, är vi övertygade om, att utredningen även på detta område bör kunna utarbeta ett finansierings-system, om vilket allmän enighet kan nås.

Sveriges yrkesfruktodlares riksförbund har i princip inget att invända mot motionärernas förslag att finansieringsfrågan tages upp till omprövning i trädgårdsnäringsutredningen. Förutsättningen är dock att man vid omprövningen inte frångår trädgårdsnäringsutredningens förslag att samarbetsorganet under alla förhållanden bör erhålla de 50 000 kr., varom allmän enighet rått. Riksförbundet anför härutöver bl. a. följande.

Departementschefen har bl. a. gjort ett uttalande att förutsättningarna att på sikt sammanföra de båda organen och bilda ett för trädgårdsnäringens samtliga produktionsgrenar gemensamt samarbetsorgan borde undersökas. Till detta har förbundet i princip inget att invända men vill med skärpa understryka vikten av att samarbetsorganet omgående tilldelas det ekonomiska stöd, som parterna gemensamt med trädgårdsnäringsutredningen har varit ense om.

Sett ur internationell synpunkt ser förbundet det som en nödvändighet att samarbetsorganet på fruktområdet erhåller sådant stöd, som kan anses rimligt jämfört med andra områden inom trädgårdsodlingen, för att därmed ytterligare stärka den svenska fruktodlingens konkurrensförhållande vid en eventuell svensk anknytning till en större marknad.

Utskottet. Kungl. Maj:t har föreslagit en uppräknings av de ramar för statlig kreditgaranti, som redovisas under förevarande punkt, från sammanlagt 120 till 143 milj. kr. Ramen för jordförvärvslån upptas härvid med oförändrat belopp av 30 milj. kr. Av senast tillgänglig statistik att döma bör detta belopp kunna anses vara tillräckligt. Utskottet avstyrker därför i motionerna I: 237 och II: 304 framfört yrkande om höjning av ramen till 36 milj. kr. Även i övrigt tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag i fråga om kreditgarantiramarna. Detta innebär bl. a. att utskottet ansluter sig till förslaget att kreditgaranti skall inom ramen för lån till inre rationalisering kunna beviljas till vattenvårdande åtgärder vid jordbruksföretag av icke bestående karaktär.

Under denna anslagspunkt har departementschefen även framlagt förslag som syftar till att stärka trädgårdsnäringens konkurrenskraft. Förslagen innebär bl. a. att det statliga kreditstödet till näringen förbättras, att skärpt kontroll av plantskolealster införs och att ett samarbetsorgan inrättas för arbete med kvalitetsnormer och upplysning i fråga om frukt.

Samarbetsorganets verksamhet bör enligt departementschefen finansieras dels genom frivilliga avgifter i viss angiven utsträckning, dels genom att ett belopp motsvarande fruktodlingens förbrukning av skattebelagda drivmedel årligen ställs till förfogande från anslaget till gottgörelse till

trädgårdsnäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt. Dessutom föreslås att under en femårsperiod 50 000 kr. av fonderade bensinskattemedel årligen får tas i anspråk för ändamålet. I motionerna I: 606 och II: 763 har riktats stark kritik mot att trädgårdsnäringens bensinskattefond tas i anspråk för verksamhet på fruktområdet under hänvisning till att denna fond främst byggts upp av restitutionsmedel från grönsaks- och blomsterodlarna. Eftersom det rått allmän enighet om att det nya samarbetsorganet under en uppbyggnadsperiod behöver ett särskilt bidrag av 50 000 kr. per år, har motionärerna emellertid funnit sig kunna biträda Kungl. Maj:ts förslag, såvitt avser nästa budgetår, men anser att formerna för samarbetsorganets fortsatta finansiering bör omprövas, lämpligen genom trädgårdsnäringsutredningens försorg.

Utskottet kan för sin del biträda att medel under budgetåret 1966/67 på av Kungl. Maj:t föreslaget sätt ställs till förfogande för samarbetsorganets verksamhet. Med hänsyn till vad som anförts i förevarande motioner och från trädgårdsnäringens sida i remissyttranden över motionerna synes emellertid skäl föreligga att ta formerna för den fortsatta finansieringen av samarbetsorganet under förnyat övervägande. Detta bör kunna ske så snabbt att förslag kan föreläggas nästa års riksdag.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit och uttalat rörande olika åtgärder på trädgårdsområdet biträder utskottet. Detta gäller även de förslag under nu ifrågakvarande punkt vilka ej särskilt berörts i det föregående.

Under hänvisning till det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 606 och II: 763 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag rörande formerna för den fortsatta finansieringen av samarbetsorganet för frukt

b) godkänna vad i det föregående i övrigt förordats i fråga om kvalitetsfrämjande åtgärder och sundhetskontroll beträffande vissa trädgårdsprodukter

c) medge, att den årliga räntan på den stående delen av lån från egnahemslånefonden, som beviljats efter år 1919 men före den 1 juli 1940, får för år 1967 sättas ned till 3,6 procent

d) medge, att ränta på köpeskilling för sådan jordbrukslägenhet eller byggnad på åbolägenhet, som år 1920 eller senare sålts från kronoegendom, får, i den mån köpeskillingen förräntas efter enahanda grunder som gällt eller gällor för den stående delen av före den 1 juli 1940 beviljat egnahemslån för jordbrukslägenhet, under år 1967 utgå efter 3,6 procent

e) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag

å motionerna I: 237 och II: 304 medge, att under budgetåret 1966/67 statlig kreditgaranti beviljas för lån till yttre rationalisering intill ett belopp av 45 000 000 kr., för lån till inre rationalisering intill ett belopp av 38 000 000 kr., för jordförvärvslån intill ett belopp av 30 000 000 kr. och för driftslån intill ett belopp av 20 000 000 kr., med rätt för Kungl. Maj:t att, om förhållandena ger anledning därtill, medge jämkning i angivna fördelning

f) medge, att under budgetåret 1966/67 statlig kreditgaranti beviljas för lån för uppförande av lagerhus m. m. för jordbruksändamål intill ett belopp av 4 000 000 kr.

g) medge, att under budgetåret 1966/67 statlig kreditgaranti beviljas för lån till trädgårdsnäringens rationalisering m. m. intill ett belopp av 6 000 000 kr.

h) till *Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kr.

18:o) **Bidrag till återbetalning av lån från jordbrukets maskinlånefond.** Under punkten C 10 (s. 48—49) har Kungl. Maj:t i enlighet med lantbruksstyrelsens anslagsframställning föreslagit dels att anslaget minskas med 275 000 kr. till 325 000 kr., dels att bidragsramen hålles oförändrad vid 300 000 kr. Utskottet biträder den av Kungl. Maj:t gjorda framställningen och hemställer således,

att riksdagen må

a) medge, att under budgetåret 1966/67 utfästs bidrag till återbetalning av lån från jordbrukets maskinlånefond med sammanlagt 300 000 kr.

b) till *Bidrag till återbetalning av lån från jordbrukets maskinlånefond* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 325 000 kr.

19:o) **Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m.** Under punkten C 11 (s. 49—51) har Kungl. Maj:t föreslagit en anslagshöjning med 1 950 000 kr. till 9 100 000 kr.

Efter att ha närmare redovisat innehållet i lantbruksstyrelsens anslagsframställning samt i en av lantbruksstyrelsen gemensamt med lantmäteristyrelsen och skogsstyrelsen lämnad redogörelse för verksamheten med koncentrerad rationalisering av jordbruket i vissa län har *departementschefen* anfört följande.

»Mot bakgrunden av de goda erfarenheterna av verksamheten med koncentrerad rationalisering och av behovet av ytterligare sådana insatser beslutade 1965 års riksdag (prop. 1 bil. 11 s. 37, JoU 1 s. 34, rskr 9)

att särskild rationalisering fr. o. m. innevarande budgetår skall bedrivas förutom i de fyra nordligaste länen även inom Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län samt inom landskapet Dalsland. Som framgår av den föregående redogörelsen har takten i rationaliseringsarbetet ökat efter hand. Främst till följd härav men även på grund av att verksamheten nu tagits upp i områdena utanför de fyra nordligaste länen har behovet av medel för såväl bidrag som personalkostnader stigit. Jag anser det därför vara nödvändigt att öka anslaget för att verksamheten skall kunna bedrivas tillräckligt intensivt. Med hänsyn härtill bör anslaget räknas upp med 2 milj. kr. Ytterligare 1 milj. kr. erfordras dock redan under innevarande budgetår för att rationaliseringsarbetet inte skall hämmas av medelsbrist. Jag återkommer till Kungl. Maj:t härom senare denna dag vid anmälan av utgifter på tilläggsstat.

Mot lantbruksstyrelsens övriga yrkanden har jag inget att erinra. Medelsbehovet för främjande av lantbruksnäringarnas framåtskridande i de fyra nordligaste länen jämte Gävleborgs län och för produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall bör således beräknas till oförändrat 550 000 kr. resp. 250 000 kr. Vidare bör behovet av medel för fraktbidrag vid transport av fodermedel räknas ned med 50 000 kr.»

I detta sammanhang har utskottet behandlat följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1. II: 740 av herr *Dahlgren m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om erforderliga utredningar så att KR-verksamheten på jordbruksområdet från och med budgetåret 1967/68 kan utvidgas till att omfatta jämväl skogs- och mellanbygden i södra och mellersta Sverige;

2. I: 616 av herr *Sveningsson*, likalydande med II: 761 av herr *Magnusson* i Tumhult *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte fastställa att högsta statsbidragsprocenten skall vara 25 % av kostnaden samt till Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m. för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 7 150 000 kr.

Beträffande motiveringen för yrkandena i motionerna får utskottet hänvisa till motionerna II: 740 och II: 761.

Utskottet. Föregående års riksdag beslöt att de särskilda rationaliseringsinsatser, som finansieras från detta anslag, skulle bedrivas förutom i de fyra nordligaste länen även i Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län samt i landskapet Dalsland. Motionsledes framförda förslag om ytterligare utökning av verksamhetsområdet avvisades av riksdagen. I motionen II: 740 till årets riksdag har påyrkats utredningar i syfte att göra det möjligt att från och med budgetåret 1967/68 utvidga den särskilda rationaliseringsverksamheten till att omfatta även skogs- och mellanbygden i södra och

mellersta Sverige. Enligt utskottets mening bör dock erfarenheterna av den förra året beslutade utvidgningen av förevarande stödform avvaktas, innan frågan om ytterligare ändring av stödet tas upp till diskussion. När sådana erfarenheter vunnits, torde det ankomma på lantbruksstyrelsen att i samråd med övriga berörda myndigheter lämna de förslag till ändringar av gällande gränser för verksamheten m. m. som kan finnas motiverade.

1965 års riksdagsbeslut innebar även en sänkning av den genomsnittliga bidragsprocenten från 48 procent till högst ca 40 procent av kostnaderna för samtliga rationaliseringsåtgärder utom markköp. Motioner om ytterligare begränsning av bidraget till 25 procent avslogs av riksdagen. Yrkande av samma innebörd har gjorts i motionerna I: 616 och II: 761 till årets riksdag. Utskottet finner dock inte skäl föreslå ett frångående av föregående års riksdagsbeslut, varför motionerna i denna del avstyrks.

Som en följd av bl. a. föregående års beslut om utvidgning av verksamheten med särskilda rationaliseringsinsatser har medelsbehovet ökat. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag om en höjning av den för ändamålet avsedda anslagsposten med 2 milj. kr. till 8 milj. kr. Detta innebär att utskottet avstyrker yrkandet i motionerna I: 616 och II: 761 om oförändrad anslagsanvisning.

Utskottet anser sig även kunna biträda vad Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit och uttalat under denna punkt och hemställer därför,

att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 616 och II: 761, såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 9 100 000 kr.

b) avslå motionerna I: 616 och II: 761, såvitt avser yrkande om ändrad bidragsprocent, samt

c) lämna motionen II: 740 utan åtgärd.

20:o) **Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av vissa kronolägenheter m. m.** Kungl. Maj:t har under punkten C 12 (s. 51—52) föreslagit riksdagen att för nästa budgetår anvisa ett belopp av 1 570 000 kr., vilket innebär en anslagsminskning med 154 000 kr. Ramarna för domänstyrelsens och lantbruksstyrelsens verksamhet på detta område avses fastställas av Kungl. Maj:t.

Utskottet. Då utskottet inte har något att invända mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av vissa kronolägenheter m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 570 000 kr.

21:o) **Befrämjande av husdjursaveln m. m.** Under punkten C 13 (s. 52—70) har Kungl. Maj:t gjort framställning om en medelsanvisning av 1 535 000 kr., vilket innebär en minskning med 705 000 kr. gentemot innevarande budgetår. Samtidigt hemställs om dels godkännande av de ändrade grunder för stödet åt hästaveln som förordats i propositionen, dels medgivande att fastställa garantiramen för lån till inköp av avels- och ridhästar till 500 000 kr.

Under förevarande punkt har anmälts ett av 1963 års hästutredning avgivet betänkande rörande *stöd åt hästaveln* (SOU 1965: 44).

Departementschefen har — efter redogörelse för lantbruksstyrelsens anslagsframställning ävensom för innehållet i nämnda betänkande och däröver avgivna remissyttranden — anfört följande.

»Antalet hästar har, såsom framgår av redogörelsen i det föregående, minskat kraftigt under de senaste årtiondena. Under åren 1952—1965 sjönk antalet från ca 383 000 till ca 122 000 dvs. en minskning med drygt 68 %. Enligt de prognoser, som redovisas av 1963 års hästutredning, kommer hästantalet att sjunka ytterligare och år 1970 uppgå till 80 000—90 000. Det är därvid att märka att andelen hästar av varmblodig ras relativt sett ökat under senare år. Minskningen av totala antalet hästar beror i första hand på att behovet inom jordbruk och skogsbruk sjunkit på grund av att traktorer i allt högre grad ersatt hästen som dragkraft. Detta är särskilt påtagligt inom jordbruket. Såväl jordbruket som framför allt skogsbruket väntas ännu under överskådlig tid ha behov av hästar. Behovet av hästar år 1970 redovisas av utredningen i två alternativa beräkningar till 69 000 resp. 43 000.

Utredningen bedömer tillgången på hästar vara tillräcklig för att tillgodoses behoven i fredstid fram till år 1975. Vid mobilisering av hästar vid krig och krigsfara väntas dock uttagningsprocenten i vissa delar av landet bli så hög att särskilda åtgärder kan erfordras för att säkra tillgången. Utredningens uppfattning om att tillgången av hästar är tillräcklig delas i allmänhet av remissinstanserna. Överbefälhavaren anser dock att nedgången i antalet hästar av kallblodig ras inger oro.

Såvitt nu kan bedömas är det ej lämpligt att genom statligt stöd hålla uppe en häststam, som är större än vad som betingas av det normala behovet för olika ändamål. Det är sålunda enligt min uppfattning knappast görkligt att försöka stimulera till att hästar föds upp i större antal än som ur ekonomisk synpunkt finner godtagbar användning i fredstid. Mot denna bakgrund och då hästarna ur beredskapssynpunkt i huvudsak torde vara att betrakta såsom en del av de tillgängliga dragkraftsresurserna delar jag utredningens uppfattning att lantbruksstyrelsen inte bör åläggas någon skyldighet att tillse att ur totalförsvarssynpunkt tillräckligt antal hästar finns. Det ankommer på Kungl. Maj:t att besluta om denna organisationsfrågas slutliga lösning.

I likhet med utredningen och så gott som samtliga remissinstanser anser jag att det finns starka skäl för att staten alltså lämnar stöd i viss omfattning till hästaveln. Målet för detta stöd bör vara att skapa förutsättningar för en kvalitativt sett högtstående hästavel inom landet. Som allmän princip för stödet bör gälla att bidrag till direkta uppfödningsekostnader inte bör utgå. Ej heller bör s. k. bevaringspremier, som bl. a. avser att täcka vissa utbildningsekostnader för varmblodiga hästar för krigsmaktens behov, i fortsättningen utgå. I likhet med andra uppfödningsekostnader bör nämligen kostnaden för utbildning komma till uttryck i priset på hästen. Jag förordar alltså att det statliga stödet till hästaveln i huvudsak koncentreras till hästpremiering, hingsthållningsbidrag och bidrag till vissa andra kvalitetsbefrämjande åtgärder.

Den nuvarande utformningen av hästpremieringen är föråldrad. Jag biträder i huvudsak utredningens förslag i ämnet, vilket enligt min uppfattning är väl anpassat till dagens krav. Förslaget innebär bl. a. att hästarna premieras vid färre tillfällen än f. n. Såväl antalet hästar som berörs av premieringen som det samlade beloppet för penningpriser torde dock bli i stort sett oförändrat. Vidare ges lantbruksstyrelsen friare händer att utforma närmare bestämmelser för premieringen. Avelsarbetet skall även i fortsättningen grundas på stambokföring. För att underlätta avelsarbetet bör härjämte föras ett särskilt register över premierade hästar. Jag finner det likaså lämpligt att styrelsen vid sin sida har en rådgivande nämnd i hästavelsfrågor, hästavelsnämnden. När det gäller hingstpremieringen anser jag i likhet med statskontoret att antalet premieringsnämnder bör begränsas.

I likhet med utredningen vill jag understryka hingsthållningens betydelse för avelsarbetet. Tillgång på goda beskällare är en förutsättning för avel av hög kvalitet. Jag anser därför att hingsthållningsbidrag bör utgå alltså även om dessa i viss mån kan betraktas som bidrag till uppfödningsekostnader. Av samma skäl är det angeläget att fortsatt stöd lämnas till uppfödningen av nordsvenska hingstar. I likhet med utredningen anser jag att stödet i princip bör utgå till endast en uppfödningssanstalt.

För att underlätta hingsthållningen inom varmbloodsaveln bör möjlighet öppnas till att lämna lånegaranti för inköp av hingst av varmblodig ras.

Kungl. Maj:t eller myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer, bör äga besluta om den närmare utformningen av i det föregående angivna stödåtgärder.

Till frågan om stöd för vissa andra avelsbefrämjande åtgärder återkommer jag i samband med anslagsberäkningen.

Med hänsyn till strävandena att åstadkomma ökat internationellt samarbete på handelns område och den pågående liberaliseringen av hithörande bestämmelser biträder jag utredningens förslag att särskilda bestämmelser i fråga om import av avels- och brukshästar i fortsättningen bör finnas en-

dast för att tillgodose behovet av sanitär kontroll av importen. Någon importreglering ur kvalitetssynpunkt är såsom utredningen anförjt ej erforderlig bl. a. på grund av de kvalitetskrav på avelshingstar som följer av lagen om hingstbesiktningstvang.

Under senare år har uppkommit en viss brist på kunniga hovslagare för klöv- och hovvård. Då en riktig hovvård är av avgörande betydelse för att hästarna skall kunna utnyttjas effektivt är det betydelsefullt att tillgången på kvalificerade hovslagare tryggas. Jag delar utredningens uppfattning att nuvarande bidrag till ambulerande hovslagare och hovvårdsföreningar är en mindre lämplig form härför. Även jag anser det mera ändamålsenligt att stödet får formen av goda utbildningsmöjligheter för hovslagare. Den vid veterinärhögskolan befintliga hovslagarskolan bör finnas kvar i avvaktan på att frågan om veterinärhögskolans lokalisering avgörs. I samband därmed bör prövas jämväl lokaliseringen av hovslagarskolan. Möjligheter föreligger vidare att inom ramen för den av lantbruksstyrelsen med anlitande av anslaget till kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m. administrerade utbildningsverksamheten starta lokal utbildning av hovslagare.

Även statens hingstdepå och stuteri i Flyinge utgör ett visst stöd åt hästaveln, framför allt åt halvblodsaveln. Utredningen har haft att överväga om verksamhet där skall i fortsättningen bedrivas i statlig regi eller övertas av annan huvudman eller eventuellt läggas ned. Utredningen föreslår att verksamheten alltjämt bedrivs i statlig regi men förutsätter samtidigt att en rad åtgärder vidtas för att begränsa statens kostnader härför. Jag biträder i allt väsentligt utredningens förslag. Det ekonomiska målet för verksamheten i Flyinge bör sålunda tills vidare vara att de direkta kostnaderna och inkomsterna balanserar. Genom de rationaliseringsåtgärder utredningen föreslår bör det vara möjligt att inom kort nå detta mål. Således bör bl. a. antalet hingstar och hingststationer minskas och språngavgifterna höjas. I samband med att verksamheten sålunda begränsas bör vissa tjänster dras in. För att framlägga förslag rörande genomförandet av dessa omläggningar samt rationalisering i övrigt av verksamheten bör såsom utredningen föreslagit sättas till en särskild delegation. Kungl. Maj:t, eller efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, lantbruksstyrelsen bör äga meddela närmare riktlinjer för delegationens verksamhet.

Såsom utredningen föreslagit bör nuvarande hästskötarskola i Flyinge i fortsättningen ingå i kursverksamheten för jordbrukets rationalisering. För övrigt bör gälla att i den mån resurserna i Flyinge tas i anspråk för annan verksamhet detta bör ske mot ersättning som täcker kostnaderna härför.

I fråga om konsekvenserna beträffande medelsbehov m. m. för verksamheten i Flyinge av vad jag här förordat återkommer jag vid behandlingen av anslagen till statens hingstdepå och stuteri.

Jag övergår härefter till de anslagstekniska frågorna rörande stödet till

hästaveln. I likhet med utredningen anser jag att totalisatormedel ej bör anlitas för de i det föregående berörda stödåtgärderna. Såsom riksrevisionsverket föreslagit bör stödet även i fortsättningen anvisas under reservationsanslaget Befrämjande av husdjursaveln m. m. Däremot bör anslagsposten till stöd åt hästaveln ej delas upp på särskilda belopp för varmbloods resp. kallbloodsavel.

Jag biträder utredningsförslaget att hingst skall få premie på högst 250 kr. i samband med stambokföringen och högst 600 kr. då hingsten visat säker och god nedärvning samt att ston skall få högst hälften av dessa belopp. Kungl. Maj:t bör äga göra erforderliga jämkningar i ifrågavarande högstbelopp. Jag beräknar medelsbehovet för penningpriser under budgetåret 1966/67 till 260 000 kr. Vidare beräknar jag 15 000 kr. för vissa fraktbidrag i samband med hingstpremieringen. Jag vill erinra om att jag vid behandlingen av anslagen till lantbruksstyrelsen beräknat 10 000 kr. för kostnader för hästavelsnämnden och under anslaget till bidrag till hushållningssällskapens omkostnader 100 000 kr. för hästpremieringens administration m. m. under tiden den 1 januari—den 30 juni 1967.

För bidrag till hingsthållningen beräknar jag ett medelsbehov av 535 000 kr. Jag har därvid räknat in medel för stöd till uppfödning av nordsvenska hingstar. För vissa övriga avelsbefrämjande åtgärder beräknar jag vidare 125 000 kr. Därav avser 55 000 kr. bidrag till vissa landsomfattande hästavelsföreningar för administrationskostnader och upplysningsverksamhet, 30 000 kr. bidrag till kostnader för stambokföring, 15 000 kr. bidrag till försök med dragprov och märkning av hästar samt slutligen 25 000 kr. bidrag till ej specificerade avelsbefrämjande åtgärder.

Anslagsposten till stöd åt hästaveln bör i enlighet med de nyss redovisade beräkningarna tas upp med ett sammanlagt belopp av 935 000 kr. Detta innebär i förhållande till innevarande budgetår en minskning med 705 000 kr.

Mot lantbruksstyrelsens beräkning av medelsbehovet för bidrag till avelsföreningar och liknande organisationer, bidrag till kontrollföreningsverksamheten samt ramen för statlig kreditgaranti för lån för inköp av avelshästar och ridhästar har jag intet att erinra.»

I förevarande sammanhang har utskottet behandlat följande inom riksdagen väckta till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1. I: 97 av herr *Arvidson m. fl.*, likalydande med II: 140 av herr *Persson i Heden m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen vid behandlingen av stödet åt hästaveln måtte besluta att oförändrat belopp, 150 000 kr., ställes till lantbruksstyrelsens förfogande för att av hushållningssällskapen utlämnas till stöd åt klövvård och hovvård;

2. I: 100 av herr *Isacson m. fl.* och II: 137 av herr *Gustavsson i Alvesta m. fl.*, i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen vid behandlingen av punkten C 13 Befrämjande av husdjursaveln m. m. måtte besluta

att dels godkänna de grunder för stödet åt hästaveln som förordats i motionerna, dels medge att av tillgängliga reservationsmedel under anslagsposten Stöd åt hästaveln må under budgetåret 1966/67 85 000 kr. tas i anspråk för avelsbefrämjande åtgärder m. m. i enlighet med vad i motionerna anförts, och dels till Befrämjande av husdjursaveln m. m. för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 2 285 000 kr.

Beträffande det närmare innehållet i motionerna får utskottet hänvisa till motionerna II: 140 och I: 100.

Utskottet. Mekaniseringen inom jordbruket och skogsbruket har såsom redovisats i statsverkspropositionen bl. a. fått till följd att antalet hästar i landet minskat kraftigt under de senaste årtiondena. Minskningen väntas fortsätta, men visst behov av hästar kan beräknas kvarstå under överskådlig tid främst inom skogsbruket. I sammanhanget märks att antalet hästar av varmblodig ras relativt sett ökat under senare år.

Hästaveln har sedan länge erhållit ett förhållandevis kraftigt statsstöd. Sådant stöd utgår endast i begränsad omfattning till annan husdjursavel. Mot bakgrunden härav och av den i det föregående redovisade minskningen av häststammen har Kungl. Maj:t föreslagit nedskärning och ändrad inriktning av statens stöd åt hästaveln. I motionerna I: 100 och II: 137 har hemställts att i huvudsak oförändrat anslag alltså skall utgå till stöd åt hästaveln samt framförts erinringar i vissa avseenden mot de av Kungl. Maj:t föreslagna riktlinjerna för det framtida hästavelsstödet.

Utskottet ansluter sig till departementschefens uttalande att man inte bör stimulera till större häststam än som ur ekonomisk synpunkt är motiverad i fredstid. Detta innebär bl. a. att en fortsatt övergång från levande till maskinell dragkraft inom näringslivet får återspeglas i en så långt möjligt motsvarande förskjutning av totalförsvarets utnyttjande av dragkraft. Såsom uttalats i propositionen bör lantbruksstyrelsen inte åläggas någon skyldighet att tillse att ur totalförsvarets synpunkt tillräckligt antal hästar finns. Det bör i stället såsom föreslagits ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om denna organisationsfrågas slulliga lösning.

Staten bör, såsom departementschefen anført, alltså lämna visst stöd till hästaveln. Utskottet delar uppfattningen att detta stöd skall syfta till en kvalitativt sett högtstående hästavel. Bidrag till direkta uppfödning- och utbildningskostnader bör inte utgå. Utskottet avstyrker följaktligen det i förutnämnda motioner framförda förslaget om att förärvningspremier och bidrag till gemensamhetsbeten alltså skall utgå. Kostnaderna för uppfödning m. m. bör tas med i beräkningen vid prissättningen av hästar. Vad gäller arméns inköp av hästar får utskottet erinra om att medel härför anvisas från det under fjärde huvudtiteln upptagna reservationsanslaget Armén: Remontering. Enligt Kungl. Maj:ts förslag bör stödet till hästaveln i allt väsentligt koncentreras till hästpremiering, hingsthållningsbidrag och

bidrag till vissa andra kvalitetsfrämjande åtgärder. De i propositionen angivna riktlinjerna för stödet tillstyrker utskottet.

Någon särskild importreglering avseende kvaliteten på importerade hästar bör enligt departementschefen inte längre uppehållas. Enligt motionerna I: 100 och II: 137 bör dock sådan kvalitetskontroll allttjämt bibehållas. Med hänsyn till bl. a. de bestämmelser, som gäller enligt lagen om hingstbesiktningstväng, torde en fri import av hästar inte behöva medföra någon sänkt standard för den svenska hästaveln. Med hänvisning jämväl till att lantbruksstyrelsen och veterinärstyrelsen i yttranden över 1963 års hästutrednings betänkande tillstyrkt förslaget om fri import, ansluter sig utskottet till departementschefens förslag även i denna fråga.

Med anledning av ett i propositionen framfört förslag att statsbidrag inte längre skall utgå till ambulerande hovslagare eller till hovvårdsföreningar har väckts motionerna I: 97 och II: 140. I dessa motioner har hemställts att sådant bidrag även i fortsättningen skall utgå och avse såväl hovvård som klövvård. Som motiv härför har anförts bl. a. att en god hovvård har en mycket stor kvalitetsfrämjande effekt. Utskottet är väl medvetet om vikten av en god hov- och klövvård, men anser att stödet i den form det nu utgår, dvs. såsom ett bidrag till hovslagare med ett belopp motsvarande någon krona per skodd häst, inte är av större betydelse i sammanhanget. Detta stöd bör därför upphöra. Statens insatser på förevarande område bör i stället inriktas på att tillhandahålla goda utbildningsmöjligheter för hovslagare på sätt departementschefen föreslagit.

Utskottet har intet att erinra mot att statens hingstdepå och stuteri i Flyinge allttjämt bedrivs i statlig regi. Statens nettoutgifter för verksamheten bör dock begränsas på sätt departementschefen föreslagit, bl. a. genom att språngavgifterna höjs.

Av utskottets ställningstaganden i det föregående följer att utskottet inte har något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag att till stöd åt hästaveln under förevarande anslag anvisas 935 000 kr. Det i motionsparet I: 100 och II: 137 framförda förslaget om en med 750 000 kr. förhöjd anslagsanvisning avstyrker utskottet alltså. Genom beslut av 1965 års riksdag skulle vid ingången av budgetåret 1965/66 återstående, odisponerad reservation under anslagsposten Stöd åt hästaveln, som torde härröra från statens lånefond för hästavelns befrämjande, i anledning av hästutredningens förslag rörande det fortsatta stödet till ridhusanläggningar tillföras fonden för idrottens främjande. I anledning av yrkande i motionerna I: 100 och II: 137 vill utskottet som sin mening uttala, att 85 000 kr. av efter förenämnda tidpunkt tillgängliga reservationsmedel under anslagsposten skall under budgetåret 1966/67 tas i anspråk för att av lantbruksstyrelsen i samråd med hästavelnsnämnden användas för avelsbefrämjande åtgärder. Härutöver tillgänglig eller uppkommande reservation under posten bör i överensstämmelse med 1965 års riksdagsbeslut tillföras idrottsfonden.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit och uttalat under denna punkt föranleder inte någon utskottets erinran, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 97 och II: 140 samt I: 100 och II: 137, sistnämnda motioner såvitt nu är i fråga, godkänna de grunder för stödet åt hästaveln som förordats i det föregående

b) medge att under budgetåret 1966/67 beviljas statlig kreditgaranti för lån avseende inköp av avels- och ridhästar intill ett belopp av 500 000 kr.

c) i anledning av motionerna I: 100 och II: 137, såvitt avser ianspråktagande av reservationsmedel under anslagsposten Stöd åt hästaveln, i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening ge till känna vad utskottet i det föregående anfört rörande dispositionen av nämnda reservationsmedel samt

d) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 100 och II: 137, såvitt nu är i fråga, till *Befrämjande av husdjursaveln m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 535 000 kr.

22:o) **Statens hingstdepå och stuteri: Avlöningar.** Kungl. Maj:ts framställning under punkten C 14 (s. 70—71) innebär — förutom hemställan att fastställa avlöningsstat — en anslagsminskning med 106 000 kr. till 580 000 kr. På grund av personalminskning kan anslaget minskas med 157 000 kr. Till följd av löneomräkning behöver anslaget höjas med 51 000 kr.

Utskottet. Enär utskottet ej har något att erinra mot vad Kungl. Maj:t föreslagit, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens hingstdepå och stuteri, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	70 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	508 000
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän	2 000
	Summa kr 580 000

b) till *Statens hingstdepå och stuteri: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 580 000 kr.

23:o) **Statens hingstdepå och stuteri: Omkostnader.** Kungl. Maj:t förordar under punkten C 15 (s. 72) en anslagsanvisning av 345 000 kr.

Departementschefen anför i sammanhanget att han biträder hästutredningens förslag att inkomsterna vid statens hingstdepå och stuteri bör uppföras på en särskild inkomsttitel på driftbudgeten under rubriken Uppbörd i statens verksamhet.

Utskottet. Kungl. Maj:ts framställning föranleder ingen erinran från utskottets sida, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Statens hingstdepå och stuteri: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 345 000 kr.

24:o) **Särskilt stöd åt biskötseln och fröodlingen.** Kungl. Maj:t förordar under punkten C 16 (s. 73—74) att anslaget minskas från 100 000 kr. till 96 000 kr. Minskningen beror på att medel för bidrag till Skånes fröodlingsförening beräknas under anslaget till lantbrukshögskolans försöksverksamhet.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må till *Särskilt stöd åt biskötseln och fröodlingen* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 96 000 kr.

25:o) **Bidrag till vissa åtgärder för kvalitetsförbättring av matpotatis.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts framställning under punkten C 17 (s. 74—75) om medelsanvisning med oförändrat 90 000 kr. hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa åtgärder för kvalitetsförbättring av matpotatis* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 90 000 kr.

26:o) **Gottgörelse till trädgårdsnäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt.** Kungl. Maj:ts under punkten C 18 (s. 75—76) gjorda framställning innefattar en anslagsanvisning av 450 000 kr. eller 100 000 kr. mer än för innevarande budgetår.

Lantbruksstgrelsen har i sin anslagsframställning föreslagit, att anslaget ökas med 50 000 kr.

Departementschefen har anfört.

»I enlighet med mitt förslag under punkten C 9 bör från förevarande anslag ställas till förfogande för samarbetsorganet för frukt ett belopp, som motsvarar fruktodlingens förbrukning av skattebelagda drivmedel. Härutöver bör under en femårsperiod årligen få tas i anspråk för samma ändamål 50 000 kr. av fonderade bensinskattemedel.

Enligt beslut av 1965 års riksdag (prop. 14, BevU 16, rskr 141) har skat-

ten på bensin höjts med 5 öre per liter den 1 juli 1965. Höjningen motive-
rar en uppräknig av gottgörelsen till trädgårdsnäringen med 50 000 kr. för
år. Under anslaget för nästa budgetår bör upptas även på innevarande bud-
getår belöpande tilläggsbelopp.»

Utskottet. I den utsträckning, som i propositionen föreslagits, bör medel
från förevarande anslag ställas till förfogande för samarbetsorganet för
frukt. Vidare bör i enlighet med vad utskottet förordat under punkten 17:o)
under budgetåret 1966/67 för samma ändamål få tas i anspråk 50 000 kr.
ur trädgårdsnäringens bensinskattfond. I fråga om formerna för den fort-
satta finansieringen av verksamheten vid förenämnda samarbetsorgan får
utskottet hänvisa till sitt utlåtande under nyssnämnda punkt.

Kungl. Maj:ts anslagsberäkning föranleder ingen erinran från utskottets
sida, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Gottgörelse till trädgårdsnäringen
för av dess utövare erlagd bensinskatt* för budgetåret 1966/
67 anvisa ett anslag av 450 000 kr. att avräknas mot auto-
mobilskattemedlen.

D. Jordbruksprisreglering m. m. samt särskilt stöd åt vissa jordbruk

27:o) Statens jordbruksnämnd: Avlöningar. Det under punkten D 1 (s.
77—78) framförda förslaget innefattar — förutom fastställande av ny av-
löningsstat — en anslagsökning med 155 000 kr. till följd av löneomräkning.

Utskottet. Enär utskottet ej har något att erinra mot vad Kungl. Maj:st
föreslagit och i övrigt anfört, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för statens jordbruks-
nämnd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/
67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslags- vis</i>	1 209 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:st, <i>förslagsvis</i>	82 000
3. Avlöningar till personal för tillfälliga arbets- uppgifter, <i>förslagsvis</i>	539 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 304 000
5. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>för- slagsvis</i>	50 000

Summa kr. 4 184 000

b) till *Statens jordbruksnämnd*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 4 184 000 kr.

28:o) *Statens jordbruksnämnd*: *Omkostnader*. Utskottet biträder Kungl. Maj:ts under punkten D 2 (s. 78) gjorda framställning om en med 17 000 kr. förhöjd medelsanvisning och hemställer sålunda,

att riksdagen må till *Statens jordbruksnämnd*: *Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 893 000 kr.

29:o) *Kostnader för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel m. m.* Kungl. Maj:ts under punkten D 4 (s. 79—81) gjorda framställningar innefattar en anslagsanvisning av 24 000 000 kr. eller 2 000 000 kr. mer än för innevarande budgetår.

Statens jordbruksnämnd har föreslagit en anslagshöjning med 5 800 000 kr.

Departementschefen har anfört.

»I uppgifterna för 1960 års jordbruksutredning ingår att pröva frågan om beredskapslagring av livsmedel m. m. Såsom jag anförde i prop. 1965: 1 (bil. 11 s. 69) har utredningen den 23 oktober 1964 överlämnat promemoria angående livsmedelsförsörjningen i krig m. m. Utredningens överväganden i övrigt rörande beredskapen på ifrågakvarande område torde komma att redovisas i samband med utredningens förslag till nya jordbrukspolitiska riktlinjer. Mot denna bakgrund är jag inte beredd att nu ta ställning till jordbruksnämndens förslag att öka lagringen utöver gällande maximikvantiteter.

Med hänsyn till ökade kostnader för lagerhållning enligt nuvarande riktlinjer föreslår jag att anslaget uppräknas med 2 milj. kr. Liksom hittills bör anslaget få tas i anspråk för att infria jordbruksnämndens garanti- och ansvarsförbindelser för oförsäkrade varor, vilka lagras för statligt ändamål men formellt förblir i enskild ägo.»

Utskottet, som inte har något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må till *Kostnader för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 24 000 000 kr.

30:o) *Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket*. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts framställning under punkten D 6 (s. 82) om medelsanvisning med oförändrat belopp hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 937 000 kr.

31:o) **Kostnader i samband med permanent skördeskadeskydd.** Under punkten D 7 (s. 82—86) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för nästa budgetår anvisa ett belopp av 20 178 000 kr., vilket gentemot innevarande budgetår innebär en höjning av 413 000 kr.

Statens jordbruksnämnd och statistiska centralbyrån har i sina äskanden föreslagit, att anslaget ökas med 378 000 kr.

Efter närmare redogörelse för anslagsframställningarna har *departementschefen* anfört.

»Såsom jordbruksnämnden föreslagit bör för budgetåret 1966/67 anvisas oförändrat 15 milj. kr. för att överföras till skördeskadefonden under förutsättning att jordbrukarna av egna medel skjuter till minst samma belopp.

Av den föregående redogörelsen framgår att metodiken för skördeuppskattning och ersättningsberäkning fortlöpande ändras i syfte att förbättra skördeskadeskyddet. Vidare har en rad åtgärder vidtagits för att göra uppskattningen av skörden så noggrann som möjligt. Bl. a. har utbildningen av provtagarna och kontrollen av deras arbete fått ökad omfattning. För att utvecklingsarbetet skall kunna föras vidare förordar jag att anslaget förstärks med 413 000 kr. Jag har därvid tagit hänsyn även till kostnader för viss försöksverksamhet med skördeprognoser i anslutning till den objektiva skördeuppskattningen.

Av ökningen hänför sig 60 000 kr. till kostnadsstegringar för avlöningsförmåner, som påverkar medelsbehovet redan för innevarande budgetår. Jag avser därför att senare denna dag återkomma till Kungl. Maj:t med förslag att bl. a. detta belopp anvisas på tilläggsstat för budgetåret 1965/66.

I detta sammanhang bör för riksdagen anmälas, att Kungl. Maj:t genom beslut den 17 december 1965 medgett statistiska centralbyrån att från förevarande anslag utbetala ersättning för skada som uppkommit i samband med den objektiva skördeuppskattningen.

Till frågan om att liksom hittills disponera medel ur anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för särskilda undersökningar m. m. rörande skördeskadeskyddet avser jag återkomma vid anmälan av den under punkten D 3 nämnda särskilda propositionen.

Anslaget bör sålunda föras upp med (19 765 000 + 413 000) 20 178 000 kr.»

Utskottet har i samband härmed behandlat följande till utskottet remitterade motioner, nämligen

1. II: 57 av herrar *Hansson* i Skegrie och *Josefson*, i vilken motion hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta om sådan ändring av nu gällande skördeskadeskydd att alla däri ingående grödor oavsett skördeliden blir berättigade till prövning enligt skördeskadeskyddets principer, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till ändrad författningstext;

2. I: 239 av herr *Nilsson*, *Ferdinand*, m. fl., vari hemställts, dels att av för skördeskadeskydd avsedda medel årligen ett belopp av högst 2 milj. kronor

ställes till förfogande för utbetalning av individuellt prövade skördeskadebidrag, dels att hos Kungl. Maj:t framställning göres om utredning avseende möjligheten att göra anslutningen till skördeskadeskyddet obligatoriskt oavsett anmälningsplikten beträffande alla jordbrukare som har att lämna bidrag till skördeskadefonden, samt dels att likaledes i skrivelse till Kungl. Maj:t begäres utredning och förslag om komplettering av skördeskadeskyddet med möjligheter till lån till jordbrukare drabbade av skördeskador i enlighet med vad i motionen säges;

3. I: 601 av herrar *Eskilsson* och *Isacson* samt II: 751 av herrar *Hedin* och *Eliasson* i Moholm, i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t föreslå, att frågan om obligatorisk skördeskadeanmälan måtte göras till föremål för en skyndsam prövning, varvid även bör undersökas om inte en samordning bör ske med den årligen förekommande insamlingen av arealstatistiska uppgifter under juni månad.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden får utskottet hänvisa till motionerna II: 57, I: 239 och II: 751.

Utskottet. I samband med behandlingen av förevarande reservationsanslag har utskottet liksom tidigare år haft att pröva ett flertal motionsyrkanden om utredningar och åtgärder i syfte att förbättra skördeskadeskyddet. Sålunda föreslås i motionen II: 57, under hänvisning till att senmognande grödor med nuvarande regler för skördeskadeanmälan kan komma att utestängas från skyddet, sådan ändring av bestämmelserna att alla i skördeskadeskyddet ingående grödor oavsett skördetiden blir berättigade till prövning enligt skördeskadeskyddets principer. Av liknande skäl hemställs i motionerna I: 601 och II: 751, att frågan om obligatorisk skördeskadeanmälan görs till föremål för skyndsam prövning. Vidare har i motionen I: 239 påyrkats utredning om möjligheten att göra anslutningen till skördeskadeskyddet obligatorisk oavsett anmälningsplikten.

I anslutning till nu redovisade motionsyrkanden vill utskottet i likhet med departementschefen erinra om att metodiken för skördeuppskattning och ersättningsberäkning fortlöpande ändras i syfte att förbättra skördeskadeskyddet. Av den föregående redogörelsen framgår att en rad åtgärder vidtagits för att göra uppskattningen så noggrann som möjligt. Vad gäller frågan om obligatorisk skördeskadeanmälan är som anförs i propositionen metodiken för och konsekvenserna av övergång till dylik anmälan på försummaren f. n. föremål för utredning. Resultatet av denna utredning kan väntas inom den närmaste framtiden. Det torde få förutsättas, att förslag till åtgärder i syfte att avhjälpa de nu påtalade bristerna i gällande skördeskadeskydd kommer att redovisas i samband härmed. Vid sådant förhållande synes syftet med ifrågavarande motionsyrkanden vara tillgodosett utan särskild åtgärd från riksdagens sida.

I motionen I: 239 har även hemställts att ett belopp av högst 2 milj. kr. av för skördeskadeskydd avsedda medel årligen ställs till förfogande för utbetalning av individuellt prövade skördeskadebidrag. Kungl. Maj:ts förslag innebär i avseende på individuella skördeskadebidrag att dessa skall vara behovsprövade samt att det belopp som för nästa budgetår skall stå till förfogande för ändamålet i överensstämmelse med 1962 års riksdagsbeslut bör motsvara en procent av de utgående allmänna kontanta ersättningarna för skördeskador, eller, därest beräkning enligt enprocentregeln ger till resultat ett lägre belopp, högst 400 000 kr. Motionsyrkanden om ändring av villkoren för individuella bidrag har framförts vid ett flertal tidigare tillfällen, senast föregående år, utan att vinna riksdagens bifall. Någon anledning att nu ändra villkoren för ifrågavarande bidragsgivning anser utskottet icke föreligga. Motionsyrkandet synes därför ej böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Det i sistnämnda motion framförda yrkandet om utredning och förslag om komplettering av skördeskadeskyddet med möjligheter till lån till jordbrukare, som drabbats av skördeskador, har också framförts vid tidigare riksdagar utan att ha ansetts böra föranleda någon åtgärd. Utskottet har icke heller på denna punkt funnit några nya omständigheter ha framkommit som motiverar ett frångående av riksdagens senast föregående år gjorda ställningstagande. Motionen avstyrks därför även i denna del.

Då utskottet icke heller i övrigt funnit anledning till erinran mot vad Kungl. Maj:t under denna punkt föreslagit, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) anse motionerna II: 57 samt I: 601 och II: 751 även som I: 239, sistnämnda motion såvitt avser utredning om möjligheten av obligatorisk anslutning till skördeskadeskyddet, besvarade med vad utskottet i det föregående anför

b) lämna utan bifall motionen I: 239, såvitt avser skördeskadelån

c) avslå motionen I: 239, såvitt den ej behandlats i det föregående

d) till *Kostnader i samband med permanent skördeskadeskydd* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 20 178 000 kr.

E. Vissa kontrollanstalter på jordbrukets område m. m.

32:o) Statens centrala frökontrollanstalt: Avlöningar. Kungl. Maj:ts under punkten E 1 (s. 87—94) gjorda framställning innefattar — förutom fastställande av ny avlöningsstat — en uppräkningsstatistik av anslaget med 261 000 kr. till 3 742 000 kr.

Under punkten har anmälts ett av utredningen rörande vissa jordbruksanstalters förläggning avgivet betänkande angående *statens centrala frökontrollanstalts organisation* (Stencil Jo 1964: 9).

Departementschefen har — efter redogörelse för anslagsyrkandena och nämnda betänkande samt för däröver avgivna remissyttranden — anfört följande.

»Med anledning av att Kungl. Maj:t meddelat särskilda bestämmelser om betning av vårstråsäd har Kungl. Maj:t medgett viss ökad belastning av förevarande anslag under budgetåret 1965/66 för att täcka kostnader för att genomföra vissa kontrolluppgifter i samband med betning. För dessa kostnader under nästa budgetår förordar jag att anslaget uppräknas med 236 000 kr.

På grund av löneomräkning m. m. behöver anslaget ökas med 25 000 kr.

Jag övergår härfter till att redovisa mina ställningstaganden till det utredningsförslag om frökontrollanstaltens uppgifter, organisation och taxegrunder, för vilket jag redogjort i det föregående.

Utredningen förordar en ökad decentralisering till de lokala anstalterna av viss rutinbetonad verksamhet vid centralanstalten. Som lantbruksstyrelsen framhållit i sitt yttrande berörs emellertid de lokala anstalterna av den av 1965 års riksdag beslutade omorganisationen av den statliga lokala lantbruksadministrationen. Jag är därför inte beredd att på grundval av utredningens förslag pröva frågan om decentralisering. Jag biträder inte heller förslaget om att vissa företag skall auktoriseras att plombera utsäde. Såsom flertalet remissinstanser förordat bör centralanstalten befrias från uppgiften att kontrollera matpotatis i kommersiellt sammanhang. Denna kontroll ankommer därmed i fortsättningen i ökad omfattning på SMAK.

De synpunkter på forsknings- och försöksverksamheten vid anstalten, som utredningen anlagt, föranleder ingen erinran från min sida. Denna verksamhet bör sålunda inriktas på dels att pröva och utveckla analysmetoder, dels att främja att fullgoda utsädesvaror tillhandahålls. Kungl. Maj:t äger meddela bestämmelser i ämnet.

I fråga om anstaltens organisation har utredningen utifrån av statskontoret utförda tidsstudieundersökningar föreslagit en viss successiv minskning av personalen. Utredningens förslag är baserat på antagande om oför-

ändrad arbetsbelastning. Även jag anser att personalen bör kunna reduceras i viss utsträckning. Minskningen bör bli beroende bl. a. på utvecklingen av arbetsvolymen vid anstalten, rationaliseringar av verksamheten och möjligheterna att anställa extra personal under perioder då arbetsbelastningen är särskilt hög. Jag avser att senare föreslå Kungl. Maj:t att, med verkan fr. o. m. den 1 juli 1966, föreskriva att vissa tjänster inte skall återbesättas vid uppkommande vakans.

Utredningen har i fråga om lokaler och utrustning förordat vissa byggnadsarbeten för 125 000 kr. samt komplettering av inventarieutrustningen för 50 000 kr. Reservanterna har angett byggnadskostnaderna till 200 000 kr. och utrustningskostnaderna till 175 000 kr. Med hänsyn till behovet av förbättrad teknisk utrustning vid anstaltens huvudinstitution förordar jag att 200 000 kr. anvisas för nyanskaffning av vissa apparater m. m. Beträffande anslagsberäkningen hänvisas till vad jag härom anför under anslagspunkten E 3. Behovet av medel för erforderliga byggnadsarbeten bör prövas i annat sammanhang.

Vad slutligen gäller centralanstaltens ekonomi vill jag först erinra om att från statsmakternas sida vid olika tillfällen uttalats, att anstaltens avgiftsbelagda verksamhet bör vara självbärande. Även pensionerings- och kapitalkostnader bör i princip täckas. En av förutsättningarna för att uppnå en förbättrad kostnadstäckning i centralanstaltens verksamhet är att avgifterna bättre anpassas till kostnaderna för olika slag av uppdragsverksamhet.

Jag ansluter mig till utredningens förslag att rabattsystemet bör avskaffas. I de fall en lägre avgift är motiverad av att anstaltens kostnader för viss verksamhet erfarenhetsmässigt är lägre bör en anpassning av taxesättningen kunna ske med hänsyn härtill. Beträffande kostnaderna för den allmännyttiga verksamheten har utredningen föreslagit att dessa skall fastställas till 20 % av inflytande avgifter. Ett flertal remissinstanser är tveksamma till att förevarande kostnader bestäms till viss andel av inkomsterna. För egen del finner jag vissa skäl tala för utredningens förslag men förordar att den allmännyttiga verksamhetens omfattning prövas vid den årliga budgetbehandlingen.

Jag avser att sedermera föreslå Kungl. Maj:t att uppdra åt riksrevisionsverket att i samråd med lantbruksstyrelsen närmare undersöka de skilda kostnadselementen i anstaltens verksamhet samt framlägga förslag till reviderad taxa för den avgiftsbelagda verksamheten.»

I samband härmed har utskottet behandlat två till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 602 av herrar *Eskilsson* och *Svanström* samt II: 748 av herr *Grebäck m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen vid behandlingen av punkt E 1 måtte besluta om decentralisering till de lokala

frökontrollanstalterna av vissa analysuppgifter på sätt de sakkunniga förordat.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionen I: 602.

Utskottet. Departementschefen har på grundval av ett av utredningen rörande vissa jordbruksanstalters förläggning avgivet betänkande under denna punkt framlagt vissa förslag rörande statens centrala frökontrollanstalts uppgifter, organisation och taxegrunder. Förslagen innebär i huvudsak att anstalten skall befrias från viss ur frökontrollsynpunkt mindre central verksamhet, att organisationen successivt skall anpassas till arbetsvolymen vid anstalten och att den avgiftsbelagda uppdragsverksamheten skall vara självbärande.

Ett av utredningen framfört förslag att överföra vissa rutinanalyser från den centrala anstalten till de lokala frökontrollanstalterna har departementschefen inte varit beredd att nu pröva. Som motiv härför har angetts att de lokala anstalterna berörs av den förestående omorganisationen av den statliga lokala lantbruksadministrationen. I motionerna I: 602 och II: 748 anförs emellertid att starka skäl talar för att berörda decentraliseringsfråga nu löses på sätt utredningen föreslagit. Motionärerna hänvisar i sammanhanget till att de från 1965 års lantbruksorganisationsutredning erfarit, att de lokala anstalterna inte kommer att beröras av nyssnämnda omorganisation. Enligt utskottets mening talar flera skäl för en ökad decentralisering av den rutinbetonade verksamheten vid centralanstalten. I likhet med departementschefen anser utskottet emellertid, att förevarande fråga har ett sådant samband med den lokala lantbruksadministrationens framtida utformning att ställning inte nu bör tas till densamma.

Då utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och uttalanden under denna punkt hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens centrala frökontrollanstalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	659 000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	3 080 000

Summa kr. 3 742 000

b) till *Statens centrala frökontrollanstalt*: Avlöningar för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 3 742 000 kr.

c) lämna motionerna I: 602 och II: 748 utan bifall.

33:o) **Statens centrala frökontrollanstalt: Omkostnader.** Under punkten E 2 (s. 94—95) har Kungl. Maj:t föreslagit en medelsanvisning av 1 521 000 kr., vilket innebär att anslaget uppräknas med 113 000 kr. Därvid har till följd av de under föregående anslagspunkt nämnda bestämmelserna om betning av vårstråsäd 35 000 kr. beräknats för reseersättningar, 29 000 kr. för provtagning och plombering samt 19 000 kr. för diverse förbrukningsartiklar.

Utskottet. Utskottet har intet att invända mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Statens centrala frökontrollanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 521 000 kr.

34:o) **Statens centrala frökontrollanstalt: Utrustning.** Kungl. Maj:t har under punkten E 3 (s. 95) föreslagit att anslaget skall uppföras med 200 000 kr. Beloppet erfordras för att förbättra den tekniska utrustningen vid anstaltens huvudinstitution.

Utskottet ansluter sig till Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må till *Statens centrala frökontrollanstalt: Utrustning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kr.

35:o) **Statens växtskyddsanstalt: Avlöningar.** Förslaget under punkten E 4 (s. 95—97) innefattar — förutom hemställan om ny avlöningsstat — en anslagsanvisning av 2 734 000 kr., d. v. s. en uppräkning med 141 000 kr. Av ökningen hänför sig 61 000 kr. till inrättande av en tjänst som assistent i reglerad befordringsgång vid filialen i Åkarp, till personal för särskilda undersökningar samt för att anlita annan tillfällig personal. 80 000 kr. erfordras till följd av löneomräkning.

Utskottet. Kungl. Maj:ts medelsberäkning och förslag under denna punkt föranleder inte någon utskottets erinran, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens växtskyddsanstalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	345 000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 500

3. Avlöningar till personal för särskilda undersökningar, <i>förlagsvis</i>	251 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal..	2 135 500
	Summa kr. 2 734 000

b) till *Statens växtskyddsanstalt*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 734 000 kr.

36:o) *Statens växtskyddsanstalt*: *Omkostnader*. Kungl. Maj:t har under punkten E 5 (s. 97—98) hemställt om en med 61 000 kr. till 853 000 kr. ökad medelsanvisning. Såsom redovisats under punkten 17:o) har därvid räknats med 25 000 kr. för statsbidrag i samband med kontroll av plantskolealster.

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens växtskyddsanstalt*: *Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 853 000 kr.

37:o) *Bekämpande av växtsjukdomar*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag om oförändrad medelsanvisning under punkten E 6 (s. 98—99), hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bekämpande av växtsjukdomar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kr.

38:o) *Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt*: *Avlöningar*. Kungl. Maj:ts förslag under punkten E 7 (s. 99—100) innebär — förutom fastställande av ny avlöningsstat — att anslaget ökas med 109 000 kr. till 700 000 kr.

Styrelsen för statens lantbrukskemiska kontrollanstalt har föreslagit, att anslaget ökas med 225 000 kr.

Departementschefen har bl. a. föreslagit, att 100 000 kr. ställs till förfogande för att anställa extra arbetskraft, som erfordras för att underlätta planeringen av verksamheten vid det nya lantbrukskemiska laboratoriet. För att tillgodose behovet av medel för detta ändamål under budgetåret 1965/66 har Kungl. Maj:t medgett viss ökad belastning av förevarande anslag.

Utskottet. Då utskottet ej har något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens lantbrukskemiska kontrollanstalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	145 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	552 000
Summa kr.	700 000

b) till *Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kr.

39:o) *Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt*: *Omkostnader*. Med biträdande av Kungl. Maj:ts under punkten E 8 (s. 101) gjorda förslag som innebär anslagshöjning med 12 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt*: *Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 181 000 kr.

40:o) *Statens maskinprovningar*: *Avlöningar*. Kungl. Maj:ts framställning under punkten E 9 (s. 101—102) innefattar — förutom hemställan till riksdagen att fastställa ny avlöningsstat — en minskning av medelsanvisningen med 4 000 kr.

Utskottet. Utskottet biträder Kungl. Maj:ts framställning under denna punkt och hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens maskinprovningar, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Ersättningar till sakkunniga, tillfälliga biträden m. fl., <i>förslagsvis</i>	15 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	737 000
Summa kr.	752 000

b) till *Statens maskinprovningar*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 752 000 kr.

41:o) **Statens maskinprovningar: Omkostnader.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts under punkten E 10 (s. 102) framlagda förslag om oförändrad medelsanvisning av 437 000 kr. hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens maskinprovningar: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 437 000 kr.

F. Forskning och undervisning på jordbrukets och trädgårds- näringens område

42:o) **Lantbrukshögskolan: Avlöningar.** Kungl. Maj:ts under punkten F 1 (s. 103—114) framlagda förslag innefattar — förutom hemställan till riksdagen att godkänna ändringar i personalförteckningen och att fastställa ny avlöningsstat — en anslagsanvisning av 14 951 000 kr., vilket innebär en höjning i förhållande till anslaget för löpande budgetår med 525 000 kr.

Styrelsen för lantbrukshögskolan har föreslagit, att anslaget ökas med 2 588 000 kr.

I samband härmed har anmälts en framställning från dåvarande n ä m n den för internationellt bistånd rörande ökad utbildning av agronomer och lantmästare för att tillgodose behovet av jordbruksexperter i utvecklingsländerna.

Departementschefen har — efter närmare redogörelse för högskolestyrelsens anslagsäskanden samt förenämnda framställning och däröver avgivna yttranden — anfört följande.

»Under 1960-talet har en kraftig utbyggnad skett av forskningen, försöksverksamheten och den högre utbildningen på jordbrukets och trädgårdsnäringens område. Lantbrukshögskolans anslag på driftbudgeten har under budgetåren 1961/62—1965/66 ökat från 11,8 milj. kr. till 24,4 milj. kr. Ett bifall till de förslag rörande högskolans anslag, som jag framlägger i det följande, medför att dessa kommer att stiga till 26,6 milj. kr. för nästa budgetår. Vid högskolan har vidare påbörjats en utbyggnad av lokalresurserna. Under budgetåren 1962/63—1965/66 har anvisats byggnadsanslag på sammanlagt ca 14 milj. kr.

Antalet studerande vid högskolan, som läsåret 1961/62 utgjorde 405, har successivt ökat och uppgår läsåret 1965/66 till 542. Intagningen är för läsåret 1965/66 85 studerande, varav 65 på agronomlinjen och 20 på hortonomlinjen, vilket innebär en ökning med tio studerande i jämförelse med närmast föregående läsår. Jag räknar med att högskolan läsåret 1966/67 skall kunna höja intagningen med omkring tio studerande. Jag vill i sammanhanget erinra om att en arbetsgrupp inom statistiska centralbyråns

prognosinstitut f. n. utreder behovet av kvalificerad arbetskraft inom bl. a. jordbruket.

Med anledning av de förslag om tjänster m. m., som styrelsen för lantbrukshögskolan framfört, tillstyrker jag att en tjänst som försöksledare i Ae 25 inrättas vid institutionen för husdjurens utfodring och vård samt att medel beräknas för en tjänst som försöksassistent i reglerad befordringsgång vid institutionen för växtodling. Jag beräknar vidare medel för en tjänst som försökstekniker i Ae 19 vid institutionen för lantbrukets arbetsmetodik och teknik.

För att förstärka undervisningen i fotogrammetri samt för undervisning i naturvård för hortonomie studerande beräknar jag 3 000 kr. resp. 10 000 kr. Jag beräknar vidare 9 600 kr. för ökat antal specialföreläsningar. Medlen för att anställa extra arbetskraft vid avdelningen för lantbruksmeteorologi bör höjas med 3 000 kr. Det belopp, som högskolan disponerar för att bereda utomstående forskare och lärare möjlighet att arbeta vid högskolan, bör ökas med 5 000 kr.

De av mig nu förordade förstärkningarna medför en sammanlagd kostnadsökning av 128 000 kr.

Beträffande assistentpersonalen förordar jag att medel beräknas för en ökning med 4 000 assistenttimmar.

Med anledning av högskolans förslag i fråga om biträdespersonal beräknar jag under förevarande anslag medel för två tjänster som försöksbiträde i Ae 9 i stället för två arvodesbefattningar som nu avlönas från högskolans anslag till försöksverksamheten. I enlighet med styrelsens förslag beräknar jag medel så att fem försöksdistrikt kan erhålla var sitt kontorsbiträde i reglerad befordringsgång. Härvid kan 55 000 kr., som nu står till distriktens förfogande för tillfällig arbetskraft, dras in.

Vidare beräknar jag medel för en laboratorieassistent i högst Ae 10, ett kanslibiträde i Ae 7, ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång och ett institutionsbiträde i reglerad befordringsgång.

Den förordade förstärkningen av assistent- och biträdespersonalen föranleder en anslagsökning av sammanlagt 216 000 kr.

Vid högskolans centrala förvaltning bör i enlighet med styrelsens förslag inrättas en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 23. Medel bör beräknas för en tjänst som fotograf i Ae 10 avsedd för publikationsverksamheten samt för en tjänst som förste expeditionsvakt i Ae 9 vid högskolans Alnarpsdel. Högskolans medel för att anställa tillfällig arbetskraft för arbete i parken bör ökas med 5 000 kr. Representationsbidraget till högskolans rektor bör höjas med 1 000 kr. Den kostnadsökning, som föranleds av dessa förslag, uppgår till 75 000 kr.

Löneomräkningen påkallar en ökning av sammanlagt 106 000 kr. Anslaget bör föras upp med (14 426 000 + 525 000) 14 951 000 kr.

Nämnden för internationellt bistånd — numera styrelsen för internationell utveckling — pekar i en framställning, som jag i det föregående redovisat, på svårigheten att för biståndsarbetet i utvecklingsländerna erhålla svenska experter med utbildning inom jordbruksområdet. Nämnden uppskattar att intagningen av studerande vid agronomutbildningen behöver ökas med fem till tio och vid lantmästarutbildningen med fem studerande per år om behovet av experter för internationellt arbete skall kunna tillgodoses i framtiden. Med anledning av framställningen vill jag i detta sammanhang erinra om att även lantmästarutbildningen f. n. utbyggs. Antalet nybörjarplatser vid denna utbildning utgjorde år 1964 96 och ökade förra året till 120. I år sker en ytterligare ökning med åtta platser. De av nämnden framförda synpunkterna torde genom de intagningsökningar inom agronom- och lantmästarutbildningen, som jag redogjort för, bli beaktade. Jag räknar även med att vid det utredningsarbete, som f. n. pågår inom statistiska centralbyrån rörande det framtida behovet av kvalificerad arbetskraft inom bl. a. jordbruket, hänsyn tas till efterfrågan på expertis för biståndsarbetet i utvecklingsländerna.»

Utskottet. Vad Kungl. Maj:t föreslagit under denna punkt föranleder ingen erinran från utskottets sida. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för lantbrukshögskolan enligt vad som förordats i det föregående

b) godkänna följande avlöningsstat för lantbrukshögskolan, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	4 696 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	224 500
3. Arvoden till viss tillfällig personal vid institutionerna	230 500
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	9 794 000
5. Särskilda löneförmåner till vissa tjänstemän	5 500
Summa kr. 14 951 000	

c) till *Lantbrukshögskolan*: Avlöningar för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 14 951 000 kr.

43:o) **Lantbrukshögskolan: Omkostnader.** Under punkten F 2 (s. 114—115) har Kungl. Maj:t föreslagit en anslagshöjning med 82 000 kr. till 1 293 000 kr.

Departementschefen har i förevarande sammanhang framlagt förslag om att lantbrukshögskolans kostnader för att hyra datamaskiner i likhet med motsvarande utgifter vid de lärosäten, som hör till ecklesiastikdepartementet, bestrids från det under åttonde huvudtiteln upptagna anslaget Kostnader för datamaskintid.

Utskottet. Utskottet har ej funnit anledning göra invändning mot anslagsberäkningen eller Kungl. Maj:ts förslag i övrigt och hemställer sålunda,

att riksdagen må till *Lantbrukshögskolan: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 293 000 kr.

44:o) **Lantbrukshögskolan: Materiel m. m.** Under punkten F 3 (s. 115—117) har Kungl. Maj:t gjort framställning om en medelsanvisning av 3,2 milj. kr., vilket innebär en ökning med 182 000 kr. i förhållande till för innevarande budgetår utgående anslag. Anslagsposterna materiel och nyanskaffning av apparater har föreslagits sammanslagna under rubr. anslag. Av anslagsbeloppet avses 1 708 000 kr. till materiel och 1 492 000 kr. till apparater.

Utskottet, som ansluter sig till vad Kungl. Maj:t föreslagit under förevarande punkt, hemställer,

att riksdagen må till *Lantbrukshögskolan: Materiel m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 3 200 000 kr.

45:o) **Lantbrukshögskolan: Bokinköp och bokbindning.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag under punkten F 4 (s. 117) tillstyrker utskottet en anslagsuppräknings med 15 000 kr. till 230 000 kr. och hemställer,

att riksdagen må till *Lantbrukshögskolan: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 230 000 kr.

46:o) **Lantbrukshögskolan: Försöksverksamheten.** Kungl. Maj:t har under punkten F 5 (s. 118—120) föreslagit att försöksanslaget uppräknas med 600 000 kr. till 4 745 000 kr.

Styrelsen för lantbrukshögskolan har föreslagit, att anslaget ökas med 1 756 000 kr.

Departementschefen har anført.

»Till följd av inträffade prisstegringar förordar jag att anslaget räknas upp med 170 000 kr. För de merkostnader som uppstår för högskolan på grund av att statens lantbrukskemiska kontrollanstalt måste anlitas för vissa analyser beräknar jag ett belopp av 60 000 kr.

Såsom jag föreslagit under högskolans avlöningsanslag bör förevarande anslag minskas med 32 000 kr. med hänsyn till att kostnaderna för två befattningar som försöksbiträde överförs till avlöningsanslaget. I enlighet med högskolans förslag bör det belopp av 4 000 kr., som hittills utgått från anslaget Särskilt stöd åt biskötseln och fröodlingen såsom bidrag till Skånes fröodlingsförening för försök med fröodling av foderrotfrukter, i stället inräknas i förevarande anslag.

För att möjliggöra en ökning av högskolans försöksverksamhet förordar jag att anslaget höjs med 398 000 kr. Jag vill understryka nödvändigheten av att mindre aktuella försöksserier snabbt avvecklas till förmån för sådan försöksverksamhet som har eller väntas få stor betydelse för en effektivisering av jordbruket och trädgårdsnäringen. Højningen bör komma de områden till godo, där ytterligare försök kan väntas ge det största utbytet för jordbruket och trädgårdsnäringen.

Vid anslagsavvägningen har jag utgått från att det skall vara möjligt att påbörja viss försöksverksamhet rörande användning av rötslam som jordförbättringsmedel.»

Utskottet. Vad Kungl. Maj:t föreslagit under denna punkt föranleder ingen erinran från utskottets sida. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Lantbrukshögskolan: Försöksverksamheten* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 4 745 000 kr.

47:o) *Lantbrukshögskolan: Lantbruksdriften vid försöksstationerna m. m.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag under punkten F 6 (s. 120) gjorda framställning om oförändrad medelsanvisning hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lantbrukshögskolan: Lantbruksdriften vid försöksstationerna m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

48:o) *Inredning och utrustning av lokaler vid jordbrukets högskolor m. m.* Under punkten F 7 (s. 120—126) har Kungl. Maj:t föreslagit dels att riksdagen må medge, att inredning och utrustning av lokaler vid jordbrukets högskolor m. m. får beställas i enlighet med de grunder som förordats i propositionen, dels ock att för nästa budgetår i riksstatsförslaget under denna anslagsrubrik uppföres ett reservationsanslag av 3 500 000 kr.

Byggnadsstyrelsen, som utarbetat inredningsplan innehållande kostnadsramar för inredning av lokaler vid lantbrukshögskolan och statens lantbrukskemiska laboratorium, har hemställt att för dessa inredningsprojekt anvisas 2 245 000 kr. samt att styrelsen bemyndigas att dels för varje objekt i mån av behov utlägga beställningar intill högst det belopp som angetts som total kostnadsram för anläggningen att gäldas tidigast påföljande budgetår, dels inom ramen för tillgängliga medel och kostnadsramen för varje projekt — oavsett i planen för objektet beräknad medelsförbrukning — bestrida kostnader för inredning.

Styrelsen har i särskild skrivelse hemställt att i inredningsplanen upptas en kostnadsram av 55 000 kr. för inredning av en byggnad — en s. k. försökslada — som iordningställts för institutionen för genetik och växtförädling vid lantbrukshögskolan. Byggnaden avses utnyttjas för att bereda plats för ytterligare 30 genetikstuderande från universitetet i Uppsala.

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor, som utarbetat utrustningsplan som innehåller kostnadsramar för ifrågakommande utrustningsprojekt, har hemställt att för utrustning av lokaler vid lantbruks- och skogshögskolorna samt statens lantbrukskemiska laboratorium anvisas 2,9 milj. kr. samt att nämnden bemyndigas beställa utrustning m. m. för nyssnämnda lokaler till ett sammanlagt värde — utöver vad som täcks av tillgängliga anslagsmedel — av högst 1,3 milj. kr., att gäldas tidigast under budgetåret 1967/68.

Departementschefen har — efter närmare redogörelse för byggnadsstyrelsens och utrustningsnämndens förslag — bl. a. anført, att inredningsobjektens kostnadsramar tidigare godkänts av riksdagen utom beträffande institutionen för genetik och växtförädling vid lantbrukshögskolan. För detta objekt förordas en kostnadsram av 45 000 kr., vilken bör upptas i inredningsplanen. Vidare bör de av utrustningsnämnden för universitet och högskolor föreslagna nya eller ändrade kostnadsramarna för utrustningsobjekt, som redovisats i propositionen tas upp i utrustningsplanen. Anslagsbehovet för nästa budgetår för inredning föreslås till 2 milj. kr. och för utrustning till 1,5 milj. kr. enligt följande sammanställningar.¹ Departementschefen har vidare anført.

»Det system med inrednings- och utrustningsplaner, som fr. o. m. innevarande budgetår tillämpas för jordbrukets högskolor m. m., innebär, att byggnadsstyrelsen resp. utrustningsnämnden i princip skall för varje i inrednings- och utrustningsplanerna upptaget objekt äga utlägga beställningar intill högst det belopp, som angetts som kostnadsram för objektet, med avdrag för de medel som vid tidpunkten för beställningen förbrukats. För

¹ Inredningsplan med anslagsberäkning återges i statsverkspropositionen, bil. 11. på s. 124 och utrustningsplan med anslagsberäkning på s. 125—126.

nästa budgetår innebär detta — under förutsättning av att de i det föregående framlagda beräkningarna godtas — att medgivanden bör lämnas att beställa inredning och utrustning av lokaler vid jordbrukets högskolor m. m. dels för byggnadsstyrelsen till ett sammanlagt belopp av (2 755 000 — 2 300 000) avrundat 400 000 kr., dels för utrustningsnämnden till ett sammanlagt belopp av (6 376 000 — 3 645 000) avrundat 2,7 milj. kr., allt att gäldas tidigast under budgetåret 1967/68.»

Utskottet. Vad Kungl. Maj:t föreslagit under denna punkt föranleder ingen invändning från utskottets sida. Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) medge, att inredning och utrustning av lokaler vid jordbrukets högskolor m. m. får beställas i enlighet med de grunder som förordats i det föregående

b) till *Inredning och utrustning av lokaler vid jordbrukets högskolor m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 3 500 000 kr.

49:o) **Statens lantbruksbyggnadsförsök: Avlöningar.** Det under punkten F 8 (s. 126—127) framlagda förslaget innebär — förutom förslag till ny avlöningsstat — en medelsanvisning med 604 000 kr., motsvarande en anslagshöjning med 21 000 kr. Av ökningen avses 9 000 kr. till ersättning till expertis och 12 000 kr. till löneomräkning.

Utskottet ansluter sig till Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens lantbruksbyggnadsförsök, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Ersättningar till expertis, <i>förslagsvis</i>	35 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	569 000
	Summa kr. 604 000

b) till *Statens lantbruksbyggnadsförsök: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 604 000 kr.

50:o) **Statens lantbruksbyggnadsförsök: Omkostnader.** Kungl. Maj:ts under punkten F 9 (s. 127—128) gjorda medelsberäkning, innebärande att anslaget uppräknas med 40 000 kr. till 201 000 kr., föranleder ingen erinran från utskottets sida, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Statens lantbruksbyggnadsförsök: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 201 000 kr.

51:o) *Statens lantbruksbyggnadsförsök: Försöksverksamheten*. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts framställning under punkten F 10 (s. 128) om en med 30 000 kr. ökad medelsanvisning hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens lantbruksbyggnadsförsök: Försöksverksamheten* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kr.

52:o) *Bidrag till Jordbrukstekniska institutet*. Kungl. Maj:ts under punkten F 11 (s. 129—130) gjorda framställning innebär en ökning av anslaget med 54 000 kr. till 654 000 kr.

Styrelsen för Jordbrukstekniska institutet har föreslagit, att anslaget ökas med 150 000 kr.

Med anledning av styrelsens framställning har företrädare för staten och Stiftelsen Svensk Jordbruksteknisk forskning upptagit förhandlingar om höjning av bidragsbeloppen, varvid under förbehåll av Kungl. Maj:ts godkännande, enighet nåtts om ändring av avtalet att gälla fr. o. m. den 1 juli 1966. Därvid har föreslagits att parternas årliga bidrag till kostnaderna för institutets verksamhet för statens del skall uppgå till 654 000 kr. och för stiftelsens del till 327 000 kr. Om under avtalstiden lönerna för befattningshavare, som är underkastade statens allmänna avlöningsreglemente, allmänt skulle öka eller minska mer än 10 procent jämfört med de för år 1965 gällande lönerna för dessa befattningshavare skall på yrkande av avtalspart de nyssnämnda bidragsbeloppen bli föremål för nya förhandlingar.

Departementschefen har anfört.

»Såsom framgår av min redogörelse har villkorlig överenskommelse träffats om en höjning av statens och Stiftelsen Svensk Jordbruksteknisk forsknings bidrag till Jordbrukstekniska institutet. Överenskommelsen innebär, att statsbidraget uppräknas med 54 000 kr. till 654 000 kr. med hänsyn till kostnadsökningen mellan åren 1963 och 1965.

Överenskommelsen har inte gett mig anledning till erinran. Jag avser senare att inhämta Kungl. Maj:ts godkännande av denna.»

Utskottet. Utskottet har ej funnit anledning att göra någon erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må till *Bidrag till Jordbrukstekniska institutet* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 654 000 kr.

53:o) **Bidrag till Sveriges utsädesförening.** Under punkten F 12 (s. 130—131) har Kungl. Maj:t föreslagit en medelsanvisning av 2 833 000 kr., vilket innebär att anslaget uppräknas med 84 000 kr.

Styrelsen för Sveriges utsädesförening har föreslagit, att anslaget ökas med 385 000 kr.

Departementschefen har — efter närmare redogörelse för anslagsäskandena, vilka tillstyrkts av styrelsen för lantbrukshögskolan — anfört följande.

»På grund av att lönegradsplaceringarna för vissa ordinarie tjänster vid föreningen höjts har på tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår anvisats 48 000 kr. Av beloppet avser 4 000 kr. att täcka merkostnaderna under budgetåret 1964/65 och 44 000 kr. merkostnaderna under budgetåret 1965/66. För nästa budgetår bör anslaget ökas med sistnämnda belopp. Jag förordar vidare att anslaget räknas upp med 14 000 kr. till följd av att föreningen belastas med ökade socialförsäkringsavgifter för den ordinarie personalen samt med 16 000 kr. på grund av ökade omkostnader, som föranletts av inträffade prisstegringar. Jag beräknar dessutom 10 000 kr. för en förevisare för besökande vid föreningen.

Anslaget bör följaktligen föras upp med (2 749 000 + 84 000) 2 833 000 kr. Med hänsyn till att vissa lönekostnadsökningar av automatisk natur bör kunna täckas utan äskande på tilläggsstat bör anslaget ha karaktär av förslagsanslag.»

Utskottet. Kungl. Maj:ts anslagsberäkning och förslag i övrigt föranleder ingen erinran från utskottets sida, som alltså hemställer,

att riksdagen må till *Bidrag till Sveriges utsädesförening* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 833 000 kr.

54:o) **Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling.** Kungl. Maj:t har under punkten F 13 (s. 131—133) föreslagit en anslagshöjning med 20 000 kr. till 610 000 kr. Av ökningen avses 10 000 kr. till 220 000 kr. till den praktiskt vetenskapliga verksamheten å Weibullsholm för bevarande av det genetiskt intressanta ärtmaterialet vid anstalten samt bidraget till Algot Holmberg & Söner AB ökas med 10 000 kr. till 30 000 kr. till förädlingsarbeten med sojaväxter. Bidraget till Institutet för växtförädling av frukt och bär föreslås utgå med oförändrat belopp, 360 000 kr.

I samband härmed har utskottet behandlat två motioner, nämligen I: 603 av herr *Eskilsson m. fl.* och II: 749 av herr *Gustafsson* i Kårby *m. fl.*, i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen måtte under nionde huvudtiteln till *Bidrag till viss praktisk vetenskaplig växtförädling* bevilja ett bidrag av 70 000 kr. till Algot Holmberg & Söner AB.

Beträffande det närmare innehållet i motionerna hänvisar utskottet till motion I: 603.

Utskottet. Det i motionerna I: 603 och II: 749 framförda yrkandet om bidrag av 70 000 kr. till Algot Holmberg & Söner AB överensstämmer med vad jordbrukets forskningsråd förordat i yttrande över anslagsframställning från bolaget. Kungl. Maj:ts förslag innebär i förevarande avseende att bidraget ur detta anslag bör utgå med 30 000 kr. I anledning av motionsyrkandet vill utskottet framhålla att redan sistnämnda förslag innebär en förhållandevis kraftig höjning av bidraget, vilket för innevarande budgetår utgör 20 000 kr. Av utredningen i ärendet framgår vidare att styrelsen för lantbrukshögskolan f. n. finner tveksamt, om den av Algot Holmberg & Söner AB bedrivna förädlingsverksamheten bör stödjas med direkta statsbidrag med hänsyn till pågående utredning rörande vidgning av systemet med växtförädlingsavgifter. Enligt styrelsen bör bidrag i stället utgå ur växtförädlingsmedel, som disponeras av jordbrukets forskningsråd. Forskningsrådet har också ställt i utsikt bidrag av sådana medel, även om rådet med hänsyn till den knappa medelstillgången finner det önskvärt att hela bidraget av statsmedel till bolagets förädlingsverksamhet anvisas direkt över riksstaten. För egen del finner utskottet med hänsyn till föreliggande omständigheter Kungl. Maj:ts förslag väl avvägt och kan därför ansluta sig till detsamma. Utskottet får i enlighet härmed avstyrka bifall till motionerna.

Då utskottet även i övrigt kan biträda vad Kungl. Maj:t föreslagit under förevarande punkt, hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 603 och II: 749, till *Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 610 000 kr.

55:o) **Främjande av forskning på jordbrukets område m. m.** Under punkten F 14 (s. 134—136) har Kungl. Maj:t föreslagit en medelsanvisning av 5 100 000 kr., vilket innebär uppräknig av anslaget med 1 100 000 kr.

Jordbrukets forskningsråd har hemställt, att anslaget ökas med 2 100 000 kr.

Åskanden rörande medel för undersökningar inom det s. k. biocidområdet har inkommit från flera myndigheter. 1964 års *naturresursutredning* har avgett yttrande över dessa framställningar.

Efter att ha närmare redogjort för forskningsrådets anslagsäskanden och innehållet i förenämnda utrednings yttrande har *departementschefen* anfört.

»Jag behandlar först medelstilldelningen för undersökningar m. m. inom

biocidområdet. För detta ändamål har för innevarande budgetår under förevarande anslag särskilt beräknats 700 000 kr.

Föroreningarna i naturen har blivit alltmera uppmärksammade. Intresset har i särskilt hög grad hänfört sig till de kemiska bekämpningsmedlen och bland dem framför allt de kvicksilverhaltiga preparaten. Flera vetenskapliga undersökningar har igångsatts för att klarlägga verkningarna av bekämpningsmedlen. Bland dessa kan nämnas undersökningar av biocidförekomst i vatten, jordar, biologiskt material, olika näringskedjor och livsmedel samt neurologiska effekter av biocider. Vid en informationskonferens, som 1964 års naturresursutredning anordnade den 8 september 1965, lämnades redogörelser för avslutade och pågående undersökningar rörande kvicksilverproblemen. Redogörelserna har publicerats av utredningen i publikationen »Kvicksilverfrågan i Sverige». De erhållna undersökningsresultaten har utgjort underlag för vissa åtgärder på biocidområdet. I detta sammanhang bör riksdagen underrättas om att Kungl. Maj:t den 15 oktober 1965 utfärdat kungörelse (nr 530) med särskilda bestämmelser om betning av vårstråsäd. I denna förbjuds betning med kvicksilverhaltigt bekämpningsmedel av vårstråsäd om tillstånd ej lämnats till betningen av statens centrala frökontrollanstalt eller av lokal frökontrollanstalt som förklarats behörig därtill. Tillstånd till betning får lämnas endast om utsädespartiet i fråga befunnits vara så angripet av parasitsvamp att godtagbart skörderesultat ej kan påräknas utan betningen. Tillstånd fordras i allmänhet ej för betning av utsäde om vederbörande lantbrukares förbrukning av stråsäd vid vårsådden ej överstiger 500 kg.

Även om forskningen hittills har gett värdefulla rön rörande biocidernas verkningar är ytterligare undersökningar nödvändiga. För nästa budgetår tillstyrker jag därför en uppräknings av medlen för undersökningar och andra åtgärder på biocidområdet med 700 000 kr. till 1,4 milj. kr. Fördelningen av medlen bör ske efter en samlad angelägenhetsgradering. Liksom för innevarande budgetår bör 1964 års naturresursutredning få i uppdrag att biträda jordbrukets forskningsråd vid fördelningen av medlen samt vid arbetet med att följa verksamheten och tillvarata framkomna resultat.

Jag behandlar här efter medelsbehovet i övrigt under förevarande anslag. Om de särskilda medlen till undersökningar m. m. inom biocidområdet frånräknas uppgår anslaget till 3,3 milj. kr. för innevarande budgetår. Jag förordar att denna del av anslaget räknas upp med 400 000 kr. för nästa budgetår. För förädlingsarbete med trädgårdsväxter bör av anslaget beräknas 115 000 kr. Vidare räknar jag med 40 000 kr. till Nordiska jordbruksforskarens förening att användas enligt forskningsrådets närmare bestämmande. Därjämte bör ett belopp av 150 000 kr. beräknas för att i enlighet med de riktlinjer, som godkänts av 1961 års riksdag (prop. 1961: 1 bil. 11 s. 175, JoU 1, rskr 9), främja i första hand jordbruksforskning med nordiska aspekter.»

I samband med denna punkt har utskottet behandlat två inom riksdagen

väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 611 av herr *Pettersson, Harald, m. fl.* och II: 755 av herr *Larsson i Borrby m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen vid behandlingen av bilaga 11 till statsverkspropositionen 1966 måtte besluta att till Främjande av forskning på jordbrukets område m. m. för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 5 235 000 kr., samt att från nämnda anslag jordbrukets forskningsråd för samma budgetår tilldelas ett belopp av 250 000 kr. för att stödja förädlingsarbete på trädgårdsområdet.

Beträffande motiveringen till yrkandena i motionerna får utskottet hänvisa till motionen II: 755.

Utskottet. Under denna punkt föreslår Kungl. Maj:t bl. a. att för förädlingsarbete med trädgårdsväxter av anslaget beräknas 115 000 kr. Förslaget innebär en ökning med 15 000 kr. eller med 15 procent av det belopp som för innevarande budgetår anvisats för ändamålet. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot förslaget och får alltså tillstyrka det samma. Detta innebär att utskottet finner det i motionerna I: 611 och II: 755 framförda yrkandet om ytterligare medelstildelning icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Kungl. Maj:ts förslag i övrigt under förevarande punkt kan utskottet likaledes biträda. Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 611 och II: 755, till *Främjande av forskning på jordbrukets område m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 5 100 000 kr.

56:o) **Åtgärder för att förebygga skördeskador.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag under punkten F 15 (s. 137) tillstyrker utskottet en anslagsuppräknings med 50 000 kr. till 400 000 kr. och hemställer,

att riksdagen må till *Åtgärder för att förebygga skördeskador* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kr.

57:o) **Alnarpsinstitutet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har under punkten F 16 (s. 137—140) föreslagit — förutom ändring i personalförteckningen och fastställande av avlöningsstat — en höjning av anslaget med 82 000 kr. till 2 936 000 kr.

Lantbruksstyrelsen har föreslagit, att anslaget ökas med 254 000 kr.

Departementschefen har under punkten anfört följande.

»I enlighet med lantbruksstyrelsens förslag tillstyrker jag att medlen till speciallärare vid lantbruksavdelningen uppräknas med 8 800 kr. och till lärare vid den extra lantmästarkursen med 8 000 kr.

För sådana sökande till mejeristutbildningen, som saknar föreskriven teknisk fackskola, bör en kompletteringskurs anordnas under läsåret 1966/67. Jag beräknar 20 000 kr. till arvode till handledare för en sådan kurs. Vidare beräknar jag 2 100 kr. till extra skrivhjälp vid mejeriavdelningen. Då undervisningen vid mejeriskolan och den högre mejerikursen upphör med utgången av höstterminen 1966 bör nu utgående arvoden till speciallärare och extra föreläsare minskas med 56 000 kr.

Vid trädgårdsavdelningen planeras intagningen av elever öka från f. n. ca 75 till ca 100 fr. o. m. höstterminen 1966. Jag tillstyrker därför att en tjänst som adjunkt i Ae 23 inrättas och att medlen till speciallärare vid avdelningen räknas upp med 6 600 kr.

Jag tillstyrker vidare att medlen till extra skrivhjälp räknas upp med 2 000 kr. och till parkförvaltningen med 2 100 kr. Då den till följd av löneomräkningen erforderliga anslagshöjningen uppgår till 50 000 kr. bör anslaget föras upp med (2 854 000 + 82 000) 2 936 000 kr.»

Utskottet. Mot Kungl. Maj:ts förslag under denna punkt har utskottet intet att erinra. Utskottet hemställer således,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för Alnarpsinstitutet enligt vad som förordats i det föregående

b) godkänna följande avlöningsstat för Alnarpsinstitutet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	930 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	17 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 987 000
4. Särskilda löneförmåner till viss tjänsteman ..	1 200
Summa kr. 2 936 000	

c) till *Alnarpsinstitutet*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 936 000 kr.

58:o) *Alnarpsinstitutet*: *Omkostnader*. Kungl. Maj:t har under punkten F 17 (s. 140—141) föreslagit en jämfört med innevarande budgetår ökad medelsanvisning av 66 000 kr. I detta sammanhang har anmälts att Kungl. Maj:t den 26 maj 1965 medgett att det för budgetåret 1964/65 anvisade anslaget till omkostnader vid Alnarpsinstitutet fått belastas med 27 766 kr. för

att täcka under budgetåret 1963/64 uppkommet underskott vid Alnarps trädgårdar.

Utskottet. Då Kungl. Maj:ts framställning icke föranleder någon utskottets invändning hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Alnarpsinstitutet: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 691 000 kr.

59:o) *Alnarpsinstitutet: Materiel.* I enlighet med Kungl. Maj:ts framställning under punkten F 18 (s. 141—142), som innebär en anslagshöjning med 10 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Alnarpsinstitutet: Materiel* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 90 000 kr.

60:o) *Alnarpsinstitutet: Nyanskaffning och underhåll av utrustning.* Utskottet tillstyrker den under punkten F 19 (s. 142) gjorda medelsberäkningen, som innebär en anslagsminskning med 30 000 kr. till 200 000 kr., varvid ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp av 50 000 kr. avräknats, och hemställer,

att riksdagen må till *Alnarpsinstitutet: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kr.

61:o) *Alnarpsinstitutet: Bokinköp och bokbindning.* Utskottet biträder Kungl. Maj:ts under punkten F 20 (s. 142) gjorda framställning om en med 3 000 kr. förhöjd medelsanvisning och hemställer sålunda,

att riksdagen må till *Alnarpsinstitutet: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kr.

62:o) *Trädgårdsskolan i Norrköping: Avlöningar.* Kungl. Maj:ts framställning under punkten F 21 (s. 143—144) innefattar — förutom hemställan till riksdagen att fastställa ny avlöningsstat — anslagsanvisning av 355 000 kr., innebärande anslagsminskning med 6 000 kr.

Lantbruksstyrelsen har föreslagit, att anslaget ökas med 22 000 kr.

Efter närmare redogörelse för innehållet i anslagsframställningen har *departementschefen* anfört.

»Jag tillstyrker att medel beräknas för dels en halvtidstjänst som kanslibiträde i Ag 7, dels en tjänst som kokerska i Ag 8. Jag har utgått från att kostnaden för halvtidstjänsten som kanslibiträde täcks av ökade ersättningar från blomsterskolan. Kostnaden för lönen till kokerskan täcks ge-

nom ökade uppbördsmedel för kost. Jag har beaktat dessa inkomstökningar vid beräkningen av de särskilda uppbördsmedel som redovisas under punkten F 22. Vidare tillstyrker jag att medlen för underhåll och skötsel av odlingarna höjs med 5 000 kr. Den av mig förordade förstärkningen under förevarande anslag föranleder en ökning av anslaget med 27 000 kr. På grund av löneomräkning kan anslaget minskas med 33 000 kr.»

Utskottet. Vad Kungl. Maj:t föreslagit kan utskottet biträda. Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för trädgårdsskolan i Norrköping att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	85 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	268 000
Summa kr. 355 000	

b) till *Trädgårdsskolan i Norrköping: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 355 000 kr.

63:o) **Trädgårdsskolan i Norrköping: Omkostnader.** Utskottet tillstyrker den under punkten F 22 (s. 144—145) gjorda medelsberäkningen, som innebär anslagsminskning med 4 000 kr. till 36 000 kr., och hemställer,

att riksdagen må till *Trädgårdsskolan i Norrköping: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 36 000 kr.

64:o) **Trädgårdsskolan i Norrköping: Nyanskaffning och underhåll av utrustning.**¹ I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts under punkten F 23 (s. 145) framförda förslag om anslagshöjning med 65 000 kr. hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Trädgårdsskolan i Norrköping: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kr.

65:o) **Bidrag till driften av lantbrukets yrkesskolor m. m.** Under punkten F 24 (s. 146—151) har Kungl. Maj:t föreslagit en höjning av anslaget med 1 190 000 kr. till 20 377 000 kr.

¹ Tidigare rubrik: Trädgårdsskolan i Norrköping: Utrustning

Lantbruksstyrelsen har i sin anslagsframställning hemställt att anslaget ökas med 1 655 000 kr.

I samband härmed har anmälts en av lantbruksstyrelsen med eget utlåtande överlämnad framställning av den regionala skolstyrelsen för lantbrukets yrkesskolor inom Västernorrlands län, vari hemställts att såsom särskilt driftkostnadsbidrag för budgetåret 1965/66 måtte anvisas 30 000 kr. till trädgårdsskolan i Söråker.

Departementschefen har — efter redogörelse för i sammanhanget framförda framställningar — anfört följande.

»Under år 1965 har verksamheten upphört vid Malgomajs och Vindelns lantbruksskolor samt vid Tvillingsta lanthushållsskola. Vid utgången av innevarande budgetår upphör vidare verksamheten vid trädgårdsskolan i Söråker i enlighet med beslut av 1965 års riksdag (prop. 1965:1 bil. 11 s. 170, JoU 1, rskr 9). Samtidigt planeras en ökad verksamhet vid övriga skolor. Till följd av dessa förändringar beräknas medelsbehovet för avlönings- och avgiftsbidrag öka med 504 000 kr. och för driftbidraget minska med 32 600 kr.

Jag kan tillstyrka att särskild ersättning utgår till den lärare vid Nordviks lantbruksskola som skall biträda rektor med den pedagogiska ledningen av trädgårdsavdelningen. Härför beräknar jag 2 600 kr. Till följd av löneomräkning bör anslaget uppräknas med 136 000 kr. Vidare bör enligt min mening bidraget till undervisningsmateriel uppräknas med 20 000 kr. till 320 000 kr., bidraget till pedagogisk utbildning med 85 000 kr. till 695 000 kr. och bidraget till studiehjälp till elever, som deltar i tio veckors grundläggande yrkeskurser, med 17 000 kr. till 100 000 kr.

Driftbidraget kan minskas med 140 000 kr. till följd av att sexdagars arbetsvecka införs vid lanthushållsskolorna.

Jag tillstyrker vidare att avlönings- och avgiftsbidraget, som nu utgår med 90 % av skolornas faktiska kostnader för skolledare och lärare, fr. o. m. nästa budgetår — i likhet med vad som fr. o. m. den 1 juli 1966 kommer att gälla för de centrala och lokala yrkesskolor, som tillhör ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde — skall utgå med 100 % av de faktiska kostnaderna för ifrågavarande personal. Detta medför en anslagsökning med 1 598 000 kr. Samtidigt kan anslaget minskas med 1 milj. kr. till följd av att det för innevarande budgetår anvisade extra statsbidraget indras. För att bl. a. få så långt som möjligt enhetliga statsbidragsbestämmelser i övrigt för lantbrukets yrkesskolor och andra jämförbara skolformer bör enligt min mening statsbidragssystemet för lantbrukets yrkesskolor ses över. Härvid bör även undersökas olika vägar att utnyttja lärararbetskraft och andra resurser vid skolorna på mest rationella och effektiva sätt. Jag avser att återkomma till Kungl. Maj:t i denna fråga.

För budgetåret 1965/66 bör såsom lantbruksstyrelsen föreslagit särskilt driftbidrag utgå till trädgårdsskolan i Söråker med 20 000 kr. I likhet med

vad som skett under senare år bör, om riksdagen inte har något att invända däremot, nämnda belopp bestridas ur det för nu löpande budgetår anvisade anslaget Bidrag till driften av lantbrukets yrkesskolor m. m.»

I samband härmed har utskottet behandlat följande till utskottet hänvisade motioner:

1. I: 240 av herr *Svanström* och II: 305 av herr *Persson* i Heden m. fl., i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning och förslag till effektivisering av yrkesutbildningen på mjölkningens område i enlighet med motionens syfte;

2. I: 610 av herr *Pettersson, Harald*, m. fl., likalydande med II: 752 av herr *Hedin* m. fl., vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning och förslag avseende utbildning av mjölkningsslärare.

Utskottet får beträffande det närmare innehållet i motionerna hänvisa till motionerna II: 305 och II: 752.

Utskottet. I motionerna I: 240 och II: 305 hemställs om skyndsamt utredning och förslag till effektivisering av yrkesutbildningen på mjölkningens område. Motsvarande yrkande rörande utbildning av mjölkningsslärare framförs i motionerna I: 610 och II: 752. Som framgår av vad lantbruksstyrelsen anförde i yttrande över motioner av likartad innebörd vid 1965 års riksdag och som även vitsordats vid utskottets behandling av nu föreliggande motionsyrkanden bedrivs i styrelsens regi utbildning på området i icke obetydlig omfattning. Enligt vad utskottet inhämtat från lantbruksstyrelsen torde det i och för sig vara möjligt att med nuvarande resurser anordna den utbildning som erfordras för att tillfredsställa utbildningsbehovet på förevarande område. Problemet består närmast i svårigheten att vinna tillräcklig anslutning till mjölkningsskolorna. Under angivna förhållanden finner utskottet ej anledning för riksdagen att vidtaga någon särskild åtgärd till följd av motionerna. Liksom föregående år vill utskottet emellertid understryka betydelsen av en rätt utförd mjölkning och mjölkhantering. Utskottet utgår från att lantbruksstyrelsen med uppmärksamhet följer utvecklingen i förevarande hänseende och vidtar de åtgärder som erfordras för att åstadkomma förbättrad upplysning om hithörande frågor.

Då utskottet biträder vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit får utskottet under återopande av det anförda hemställa,

att riksdagen må

a) lämna motionerna I: 240 och II: 305 samt I: 610 och II: 752 utan åtgärd

b) till *Bidrag till driften av lantbrukets yrkesskolor m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 20 377 000 kr.

66:o) **Bidrag till byggnadsarbeten vid lantbrukets yrkesskolor.** Under punkten F 25 (s. 151—152) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att dels medge att bidrag må beviljas till byggnadsarbeten vid Berga och Vilans lantbruksskolor, dels till förevarande anslag anvisa ett med 400 000 kr. till 6 700 000 kr. ökat belopp.

Lantbruksstyrelsen har hemställt, att anslaget ökas med 2 700 000 kr. samt att statsbidrag får utgå till de enskilda skolorna Berga och Vilans lantbruksskolor.

Departementschefen har anfört.

»Med hänsyn till 1961 års riksdagsbeslut beträffande ombyggnadsbidrag till lokaler för enskilda lantbruksskolor m. fl. bör lantbruksstyrelsens framställning om bidrag till byggnadsarbeten vid Berga och Vilans lantbruksskolor underställas riksdagens prövning. Jag vill föreslå att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens medgivande att bevilja bidrag till dessa byggnadsarbeten.

Det för innevarande budgetår anvisade beloppet på 2,3 milj. kr. för sådana byggnadsarbeten, beträffande vilka kungörelsen den 21 april 1961 (nr 405) om statsbidrag till byggnadsarbeten vid lantbruksundervisningsanstalter är tillämplig, bör för nästa budgetår räknas upp med 400 000 kr. till 2,7 milj. kr. För sådana äldre byggnadsarbeten, till vilka bidrag skall utgå enligt kungörelsen den 22 december 1939 (nr 910) angående statsbidrag till nybyggnader m. m. vid vissa anstalter för lantbruksundervisning, bör liksom för innevarande budgetår beräknas ett belopp av 4 milj. kr.

Anslaget bör föras upp med (6 300 000 + 400 000) 6 700 000 kr.»

Utskottet. Mot Kungl. Maj:ts förslag under denna punkt har utskottet intet att invända och hemställer således,

att riksdagen må

a) medge att bidrag må beviljas till byggnadsarbeten vid Berga och Vilans lantbruksskolor

b) till *Bidrag till byggnadsarbeten vid lantbrukets yrkesskolor* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 6 700 000 kr.

G. Veterinärväsendet m. m.

67:o) **Veterinärstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:ts framställning under punkten G 1 (s. 153—154) innefattar — förutom hemställan till riksdagen att godkänna ny avlöningsstat — en anslagsanvisning av 1 439 000 kr.

Utskottet har ej funnit anledning göra erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för veterinärstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	541 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	14 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	884 000
Summa kr. 1 439 000	

b) till *Veterinärstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 439 000 kr.

68:o) **Veterinärstyrelsen: Omkostnader.** Kungl. Maj:ts hemställan under punkten G 2 (s. 154) om ett anslag av 166 000 kr. föranleder ingen erinran från utskottets sida, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Veterinärstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 166 000 kr.

69:o) **Veterinärstaten: Avlöningar.** Under punkten G 3 (s. 155) innebär Kungl. Maj:ts framställning — förutom godkännande av ny avlöningsstat — att anslaget höjs med 26 000 kr.

Utskottet. Vad Kungl. Maj:t föreslagit kan utskottet biträda. Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för veterinärstaten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	8 910 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	203 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 260 000
Summa kr. 10 373 000	

b) till *Veterinärstaten: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 10 373 000 kr.

70:o) **Veterinärstaten: Omkostnader.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag under punkten G 4 (s. 156) tillstyrker utskottet att anslaget höjs med 62 000 kr. till 1 400 000 kr. och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Veterinärstaten: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 400 000 kr.

71:o) **Täckande av vissa kostnader för köttbesiktning vid kontrollslakterier.** Kungl. Maj:ts förslag under punkten G 5 (s. 156—158) innefattar — förutom hemställan till riksdagen att medge ändringar i personalförteckningen — en anslagsuppräknings med 157 000 kr. till 4 408 000 kr.

Departementschefen har anfört följande.

»I överensstämmelse med styrelsens förslag förordar jag att fem tjänster som besiktningsveterinär dras in och att i stället medel beräknas för fem assistenttjänster i A 13. Kungl. Maj:t bör äga bestämma tidpunkten för veterinärtjänsternas indragning. Styrelsen äger därutöver vid behov och i mån av tillgång på medel inrätta ytterligare sådana assistenttjänster i stället för att inrätta extra veterinärtjänster eller att arvodesanställa veterinärer.

Till följd av löneomräkning bör anslaget räknas upp med 149 000 kr. Vidare bör anslagsposten till reseersättning ökas med 8 000 kr.»

Utskottet. Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer, att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för besiktningsveterinärorganisationen enligt vad som förordats i det föregående

b) till *Täckande av vissa kostnader för köttbesiktning vid kontrollslakterier* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 4 408 000 kr.

72:o) **Statens veterinärmedicinska anstalt: Avlöningar.** Kungl. Maj:t hemställer under punkten G 6 (s. 158—160) om bemyndigande att ändra personalförteckningen, om att ny avlöningsstat fastställs och om ett anslag av 5 051 000 kr. vilket innebär en uppräknings med 171 000 kr.

Departementschefen har — efter närmare redogörelse för styrelsens för statens veterinärmedicinska anstalt anslagsäskanden och ett av 1964 års naturresursutredning avgivet yttrande — anfört följande.

»Med anledning av anstaltsstyrelsens förslag om personalförstärkningar förordar jag att en tjänst som laboratorieveterinär i högst Ae 23 inrättas vid produktionsavdelningen. Vidare beräknar jag medel till en tjänst som vaktmästare i högst Ae 9. Angivna personalförstärkningar påkallar en anslagshöjning med 59 000 kr. Samtidigt kan anslaget minskas med ett belopp motsvarande avlöningskostnaden för en avdelningsföreståndare i B 1. Till följd av löneomräkning bör anslaget ökas med 166 000 kr.»

Utskottet. Vad Kungl. Maj:t föreslagit under denna punkt har ej gett anledning till erinran från utskottets sida, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för statens veterinärmedicinska anstalt enligt vad som förordats i det föregående

b) godkänna följande avlöningsstat för statens veterinärmedicinska anstalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 375 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	97 000
3. Avlöningar till personal för särskilda undersökningar, <i>förslagsvis</i>	216 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	3 363 000
Summa kr. 5 051 000	

c) till *Statens veterinärmedicinska anstalt: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 5 051 000 kr.

73:o) **Statens veterinärmedicinska anstalt: Omkostnader.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag under punkten G 7 (s. 161) tillstyrker utskottet att anslaget höjes med 199 000 kr. till 1 489 000 kr. och hemställs alltså,

att riksdagen må till *Statens veterinärmedicinska anstalt: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 489 000 kr.

74:o) **Anskaffande av viss laboratorieutrustning m. m.** Jämlikt Kungl. Maj:ts under punkten G 8 (s. 161—162) framförda förslag om oförändrad medelsanvisning av 125 000 kr. hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Anskaffande av viss laboratorieutrustning m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kr.

75:o) **Förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar, m. m.** Kungl. Maj:ts under punkten G 9 (s. 162—163) framförda förslag att anslaget dels uppräknas med 100 000 kr. till 500 000 kr., dels används till att

bestrida vissa kostnader för tuberkulin samt för att inventera förekomsten av vibriofetusinfektion hos nötkreatur biträdes av utskottet, som hemställer, att riksdagen må till *Förekommade och hämmande av smittsamma husdjursjukdomar, m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kr.

76:o) **Bidrag till främjande av juverhälsokontroll hos nötkreaturen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag under punkten G 10 (s. 163) om oförändrad medelsanvisning av 280 000 kr. hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till främjande av juverhälso-kontroll hos nötkreaturen* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 280 000 kr.

77:o) **Lindring i mindre bemedlades kostnader för djursjukvård.** Med biträdande av Kungl. Maj:ts under punkten G 11 (s. 163) framförda förslag om ett med 100 000 kr. minskat anslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lindring i mindre bemedlades kostnader för djursjukvård* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kr.

78:o) **Veterinärhögskolan: Avlöningar.** Kungl. Maj:ts framställning under punkten G 12 (s. 163—171) innefattar — förutom hemställan till riksdagen att medge ändringar i personalförteckningen och fastställa ny avlöningsstat — anslagsanvisning av 7 101 000 kr., innebärande anslagshöjning med 371 000 kr.

Styrelsen för veterinärhögskolan har i sin anslagsframställning hemställt om anslagshöjning med 2 218 000 kr.

Departementschefen har — efter närmare redogörelse för innehållet i förenämnda anslagsframställning och ett av 1965 års veterinärmedicinska utredning avgivet utlåtande — anfört följande.

»Vid 1965 års riksdag (prop. 38, JoU 6, rskr 165) beslutades på grundval av veterinärhögskoleutredningens förslag en kraftig förstärkning av veterinärhögskolans resurser. I det följande kommer jag att förordna en fortsatt upprustning av högskolan. Jag räknar med att det härigenom blir möjligt att öka intagningen per läsår vid högskolan, som nu uppgår till 40 studerande, med mellan fem och tio studerande fr. o. m. nästa läsår.

Riksdagens beslut år 1965 innefattade bl. a. principbeslut om att inrätta vid högskolan fr. o. m. budgetåret 1966/67 en professur i vartdera ämnet virologi och parasitologi samt en laboratur vid institutionen för livsmedelshygien. Innehavarna av professurerna skall även fungera som avdelningsföreståndare vid statens veterinärmedicinska anstalt. Jag beräknar nu erforderliga medel — 173 000 kr. — för dessa tre tjänster.

Jag förordar att högskolan tillförs en tjänst som forskarassistent i Ae 23. Beträffande assistentpersonalen tillstyrker jag att medel beräknas för en ökning med 2 000 assistenttimmar. Vad jag nu förordat innebär en kostnadsökning av 99 000 kr.

Av högskolans yrkanden i fråga om biträdespersonal förordar jag att medel beräknas för fyra tjänster som laboratorieassistent i högst Ae 10 och en tjänst som vaktmästare i Ae 9. Vidare bör 15 000 kr. beräknas för en tjänst avsedd för en charkuterist vid institutionen för livsmedelshygien. Medel bör dessutom beräknas för en förste fotograf i Ae 12, som skall svara för fototeknisk service åt samtliga institutioner. Vad jag nu förordat innebär en ökning av anslaget med 129 000 kr.

Jag vill vidare förorda att de fr. o. m. innevarande budgetår inrättade tjänsterna som klinikveterinär bör förutom djursjukvård omfatta även undervisning i anslutning till denna i den utsträckning styrelsen för högskolan bestämmer.

Löneomräkningen medför en minskning av anslaget med 30 000 kr.»

Utskottet. Vad Kungl. Maj:t föreslagit under denna punkt har inte gett anledning till erinran från utskottets sida, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för veterinärhögskolan enligt vad som förordats i det föregående

b) godkänna följande avlöningsstat för veterinärhögskolan, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 688 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	96 600
3. Avlöningar till personal för särskilda undersökningar, <i>förslagsvis</i>	25 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 289 000
5. Särskilda löneförmåner till viss tjänsteman ..	2 400

Summa kr. 7 101 000

c) till *Veterinärhögskolan*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 7 101 000 kr.

79:o) *Veterinärhögskolan*: *Omkostnader*. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkten G 13 (s. 171) om anslagshöjning med 84 000 kr. till 1 543 000 kr. och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Veterinärhögskolan: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 543 000 kr.

80:o) **Veterinärhögskolan: Materiel m. m.** Under punkten G 14 (s. 172) har Kungl. Maj:t gjort framställning om en medelsanvisning av 980 000 kr., vilket innebär en ökning med 65 000 kr. i förhållande till för innevarande budgetår utgående anslag. De nuvarande anslagen Materiel och Nyanskaffning och underhåll av utrustning har föreslagits sammanslagna under förevarande anslag. Av anslagsbeloppet avses 562 000 kr. till materiel och 418 000 kr. till apparater.

Utskottet, som ansluter sig till vad Kungl. Maj:t föreslagit under denna punkt, hemställer,

att riksdagen må till *Veterinärhögskolan: Materiel m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 980 000 kr.

81:o) **Veterinärhögskolan: Bokinköp och bokbindning.** Kungl. Maj:ts förslag under punkten G 15 (s. 173) om en anslagsökning med 10 000 kr. till 90 000 kr. biträdades av utskottet, som alltså hemställer,

att riksdagen må till *Veterinärhögskolan: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 90 000 kr.

82:o) **Veterinärhögskolan: Försöksverksamhet.** Utskottet biträder Kungl. Maj:ts under punkten G 16 (s. 173) gjorda förslag om oförändrad medelsanvisning och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Veterinärhögskolan: Försöksverksamhet* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr.

83:o) **Veterinärhögskolan: Lantbruksdriften vid veterinärhögskolans försöksgård.** Kungl. Maj:ts förslag under punkten G 17 (s. 173—174) om att anslaget skall uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr. tillstyrks av utskottet, som sålunda hemställer,

att riksdagen må till *Veterinärhögskolan: Lantbruksdriften vid veterinärhögskolans försöksgård* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

84:o) **Veterinärinrättningen i Skara: Avlöningar.** Det under punkten G 18 (s. 174—175) framlagda förslaget innebär medelsanvisning med 270 000 kr. ävensom hemställan om ny avlöningsstat.

Utskottet. Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer, att riksdagen må

- a) godkänna följande avlöningsstat för veterinärinrättningen i Skara, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	55 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 500
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	212 500
Summa kr.	270 000

b) till *Veterinärinrättningen i Skara: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 270 000 kr.

85:o) **Veterinärinrättningen i Skara: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag under punkten G 19 (s. 175) bör anslaget fortfarande uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr. Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må till *Veterinärinrättningen i Skara: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

H. Skogsväsendet

86:o) **Skogsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:ts framställning under punkten H 1 (s. 176—179) innefattar — förutom godkännande av ny avlöningsstat — en anslagsanvisning av 2 291 000 kr. eller 187 000 kr. mer än för innevarande budgetår.

Skogsstyrelsen har i sin anslagsframställning föreslagit, att anslaget höjs med 502 000 kr.

Departementschefen har efter närmare redogörelse för skogsstyrelsens yrkanden anfört följande.

»Det svenska skogsbruket befinner sig i en intensiv omdaningsprocess. Genom ökad planering, åtgärdskoncentration och mekanisering strävar man därvid efter att minska kostnaderna och stärka näringens ekonomi och konkurrenskraft. Jag finner det angeläget att tillräckliga resurser ställs till förfogande för statens medverkan i denna process.

Vad angår skogsstyrelsen förordar jag att 60 000 kr. beräknas för kostnader för personal som skall handlägga ärenden rörande beredskapsverk-

samheten. Jag beräknar vidare i enlighet med styrelsens yrkanden medel för en kanslisttjänst i reglerad befordringsgång vid utbildningsavdelningen samt en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 vid administrativa byrån. Kostnadsökningen för förslaget uppgår till sammanlagt 99 000 kr. På grund av löneomräkning bör anslaget räknas upp med 88 000 kr.»

Utskottet. Vad Kungl. Maj:t föreslagit och i övrigt anfört under denna punkt kan utskottet ansluta sig till. Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för skogsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	553 000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	21 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 717 000
Summa kr. 2 291 000	

b) till *Skogsstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 291 000 kr.

87:o) **Skogsstyrelsen: Omkostnader.** Under punkten H 2 (s. 180) har Kungl. Maj:t föreslagit att anslaget tas upp till 488 000 kr., innebärande en höjning med 61 000 kr. Därvid har inräknats 24 000 kr. för ökat utnyttjande av automatisk databehandling samt 11 000 kr. för engångsansskaffning av inventarier.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må till *Skogsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 488 000 kr.

88:o) **Bidrag till skogsvårdsstyrelserna: Avlöningar.** Kungl. Maj:ts under punkten H 3 (s. 180—184) gjorda framställning innefattar — förutom bemyndigande att ändra personalförteckningen och godkännande av ny avlöningsstat — en anslagsanvisning av 23 303 000 kr. eller 233 000 kr. mer än för innevarande budgetår.

Skogsstyrelsen har i sin anslagsframställning föreslagit, att anslaget höjs med 657 000 kr.

Departementschefen har efter närmare redogörelse för skogsstyrelsens yrkanden anfört följande.

»Antalet förrättningsdagar för skogsvårdsstyrelsernas offentliga verksamhet beräknades för innevarande budgetår till 106 000. Eftersom jag finner det viktigt att de statliga insatserna för skogsbrukets utveckling höjs, bör antalet beräknade dagar för den offentliga verksamheten ökas från 106 000 till 107 000. Härvid bör tillskottet i förrättningsdagar främst användas för återväxtarbetet samt den regionala skogsbruksplanläggningen. Med anledning härav beräknar jag i huvudsak följande fördelning av förrättningsdagarna på de olika uppgifter, som ingår i den offentliga verksamheten, nämligen för yrkesutbildning 44 000 förrättningsdagar, upplysning och propaganda 8 000, regional planläggning 5 000, besiktning m. m. av föryngringsytor 12 000 och övrig lagövervakning 6 000, avsyning och kontroll av bidragsföretag 4 000, utsyning inom svårföryngrade skogar och skyddsskogar 4 000, utbildning av egen personal, exkursioner m. m. 18 000 samt övrig offentlig verksamhet 6 000 förrättningsdagar.

Medelstilldelningen per förrättningsdag har för innevarande budgetår bestämts till 160 kr. Med hänsyn till löneomräkning och vissa kostnadsförändringar förordar jag, att detta belopp höjs till 167 kr. Utgiftsramen för skogsvårdsstyrelsernas ej taxebelagda verksamhet blir med utgångspunkt från detta belopp 17 869 000 kr. Detta innebär i förhållande till innevarande budgetår en höjning med 909 000 kr. Härjämte skall skogsvårdsstyrelseorganisationen tillföras medel för arvoden, reseersättningar och traktamenten åt styrelseledamöter, investeringar i skogsbruksskolor, amorteringar på byggnadslån till sådana skolor och för att täcka driftunderskott vid dessa. Vidare bör statsbidrag även nästa budgetår utgå till rabatter i skogsvårdsstyrelsernas serviceverksamhet. Kostnaderna för nu nämnda, till den direkta förrättningsverksamheten ej hänförliga utgifter bör på sätt närmare framgår av det följande bestämmas till 4 083 000 kr. Såsom chefen för finansdepartementet tidigare denna dag anmält bör statsverkets inkomst av skogsvårdsavgifter för nästa budgetår beräknas till oförändrat 10,2 milj. kr.

Jag förordar sålunda, att den totala kostnadsramen för den med statliga medel finansierade delen av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet för budgetåret 1966/67 bestäms till 32 152 000 kr. eller till ett 972 000 kr. högre belopp än för innevarande budgetår.

De löpande pensioneringskostnaderna för personalen i skogsvårdsstyrelseorganisationen bör bestridas från anslaget Personalpensionsförmåner m. m. samt tjänstebrevskostnaderna från anslaget Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser. Vidare bör utgifterna för reseersättningar åt undervisningspersonalen belasta anslaget Bidrag till vissa skogsbrukskurser, m. m., samt vissa förrättningskostnader anslaget Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. Dessa utgifter bör för nästa budgetår beräknas till 3 milj., 300 000, 700 000 resp. 150 000 kr. eller sammanlagt 4 150 000 kr. Den återstående delen av den sammanlagda medelsanvisningen, 28 002 000 kr., bör utgå över skogsvårdsstyrelsernas avlönings- och omkostnadsanslag.

Under hänvisning till vad jag uttalade om ordinariesättning av lärartjänster vid skogsbruksskolorna i prop. 1963: 167 (SU 149, rskr 337) kan jag biträda, att tre tjänster som yrkeslärare i Ao 17 inrättas. Jag förordar vidare, att sex tjänster som assistent i Ae 17 inrättas. Samtidigt bör dock antalet tjänster som biträdande skogsvårdskonsulent i Ao 11 minskas med sex. I enlighet med skogsstyrelsens yrkanden bör anslagsposten till arvoden räknas ner med 20 000 kr. Vad nu föreslagits medför en anslagshöjning med sammanlagt 104 000 kr. Vidare bör anslaget på grund av löneomräkning räknas upp med 129 000 kr.»

Utskottet. Mot vad Kungl. Maj:t föreslagit och i övrigt anfört under förevarande punkt har utskottet ej något att invända. Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för skogsvårdsstyrelserna enligt vad som förordats i det föregående

b) godkänna följande avlöningsstat för skogsvårdsstyrelserna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	16 412 000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	138 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	5 116 000
4. ATP-avgifter, <i>förslagsvis</i>	1 346 000
5. Arbetsgivaravgifter till sjukförsäkringen, <i>förslagsvis</i>	291 000
Summa kr. 23 303 000	

c) till *Bidrag till skogsvårdsstyrelserna: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 23 303 000 kr.

89:o) **Bidrag till skogsvårdsstyrelserna: Omkostnader.** Under punkten H 4 (s. 185—186) har Kungl. Maj:t förordat dels en anslagsökning med 504 000 kr., dels fastställande av en oförändrad kreditgarantiram av 1 000 000 kr. för lån till skoglig plantskoleverksamhet.

Skogsstyrelsen har i sin anslagsskrivelse föreslagit, att anslaget höjs med 1 628 000 kr.

Departementschefen har efter redovisning av skogsstyrelsens anslagsframställning anfört följande.

»I enlighet med vad jag förordat under föregående anslagspunkt bör detta anslag föras upp med 4 699 000 kr., dvs. återstoden av det belopp, som skall tillföras skogsvårdsstyrelsernas avlönings- och omkostnadsanslag. Liksom hittills bör Kungl. Maj:t äga fastställa dispositionsstat för den statliga anslagsgivningen till skogsvårdsstyrelsernas omkostnader.

I förhållande till dispositionsstaten för innevarande budgetår tillstyrker jag, att posten till driftunderskott vid skogsbruksskolor uppräknas med 63 000 kr. Övriga poster bör enligt min mening vara oförändrade. Posten till investeringar i skogsbruksskolor bör få disponeras endast efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall.

Kungl. Maj:t bör äga bemyndiga skogsstyrelsen att i övrigt fördela såväl detta anslag som det nyss behandlade avlöningsanslaget mellan skogsvårdsstyrelserna ävensom att fastställa inkomst- och utgiftsstat. I samband härmed bör skogsstyrelsen även äga meddela erforderliga föreskrifter rörande staternas tillämpning.

Jag vill i detta sammanhang föreslå, att riksdagens medgivande inhämtas till att även under budgetåret 1966/67 statlig kreditgaranti i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 3 juni 1960 (nr 373) om statlig garanti för lån till viss skoglig plantskoleverksamhet får beviljas intill ett belopp av 1 milj. kr.»

Utskottet. Med biträdande av vad Kungl. Maj:t föreslagit och uttalat under punkten hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medge, att under budgetåret 1966/67 beviljas statlig kreditgaranti för lån till skoglig plantskoleverksamhet intill ett belopp av 1 000 000 kr.

b) till *Bidrag till skogsvårdsstyrelserna: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 4 699 000 kr.

90:o) **Statens skogsförbättringsanslag.** Kungl. Maj:t har under punkten H 5 (s. 186—188) föreslagit en anslagsanvisning av 8 500 000 kr., innebärande oförändrad medelsanvisning av 6 000 000 kr. till bidrag till skogsplantering på sämre jordbruksmark, medan medelsanvisningen till med anslaget i övrigt avsedda ändamål höjs med 100 000 kr. till 2 500 000 kr. Inom ramen för sistnämnda belopp bör enligt förslaget få disponeras erforderliga medel för bidrag till åtgärder m. m. mot skadegörelse av skogsinsekter.

I förevarande sammanhang har utskottet behandlat följande till utskottet hänvisade motioner, nämligen

a) I: 232 av herr *Hansson, Nils*, vari hemställts, att riksdagen måtte be-

sluta att statens skogsförbättringsanslag upptas med 8 600 000 kr., varav 100 000 kr. bestäms utgå till försöksverksamhet med mekaniserad dikning och skogsodling kombinerad med gödsling av myrmarker;

b) I: 608 av herr *Persson, Einar, m. fl.*, likalydande med II: 739 av herr *Boo m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta att statens skogsförbättringsanslag, delen för skogsodling på sämre jordbruksmark, även får användas för upprättande av översiktliga markanvändningsplaner i sådana fall att också andra alternativ än skogsplantering är tänkbara i enlighet med vad i motionerna anförts.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna I: 232 och II: 739.

Över motionen I: 232 har remissyttranden avgetts av domänstyrelsen, styrelsen för skogshögskolan, skogsstyrelsen — som hört vissa skogsvårdsstyrelser — samt Sveriges skogsägareföreningars riksförbund.

Remissinstanserna vitsordar genomgående värdet av forsknings- och försöksverksamhet på ifrågavarande område. Flertalet avstyrker emellertid motionen eller biträder ej denna i vad avser ledningen av verksamheten och omhändertagandet av medlen. Sålunda uttalar *domänstyrelsen* uppfattningen, att den skogliga forskningen på området behöver intensifieras. Styrelsen avstyrker dock motionen med hänvisning till att 1965 års utredning om stöd till skoglig forskning även behandlar forskning rörande torvmarkerna och deras omförande till produktivt skick, varför skogsbrukets önskemål om forskning torde bli tillgodosett, samt till att forskningen bör ligga vid skogshögskolan som även bör erhålla erforderliga anslag. Styrelsen anför i övrigt följande.

Motionären åberopar lyckade resultat av skogsodling i praktisk skala på torvmark i Skottland. Så långt behöver man inte gå för att finna exempel. Även våra grannländer Finland och Norge, som har stor virkesbrist, har insett möjligheterna att öka virkesproduktionen genom att utnyttja torvmarkerna och bedriver en intensiv forskning och ett omfattande praktiskt arbete på detta område.

Sveriges skogsindustri börjar nu vara så utbyggd att virkesproduktionen utnyttjas helt utom i vissa områden i södra Sverige. I norra Sverige råder viss brist på virke. För vidare utbyggnad av industrien måste råvaruproduktionen ökas. Detta arbete bedrivs på flera linjer varav kan nämnas ökad intensitet i skogsskötseln, istandsättning av gamla kalmarker och omvandling av torvmarker till produktiv skogsmark.

Det kostar i dag ca 50 % mera att dränera, gödsla och skogsodla på torvmark jämfört med att skogsodla på fastmark. Vidare är våra kunskaper om torvmarkernas lämpliga behandling bristfälliga. Skogsbruket är därför i dag i första hand inriktat på att sätta i stånd gamla kalmarker med goda produktions- och avsättningslägen. När detta är gjort står torvmarkerna i tur. Arbetet på dem har dock redan påbörjats av vissa skogsföretag. Genom att sätta välbelägna torvmarker i produktivt skick har man nämligen möjlighet att förskjuta tyngdpunkten i virkesproduktionen mot bättre klimat- och avsättningslägen, vilket kan uppväga den högre anläggningskostnaden för

bestånd på dessa marker eller t. o. m. ställa sig fördelaktigare än skogsodling på lågproduktiva eller illa belägna fastmarker. I domänverkets skogsvårdsprogram ingår sålunda även iståndsättande av välbelägna torvmarker. Därvid behandlas i första hand de tidigare dikade torvmarker, som icke givit nöjaktig reaktion. I vårt land har nämligen allt sedan mitten av 1800-talet utförts betydande torrlägningsarbeten. Domänstyrelsen har utfört en inventering på statsskogarna som visade, att dikningsresultatet var dåligt på ca en tredjedel av den dikade arealen, vilket merendels berodde på näringsbrist i torven. Det är dessa objekt som nu behandlas med dikesrensning och gödsling. Man är dock som nämnts fortfarande osäker om på vilka torvmarkstyper och i vilka klimatlägen det lönar sig att vidta åtgärder.

Enligt *styrelsen för skogshögskolan* måste syftet med motionen anses vara synnerligen berättigat. Styrelsen anser emellertid, att forsknings- och försöksverksamheten på skogsdikningens område bör stå under högskolans ledning och att medel för densamma bör anvisas högskolan. Dessa medel bör enligt styrelsen avse försöksverksamhet med mekaniserad dikning och skogsodling kombinerad med gödsling av myrmarker och ske i nära kontakt med skogsvårdsstyrelsernas tekniska avdelningar. Styrelsen anför vidare följande.

I motionen har framhållits, att inemot 40 % av landets myrareal skulle kunna införas i skoglig produktion. I samband med en preliminär utredning, som med stöd av riksskogstaxeringens material har företagits vid skogshögskolan, har framkommit, att denna siffra ingalunda är orealistisk. I stort sett kan de myrar, som ligger under 300 m över havet i norra och mellersta Sverige och praktiskt taget alla myrar i södra Sverige, betraktas som möjliga objekt för skoglig produktion. Självfallet är godhetsgraden högst växlande hos de individuella delarna av den väldiga areal, ca 2,5 milj. ha, som det här blir fråga om. Ett omsorgsfullt urval för behandling av i första hand de bättre enheterna får därför ses som nödvändigt. Det måste förutses att även dessa bättre torvmarker blir föremål för gödsling i avsevärd omfattning. Till den nämnda arealen kommer mer än 1 milj. ha sumpskogar, vilka ofta ej kräver mer än avledning av överskottsvatten, för att en betydande höjning av tillväxten skall uppnås.

Totalt kan sålunda omkring 3,5 milj. ha myr och sumpskog redan i dagens läge anges som möjliga områden för utökad skoglig produktion. Om man försiktigt räknar med att myrarna efter behandling får samma tillväxt som den genomsnittliga på omgivande fastmarker och en motsvarande höjd tillväxt för sumpskogarna, skulle, om årliga medeltillväxten för landets skogar anges till $3,5 \text{ m}^3/\text{ha}$, en årlig virkeskvantitet av 12—13 milj. m^3 kunna tillföras produktionen. Detta motsvarar ca 20 procent av den nuvarande årliga tillväxten i våra skogar.

Det ligger i hög grad i landets intresse att varaktigt bredda råvarubasen för skogsindustrien. Då intresset från statsmakternas sida under en följd av år varit mer inriktat på andra åtgärder för utökning och förbättring av skogsmarksarealen än skogsdikningsverksamhet, vore det önskvärt om väsentligt ökade möjligheter tillskapades att stimulera denna verksamhet, så som föreslås i motionen. Då skogsdikning med följdåtgärder (gödsling, röjning, i vissa fall skogskultur) i stort sett bör betraktas som privatekonomiskt lönsam, finns det kanske motiv för att pröva andra vägar än direk-

ta bidrag för att åstadkomma ökad skogsdikning. Under alla omständigheter bör emellertid staten svara för forsknings- och försöksverksamheten på skogsdikningens område.

Sveriges skogsägareföreningars riksförbund anför, att intresset för skogsdikning och i samband därmed även gödsling f. n. är mycket stort såväl i forskarkretsar som ute på fältet. Det skulle därför synas befogat med ett extra anslag för detta speciella ändamål. Med tanke på den år 1962 tillsatta skogsbruksutredningen, som bl. a. har till uppgift att verkställa en översyn av grunderna för den statliga bidragsgivningen till det enskilda skogsbruket, anser förbundet dock att utredningens utlåtande bör avvaktas, innan extra bidrag till skogsdikning beviljas. För den händelse att extra bidrag ändå skulle utgå till angivet ändamål föreslår förbundet att skogshögskolan skall handha försöksverksamheten.

Motionen tillstyrks av *skogsstyrelsen*, ehuru med vissa förutsättningar och reservationer. Styrelsen redovisar i sitt yttrande inledningsvis olika synpunkter från skogsvårdsstyrelsernas sida.

Skogsvårdsstyrelserna i Södermanlands, Jönköpings, Kronobergs, Blekinge, Hallands, Älvsborgs, Värmlands, Västmanlands, Gävleborgs och Västerbottens län har anmodats avge yttrande över motionen. Denna tillstyrks av samtliga dessa styrelser med undantag av skogsvårdsstyrelsen i Gävleborgs län. Ett flertal av styrelserna framhåller önskvärdheten av ökad medelstilldelning för statsbidragsgivning till skogsdikning.

Skogsvårdsstyrelsen i Gävleborgs län finner det tveksamt om styrelsen genom egen försöksverksamhet skulle kunna föra utvecklingen väsentligt snabbare framåt i fråga om mekanisering och dikesupptagningsteknik. Skogsvårdsstyrelsen anser att gödslingsförsöken skall sammanhållas av den arbetsgrupp inom Skogs- och lantbruksakademien, som sysslar med gödslingsfrågor. Skogsvårdsstyrelserna är lämpliga organ för att organisera de fältförsök, som skogshögskolan och andra forskningsgrupper kan föreslå. Styrelserna borde disponera särskilda medel härför.

Av de 14 styrelser, som beretts tillfälle att inkomma med yttrande, har svar erhållits från sju. Samtliga dessa ställer sig positiva till motionen. Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län finner dock den av motionären föreslagna utökningen av skogsförbättringsanslaget mindre väl motiverad. Särskilda för ändamålet avsedda medel skulle i stället kunna ställas till skogshögskolans förfogande.

För egen del framför skogsstyrelsen därefter främst vissa närmare synpunkter beträffande forsknings- och försöksverksamhet på området. Styrelsen anför.

Motionären framhåller att en inte helt obetydlig omföring av försumpade marker till produktiva skogsmarker har skett, men att dikningsverksamheten under senare år minskat i omfattning. Detta äger sin riktighet, men skogsstyrelsen vill framhålla, att under det senaste decenniet likväl i genomsnitt ca 20 000 ha försumpad skogsmark totalt dikats per år. På grund av bristande medelstillgång och förekomsten av mer angelägna skogsvårds-

åtgärder än dikning har skogsstyrelsen ansett en viss återhållsamhet i bidragsgivningen till denna verksamhet motiverad. Ämbetsverket avser emellertid att till det kommande budgetåret öka bidragsbeloppet med ca 200 000 kronor i förhållande till de under detta budgetår anvisade medlen, 300 000 kronor.

De av motionären refererade försöken i Skottland och Halland finner skogsstyrelsen vara mycket intressanta och värda all uppmärksamhet. Ämbetsverket ser emellertid komplexet torrläggning, gödsling och plantering som en fråga om möjligheten att erhålla största lönsamhet för dikningsföretag generellt och inte enbart som ett medel att i största möjliga utsträckning kunna överföra sumpmarker till skogsproduktion. Kan visshet erhållas om det ekonomiska resultatet av gödsling och ev. skogsodling av skilda typer av torvmarker under de olika klimatiska betingelser, som råder inom landet, bör dessa åtgärder regelmässigt tas under prövning vid planläggning av torrläggningsföretag. F. n. saknas kännedom om de ekonomiska förutsättningarna för torvmarksgödsling. De biologiska möjligheterna ger de aktuella hallandsförsöken och vissa andra försök en antydning om, men i stort sett måste kunskaperna även inom detta område anses vara mycket bristfälliga. Skogsstyrelsen anser det därför angeläget att forskning och försöksverksamhet beträffande de ekonomiska och biologiska förutsättningarna för gödsling av dikad torvmark kommer till stånd. Då det av flera skäl t. ex. naturvård, viltvård och vattenförsörjning, kan vara önskvärt att lämna betydande arealer torvmarker odikade, bör forskningen i stor utsträckning vara inriktad på sådana objekt, som redan torrlagts eller som enligt nuvarande gängse bedömningsnormer anses vara dikningsbara. Produktionsökningen genom gödslingens inverkan kanske här kan bli så stor, att den uppväger den produktion, som skulle erhållits, om de nu ej dikningsbara objekten bleve föremål för torrläggning och gödsling. Inom delar av landet med mycket stora arealer nu ej dikningsbara torvmarker, t. ex. vissa norrlandslän, kan dock även försöksverksamhet syftande till en överföring av de klimatiskt mest välbelägna av dessa marker till skogsproduktionen vara väl motiverad.

En betydande del av den här antydda forsknings- och försöksverksamheten skulle, fortsätter skogsstyrelsen, bestå av utväljande av försöksobjekt, utläggande av ytor, diknings- och gödslingsverksamhet. Styrelsen anser att skogsvårdsstyrelserna skulle vara mycket lämpade för att handha denna fältverksamhet, eftersom dikning och skogsgödsling ingår i styrelsernas ordinarie arbetsuppgifter. Även revidering och skötsel av försöksytor är lämpliga uppgifter för styrelserna. Dessa saknar emellertid f. n. helt ekonomiska resurser för utförande av de nämnda fältarbetena, som i så fall måste bestridas med särskilda medel. För utformningen av försöksverksamheten och för bearbetningen av erhållna data kommer stora insatser att krävas av en forskningsinstitution, f. n. skogshögskolan.

För att finansiera den här föreslagna forsknings- och försöksverksamheten finner skogsstyrelsen det önskvärt att medel för ändamålet skulle kunna ställas till förfogande från t. ex. statens skogsförbättringsanslag, under förutsättning att denna medelsdisposition ej kommer att innebära minskade möjligheter att bevilja statsbidrag till den ordinarie dikningsverksam-

heten. Medlen skulle centralt förvaltas av skogsstyrelsen, som därav hade att bestrida de av försöksverksamheten föranledda kostnaderna såväl beträffande styrelsens insatser som skogshögskolans och skogsvårdsstyrelsernas. Med tanke på att skötsel och revision av ytor måste fortgå under en längre tid torde ett engångsbelopp ej vara till fyllest. Organisatoriskt borde verksamheten ledas av skogsstyrelsen i intimt samarbete med skogshögskolan och eventuella andra med skogsgödsling verksamma institutioner.

Vad beträffar den i motionen omnämnda verksamheten med dikningens mekanisering m. m. finner skogsstyrelsen det tveksamt, om denna verksamhet bör ingå i här aktuell forskning annat än i vad den avser dikningens rent tekniska utformning. Ett flertal moderna dikningsplogar och fräsar finns, anför styrelsen, redan i marknaden och den mekaniserade planteringen är redan föremål för forskning inom skogshögskolan.

Över motionerna I: 608 och II: 739 har remissyttranden avgetts av lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen.

Lantbruksstyrelsen uttalar sig i avstyrkande riktning med hänvisning till de markanvändningsbedömningar som redan görs av lantbruksnämnderna och andra organ på länsplanet. Styrelsen anför sålunda.

I den utvecklingsplanering som lantbruksnämnderna bedriver på länsplanet ägnas frågan om den framtida markanvändningen betydande uppmärksamhet. Således görs bedömningar utifrån tekniska och ekonomiska kriterier rörande den framtida åkerjordens sannolika omfattning och lokalisering. Inventeringen ger alltså anvisning om vilka marker som med stor sannolikhet försvinner ur jordbruksproduktionen och för vilka således ett annat användningssätt blir aktuellt. Den markanvändningsbedömning som sker i länet av nämnderna görs efter samråd med bl. a. länsstyrelsen, skogsvårdsstyrelsen, lantmäteri- och naturvårdsorganen. Bedömningarna integreras på olika sätt med de markanvändningsbedömningar, som genomförs av andra organ på länsplanet, varigenom det blir möjligt att ta med i diskussionen markanvändning för naturvårdsändamål, permanentbebyggelse, fritidsbebyggelse etc. Kartläggningen av den framtida åkerjordens lokalisering på detta sätt pågår f. n. i flertalet län. Enligt lantbruksstyrelsens mening synes denna kartläggning ge det grundläggande materialet för en bedömning av vad som i framtiden bör överföras till skogsmark. Ett ytterligare behov av översiktliga markanvändningsplaner av denna art synes alltså f. n. inte föreligga. Däremot finner styrelsen det angeläget att inom de områden där man har att räkna med en betydande nedläggning av åkerjord, ökade insatser görs för att få en större omfattning på igenplanteringen och överförande av sämre åker till skogsmark.

Skogsstyrelsen tillstyrker motionerna. Till motivering härför anför styrelsen följande.

Enligt skogsvårdslagen är i regel alla marker, som ej i väsentlig utsträckning nyttjas för annat ändamål, att anse som skogsmark om de lämpar sig för skogsproduktion. Åker och annan inägojord, som definitivt tas ur jordbruksproduktionen får enligt denna huvudregel karaktär av skogsmark om den ej blir föremål för annat utnyttjande. Emellertid finns det ett vik-

tigt undantag från huvudregeln som i lagtexten fått följande formulering. »Mark, som ligger helt eller i huvudsak utnyttjad, skall dock ej anses som skogsmark, om marken är mera ägnad att användas annorledes än till skogsbörd eller på grund av särskilda förhållanden ej bör tagas i anspråk för skogsproduktion.» Enligt departementschefens uttalande avses med sistnämnda särskilda förhållanden att hänsyn bör tas även till vissa sociala och ideella intressen. Ur fornminnes-, hembygdsvårds-, naturskydds- eller turistsynpunkt kan det sålunda enligt uttalandet vara motiverat, att mark, som i och för sig är lämpad för skogsproduktion, får ligga helt eller i huvudsak oanvänd.

De inägoarealer, som vid en samlad bedömning anses vara skogsmark i skogsvårdslagens mening, skall enligt skogsvårdslagen i princip sättas i skogbärande skick genom aktiva åtgärder. Till åtgärderna utgår statsbidrag med 50 % av kostnaderna.

Skogsvårdsstyrelserna kommer ofta i en svår situation vid tillämpning av här berörda regler. Å ena sidan har man statsmakternas vid många tillfällen uttalade krav att de arealer, som tas ur jordbruksproduktionen, så snabbt som möjligt blir utnyttjade för annat produktivt ändamål, främst skogsbruk. Å andra sidan osäkerheten när markerna skall anses ha mera definitivt lämnat jordbruksdriften, mer eller mindre vaga landskapsvårdssynpunkter, markägarnas planer eller förhoppningar att markerna skall få disponeras för fritidsbebyggelse m. fl. synpunkter.

Allt detta leder i stor utsträckning till att inägojordarna lämnas för fäbot och växer igen planlöst, därigenom försvårande både en omföring till effektivt skogsbruk, där så är befogat, och ett utnyttjande för andra ändamål t. ex. i syfte att behålla landskapskaraktären.

Ett något så när säkert underlag för handlandet skulle kräva markanvändningsplaner som tar hänsyn till alla relevanta faktorer. Sådana lär emellertid ta lång tid att få utförda, även om man på sina håll börjat arbeta på planer som kan bli av värde i sammanhanget. För att skogsvårdsstyrelserna skall kunna fullgöra sin skyldighet att tillse att inägojorदार, som bör omföras till skog, snarast blir föremål för lämpliga åtgärder, vore det värdefullt att i trakter, där andra intressen av betydenhet måste beaktas, få möjlighet att göra upp snabbplaner i syfte att grovt sortera objekten. Målet skulle då vara att efter samråd med berörda myndigheter få grepp på vilka arealer, som under alla förhållanden synes böra planteras med skog, och kanske även att bedöma vilka de känsligaste områdena är som inte bör ifrågakomma för skogsplantering. Enkla inventeringar och översiktsplaner av denna karaktär borde kunna effektivisera styrelsernas insatser på ifrågavarande område och troligen även förbilliga upprättandet av arbetsplaner för bidragsföretagen.

Då översiktliga markanvändningsplaner av denna typ sålunda kan ses som ett led i den verksamhet, som skogsförbättringsanslaget skall stödja och stimulera, får motionärernas förslag anses ändamålsenligt.

Det kunde vara lämpligt, tillägger skogsstyrelsen, att styrelsen bemyndigades att i begränsad omfattning anslå medel från skogsförbättringsanslaget till skogsvårdsstyrelser, som har behov av att för speciella områden utföra sådana markanvändningsplaner. Medelsbehovet bedömes vara av storleksordningen 50 000 kronor och bör kunna tillgodoses inom ramen för det i statsverkspropositionen äskade anslaget.

Utskottet. I motionen I: 232 har, under hänvisning till vissa nya rön beträffande möjligheterna att omföra myrmarker till produktiv skogsmark, framförts förslag om förstärkning av förevarande anslag med 100 000 kr. att användas till försöksverksamhet med mekaniserad dikning och skogsodling kombinerad med gödsling av myrmarker. Enligt motionären borde det uppdras åt skogsstyrelsen att i samråd med skogshögskolan planera försöksverksamheten medan den praktiska delen av verksamheten borde ombesörjas av skogsvårdsstyrelserna i de län, som skulle omfattas av verksamheten. Värdet av att nyttiggöra myrmarkerna inom skogsproduktionen har genomgående vitsordats i de över motionen avgivna remissyttrandena. Bl. a. har styrelsen för skogshögskolan, mot bakgrunden av landets intresse att varaktigt bredda råvarubasen för skogsindustrin, framhållit önskvärdheten av att öka möjligheter tillskapas att stimulera skogsdikningsverksamheten så som föreslås i motionen. Utskottet anser för sin del att den föreslagna försöksverksamheten är väl motiverad som ett led i strävandena att öka landets skogsavkastning och har därför inte något att invända mot att en sådan verksamhet igångsätts med i huvudsak den inriktning och omfattning som föreslagits i motionen. I likhet med styrelsen för skogshögskolan anser utskottet emellertid att verksamheten bör ledas av skogshögskolan under medverkan av vederbörande skogsvårdsstyrelser. Med hänsyn till verksamhetens samband med de ändamål som tillgodoses genom statens skogsförbättringsanslag finner utskottet att hinder inte torde möta, att medel för densamma utgår från detta anslag. Medelsbehovet för nästa budgetår bör dock kunna tillgodoses inom ramen för det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet för andra åtgärder än skogsodling på sämre jordbruksmark, vilket synes utskottet väl avvägt. Utskottet biträder i enlighet härmed ej yrkandet i motionen om höjning av anslaget för ifrågavarande ändamål.

I motionerna I: 608 och II: 739 har föreslagits, att den del av förevarande anslag som avses för skogsodlingsåtgärder på sämre jordbruksmark även skall få användas för att upprätta översiktliga markanvändningsplaner i sådana fall att också andra alternativ än skogsplantering är tänkbara. Skogsstyrelsen anför i sitt remissyttrande över motionerna att översiktliga markanvändningsplaner av ifrågavarande slag bör kunna effektivisera skogsvårdsstyrelsernas insatser och sannolikt även förbilliga upprättandet av arbetsplaner för bidragsföretagen. Med hänsyn härtill och då verksamheten med upprättandet av översiktsplanerna sammanhänger med de åtgärder som stöds och stimuleras genom skogsförbättringsanslaget kan utskottet godta, att anslaget får tas i anspråk i viss begränsad utsträckning för ändamålet, där så erfordras. Någon särskild medelsanvisning härför synes inte erforderlig.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt anfört under punkten föranleder ej någon erinran från utskottets sida.

Med återopande av det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen I: 232, såvitt nu är i fråga, medge, att under budgetåret 1966/67 beviljas statsbidrag med högst 6 000 000 kr. till skogsodlingsåtgärder på sämre jordbruksmark samt med högst 2 500 000 kr. till med anslaget i övrigt avsedda ändamål, med rätt för Kungl. Maj:t att jämka fördelningen

b) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen I: 232, såvitt nu är i fråga, till *Statens skogsförbättringsanslag* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 8 500 000 kr.

c) i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening ge till känna vad utskottet anfört i anledning av motionerna I: 608 och II: 739 samt motionen I: 232, såvitt den ej behandlats i det föregående.

91:o) **Vägbyggnader på skogar i enskild ägo.** Kungl. Maj:ts förslag under punkten H 6 (s. 188—189) innebär dels att bidragsramen för skogsvägar höjs med 1 000 000 kr. till 13 000 000 kr., medan det särskilda rambeloppet för förhöjt statsbidrag till fritidsvägar bibehålls med oförändrat 500 000 kr., dels att anslagsanvisningen höjs med 500 000 kr. till 13 500 000 kr.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag under ifrågavarande punkt biträds av utskottet, som alltså hemställer,

att riksdagen må

a) medge, att under budgetåret 1966/67 beviljas dels statsbidrag med högst 13 000 000 kr. till vägbyggnader på skogar i enskild ägo, dels förhöjt statsbidrag med högst 500 000 kr. till skogshuvudvägar av särskild betydelse ur fritidssynpunkt

b) till *Vägbyggnader på skogar i enskild ägo* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 13 500 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

92:o) **Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m.** Under punkten H 7 (s. 189—190) har Kungl. Maj:t föreslagit en medelsanvisning av 8 400 000 kr. eller 1 900 000 kr mer än för innevarande budgetår. Vidare föreslås, att ramen för bidragsgivning till skogliga samverkansområden i de fyra nordligaste länen höjs med 1 300 000 kr. till 7 500 000 kr. samt att bidragsramen för att fullfölja åtgärder inom tidigare bildade skogsvårdsområden i lappmarken minskas med 1 100 000 kr. till 1 400 000 kr., med rätt för Kungl. Maj:t att jämka fördelningen mellan bidragsramarna.

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet, att riksdagen må

a) medge, att under budgetåret 1966/67 utfästs statsbidrag på högst 7 500 000 kr. till skogliga åtgärder inom samverkansområden i de fyra nordligaste länen samt på högst 1 400 000 kr. för att fullfölja skogsvårdsföretag i lappmarken

b) till *Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 8 400 000 kr.

93:o) **Kostnader för virkesmätning.** Under punkten H 8 (s. 191) har Kungl. Maj:t föreslagit att anslaget räknas upp med 4 000 kr. till 310 000 kr.

Skogsstyrelsen har föreslagit, att anslaget höjs med 12 000 kr.

Efter kort redogörelse för ett av skogsstyrelsen i maj 1965 överlämnat betänkande (stenc. Jo 1965: 5) angående lagstiftningen om virkesmätning och dess tillämpning, vari lagts fram förslag till ny lagstiftning på ifrågasvarande område och till ny organisationsenhet inom ämbetsverket, har *departementschefen* anfört, att han avser att i ett senare sammanhang återkomma till förslaget om lagstiftningen rörande virkesmätningen samt att anslaget för nästa budgetår endast bör räknas upp på grund av höjda kostnader för verksamheten och sålunda föras upp med 310 000 kr.

Utskottet. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet att riksdagen må till *Kostnader för virkesmätning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 310 000 kr.

94:o) **Skogshögskolan: Avlöningar.** Kungl. Maj:ts förslag under punkten H 9 (s. 192—200) innefattar — förutom bemyndigande att ändra personalförteckningen och godkännande av ny avlöningsstat — en medelsanvisning av 9 170 000 kr. eller 340 000 kr. mer än för innevarande budgetår.

Styrelsen för skogshögskolan har föreslagit, att anslaget ökas med 1 150 000 kr

Efter närmare redogörelse för högskolestyrelsens anslagsframställning ävensom en särskild skrivelse från styrelsen har *departementschefen* anfört följande.

»Den vid 1961 års riksdag på grundval av 1956 års skogshögskole- och skogsforskningskommittés förslag i princip beslutade utbyggnaden av forskningen och den högre undervisningen på skogsbrukets område har — såsom högskolestyrelsen framhållit — i huvudsak genomförts. Till viss del har en upprustning skett utöver kommitténs förslag. Den kraftiga omdaning som skogsbruket f. n. genomgår påkallar enligt min mening en fortsatt utbyggnad av den skogliga forskningen och försöksverksamheten. Jag vill

i sammanhanget erinra om att en utredning tillkallats för att utreda frågan om stödet till den skogliga forskningen jämte därmed sammanhängande frågor. Utredningens uppgift är att undersöka förutsättningarna och formerna för ett forskningsstöd, som administreras av ett forskningsråd.

Med hänsyn till det alltmer ökade intresset för växtnäringstillförsel i skog förordar jag, att vid institutionen för skoglig marklära inrättas en laboratur i Bo 1. Laboraturen bör omfatta ämnesområdet skogskemi, med särskild inriktning på skoglig markkemi. Vidare tillstyrker jag att en tjänst som forskarassistent i Ae 23 inrättas vid högskolan. I likhet med styrelsen finner jag att undervisningen i naturvård vid högskolan bör byggas ut. Enligt min mening bör detta ske genom att de medel, som beräknas för arvode till den befintliga specialläraryrkebefattningen i naturvård, räknas upp med 6 500 kr. till 9 100 kr.

De nu nämnda personalförstärkningarna medför en kostnadsökning av 98 000 kr.

Jag har ingenting att erinra mot styrelsens förslag till ändrat ämnesområde för professuren i skogszoologi. Professuren bör fr. o. m. den 1 juli 1966 benämnas professur i skoglig vertebratekologi.

I fråga om övrig personal vid högskolan föreslår jag att medel beräknas för en tjänst som skogstekniker i Ae 15 och att anslaget räknas ned med medlen för den tjänst som laboratorieassistent i högst Ae 10, som nu finns vid institutionen för skogszoologi.

Jag förordar vidare, att medel beräknas för ytterligare fyra tjänster, nämligen en som skogstekniker i Ae 19, en som skogstekniker i Ae 15, en som laboratorieassistent i Ae 12 och en som laboratorieassistent i högst Ae 10. De båda tjänsterna som skogstekniker i Ae 19 och laboratorieassistent i Ae 12 ersätter två befattningar, som bekostats av konjunkturutmättningsavgiftsmedel och som avsetts för den verksamhet som bedrivs av samarbetsnämnden för skoglig växtförädling och genetik.

Den förordade förstärkningen av biträdespersonalen medför en kostnadsökning av 102 000 kr.

Under posten till tillfälliga biträden har upptagits medel för att täcka samtliga avlöningskostnader för viss extra personal, vars löner och omkostnader tidigare finansierats med konjunkturutmättningsavgiftsmedel. Under tidigare budgetår har ifrågavarande befattningar successivt ombildats till extra ordinarie tjänster. Återstående fem befattningar bör enligt min mening nu ombildas och högskolan sålunda den 1 juli 1966 tillföras en tjänst som forskarassistent i Ae 23, två tjänster som kontorist i Ae 9 och två tjänster som kanslibiträde i Ae 7.

Löneomräkningen påkallar en ökning av anslaget med 140 000 kr.»

Utskottet. Vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit och i övrigt anfört föranleder ingen erinran från utskottets sida. Utskottet hemställer således,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för skogshögskolan enligt vad som förordats i det föregående

b) godkänna följande avlöningsstat för skogshögskolan, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 381 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	88 000
3. Arvoden m. m. för samarbetsnämnden för jordbrukets högskolor	26 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	6 672 600
5. Särskilda löneförmåner till viss tjänsteman ..	2 400
Summa kr. 9 170 000	

c) till *Skogshögskolan*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 9 170 000 kr.

95:o) **Skogshögskolan: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag under punkten H 10 (s. 201—202) om en med 284 000 kr. till 2 595 000 kr. höjd medelsanvisning hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skogshögskolan*: *Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 595 000 kr.

96:o) **Skogshögskolan: Materiel m. m.** Kungl. Maj:ts förslag under punkten H 11 (s. 202—203) innebär, att för de ändamål till vilka medel för innevarande budgetår anvisats under anslagen Skogshögskolan: Materiel och Skogshögskolan: Nyanskaffning av apparater m. m. på riksstaten för nästa budgetår uppförs ett reservationsanslag av 1 640 000 kr. Enligt förslaget bör anslaget uppdelas i två anslagsposter, materiel resp. apparater, vilka båda bör ha karaktär av särskilda reservationsanslag. Vid utgången av budgetåret 1965/66 eventuellt förefintlig reservation på de två förstnämnda anslagen föreslås skola överföras till posterna materiel resp. apparater i förevarande anslag. Av anslagsbeloppet förordas 1 262 000 kr. hänföras till materiel och 378 000 kr. till apparater. Vid anslagsberäkningen har tagits hänsyn till det engångsbelopp på 740 000 kr. för inköp och installation av ny datamaskin-anläggning, som för innevarande budgetår anvisats under anslaget Skogshögskolan: Anskaffning av apparater m. m.

Utskottet. Vad Kungl. Maj:t föreslagit under denna punkt föranleder ingen erinran från utskottets sida. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Skogshögskolan: Materiel m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 640 000 kr.

97:o) **Skogshögskolan: Bokinköp och bokbindning.** Kungl. Maj:ts förslag under punkten H 12 (s. 203—204) att anslaget för nästa budgetår skall föras upp med ett med 10 000 kr. till 85 000 kr. förhöjt belopp tillstyrks av utskottet, som hemställer,

att riksdagen må till *Skogshögskolan: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 85 000 kr.

98:o) **Statens skogsmästarskola: Avlöningar.** Kungl. Maj:ts framställning under punkten H 13 (s. 204—207) innefattar — förutom godkännande av ny avlöningsstat — att anslaget höjs med 39 000 kr. till 308 000 kr.

Skogsstyrelsen har i sin anslagsskrivelse föreslagit, att anslaget ökas med 80 000 kr.

Efter redogörelse för skogsstyrelsens yrkanden samt yttrande av skogsbrukets yrkesutbildningskommitté har *departementschefen* anförut följande.

»Jag tillstyrker förslaget om en tillfällig preparandkurs vid skogsmästarskolan för de inträdessökande, som ej genomgått skogsskola. Jag beräknar därför medel för en tjänst som adjunkt i Ag 21. Förslagen i övrigt biträder jag endast i den mån att jag föreslår att medlen till biträdeshjälp åt rektor räknas upp med 7 600 kr. Anslaget bör minskas med 4 800 kr. på grund av minskade kostnader för speciallärare. Vidare bör anslaget till följd av löneomräkning räknas upp med 4 000 kr.»

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag tillstyrks av utskottet, som hemställer, att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens skogsmästarskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	36 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	49 600
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	221 800
Summa kr. 308 000	

b) till *Statens skogsmästarskola: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 308 000 kr.

99:o) **Statens skogsmästarskola: Omkostnader.** Under punkten H 14 (s. 207) har Kungl. Maj:t föreslagit en anslagsanvisning av 227 000 kr. eller 30 000 kr. mer än för innevarande budgetår. Härvid har bl. a. inräknats 30 000 kr. för engångsanskaffning av diverse utrustning.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot den av Kungl. Maj:t föreslagna medelsberäkningen, hemställer,

att riksdagen må till *Statens skogsmästarskola: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 227 000 kr.

100:o) **Statens skogsskolor m. m.: Avlöningar.** Kungl. Maj:ts framställning under punkten H 15 (s. 208—210) innefattar — förutom godkännande av ny avlöningsstat — en anslagsanvisning av 1 189 000 kr., innebärande att anslaget räknas upp med 114 000 kr.

Skogsstyrelsen har i sin anslagsframställning föreslagit, att anslaget ökas med 86 000 kr.

Efter redogörelse för skogsstyrelsens anslagsyrkanden samt med hänvisning till under punkten H 13 i propositionen redovisat yttrande av skogsbrukets yrkesutbildningskommitté har *departementschefen* anfört följande.

»Med hänsyn till att husmor vid skogsskola vid sidan av elevhushållet svarar för tillsyn av vissa av skolans lokaler, inventarier, linneförråd och liknande samt för ledningen av städningen finner jag det skäligt att staten står för en del av lönekostnaden till husmor. Under förevarande anslag beräknar jag medel för sju tjänster som husmor i Ae 10. Detta medför en kostnadsökning av 127 000 kr. Under punkten H 16 tar jag upp 75 % av ifrågavarande lönekostnad, dvs. 96 000 kr., som särskilda uppbördsmedel. Dessa utgör kostersättningar, som eleverna bör erlägga. Till följd av löneomräkning kan anslaget minskas med 13 000 kr.»

Utskottet. Vad Kungl. Maj:t föreslagit under denna punkt biträds av utskottet, som alltså hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens skogsskolor m. m. att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	421 900
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	79 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	688 100

Summa kr. 1 189 000

b) till *Statens skogsskolor m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 189 000 kr.

101:o) **Statens skogsskolor m. m.: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag under punkten H 16 (s. 210) om en med 47 000 kr. till 585 000 kr. minskad medelsanvisning hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens skogsskolor m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 585 000 kr.

102:o) **Bidrag till vissa skogsbrukskurser, m. m.** Under punkten H 17 (s. 210—212) har Kungl. Maj:t föreslagit en minskning av medelsanvisningen med 160 000 kr. till 5 000 000 kr.

Skogsstyrelsen har i sin anslagsframställning föreslagit, att anslaget uppförs med 5 677 000 kr.

Departementschefen har — efter närmare redogörelse för skogsstyrelsens anslagsyrkanden samt med hänvisning till under punkten H 13 i propositionen redovisat yttrande av skogsbrukets yrkesutbildningskommitté — anfört följande.

»Rekryteringen till skogsbruksskolornas grundkurser har under innevarande budgetår ökat något i förhållande till budgetåret 1964/65. Kapaciteten är dock inte fullt utnyttjad. Rekryteringen till vidareutbildningen har däremot ökat kraftigt och ökningen beräknas fortsätta även under nästa budgetår.

Jag biträder förslaget att den tekniska linjen av årskurs 2 ändras till 20 veckors sammanhållen kurs och att årskurs 1 i viss omfattning anordnas som sammanhållen utbildning.

Av anslaget bör få utnyttjas 133 000 kr. för skogsvårdsstyrelsernas interna fortbildningsverksamhet m. m. Från anslaget bör utgå bidrag med 5 000 kr. till Sveriges skogsvårdsförbund.

Med hänsyn till belastningen på anslaget under de senaste budgetåren bör anslaget för nästa budgetår minskas med 160 000 kr. till 5 milj. kr.»

I samband härmed har utskottet behandlat två till utskottet hänvisade, likalydande motioner, nämligen I: 98 av herr *Eriksson, Karl-Erik*, och herr *Kajser*, samt II: 138 av herr *Jonasson m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte a) i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala, att ett driftbidrag å 30 000 kr. avseende läsåret 1966/67 må beviljas Värmlands-Örebro läns skogsskola, Gammelkroppa, b) till Bidrag till vissa skogsbrukskurser, m. m. under nionde huvudtiteln för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 5 030 000 kr.

Beträffande det närmare innehållet i motionerna får utskottet hänvisa till motionen I: 98.

Utskottet. I motionerna I: 98 och II: 138 har framförts yrkanden om anvisande av statsbidrag med 30 000 kr. till driften vid den enskilda skogsskolan i Gammelkroppa och om motsvarande höjning av förevarande an-

slag. Utskottet vill erinra om att enahanda motionsyrkanden vid förra årets riksdag avvisades under hänvisning till att skogsbrukets yrkesutbildningskommitté bl. a. hade att pröva om behov föreligger av att i fortsättningen disponera nämnda skogsskola i den av skogsstyrelsen ledda utbildningen. Ifrågavarande kommitté avser att slutföra sitt arbete innevarande år. Vid sådant förhållande föreligger enligt utskottets mening ej heller i år anledning att bifalla yrkanden om driftbidrag till förevarande skogsskola.

Med åberopande av det anförda och då utskottet tillstyrker vad Kungl. Maj:t föreslagit under denna punkt, hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 98 och II: 138, till *Bidrag till vissa skogsbrukskurser, m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 000 kr.

103:o) **Ersättning till domänverkets fond för utgifter för övertalig personal.** Under punkten H 18 (s. 212—213) har Kungl. Maj:t föreslagit dels att anslaget upptas med 268 000 kr., dels att kyrkofonden skall för år 1965 ersätta domänverkets fond för övertalig personal vid domänverket med 337 543 kr. 61 öre.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt och hemställer,

att riksdagen må

a) till *Ersättning till domänverkets fond för utgifter för övertalig personal* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 268 000 kr.

b) besluta att kyrkofonden skall för år 1965 ersätta domänverkets fond för övertalig personal vid domänverket med 337 543 kr. 61 öre.

104:o) **Bostadslån till skogsarbetare vid domänverket.** Under punkten H 19 (s. 214) har Kungl. Maj:t hemställt om bemyndigande att årligen fastställa ram för bostadslån till fast anställda skogsarbetare vid domänverket.

Efter redogörelse för domänstyrelsens framställning i ämnet har *departementschefen* anfört följande.

»För att även i fortsättningen underlätta för domänverket att rekrytera fast anställda skogsarbetare är det enligt min mening angeläget att domänstyrelsen alltfort kan lämna ekonomiskt stöd till skogsarbetarnas bostadsanskaffning. Kungl. Maj:t bör tills vidare äga årligen fastställa den ram inom vilken domänverkets driftsmedel skall få disponeras för bostadslån till skogsarbetare. I samband härmed bör odisponerad del av tidigare för ändamålet avsatta medel avvecklas. För år 1966 avser jag senare föreslå Kungl. Maj:t att bostadslåneverksamheten hålls inom en ram av 800 000 kr.»

Utskottet, som ej har något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att årligen fastställa ram för bostadslån till fast anställda skogsarbetare vid domänverket.

I. Lantmäteri- och kartväsendet

105:o) **Lantmäteristyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:ts framställning under punkten I 1 (s. 215—219) innefattar — förutom godkännande av ny avlöningsstat — en medelsanvisning av 3 116 000 kr. eller 89 000 kr. mer än för innevarande budgetår. Enligt förslaget bör medel beräknas för två kanslisttjänster i reglerad befordringsgång. Anslaget bör till följd härav höjas med 45 000 kr. På grund av löneomräkning bör anslaget räknas upp med 44 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat en av herrar *Sundkvist* och *Gustavsson* i Alvesta avgiven motion, II: 764, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsam utredning och förslag om förenkling av vissa förrättningar som utförs av lantmäteriväsendet och om åtgärder syftande till att nedbringa de långa och besvärande väntetider som nu förekommer i enlighet med vad i motionen anförts.

Beträffande den närmare motiveringen för motionärernas hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet. Arbetsbalansen inom lantmäteriet är alltså jämt besvärande. Närmare uppgifter härom har lämnats i statsverkspropositionen under förevarande punkt. Av redogörelsen framgår även, att utvecklingstendenserna inom lantmäteristyrelsens ämbetsområde pekar mot att än större krav kommer att ställas på lantmäteriets arbetsinsatser under åren framöver. Mot bakgrunden av dessa förhållanden har i motionen II: 764 uttalats önskemål om förutsättningslösa undersökningar rörande möjligheterna att förenkla och förbilliga lantmäteriförrättningar.

Med hänsyn till lantmäteriverksamhetens betydelse för genomförandet av de av statsmakterna tillämpade riktlinjerna för bl. a. jordbruks- och bostadspolitiken samt samhällsplaneringen vill utskottet för sin del vitsorda angelägenheten av att lantmäteriets arbetskapacitet ökas. Samtidigt vill utskottet emellertid erinra om att olika åtgärder fortlöpande vidtas i detta syfte. Enligt vad utskottet inhämtat pågår inom lantmäteristyrelsen ett intensivt arbete för att göra lantmäteriorganisationen organisatoriskt och tekniskt bättre rustad att lösa de växande arbetsuppgifterna. En alltmer ökad överföring sker av uppgifter från lantmätarpersonal till ingenjörs- och kontorspersonal. Detta underlättas av att rekryteringsmöjligheterna be-

träffande de två sistnämnda personalkategorierna numera väsentligt förbättrats genom intensifierad utbildning. I sammanhanget bör därjämte erinras om, att utbildningskapaciteten ökat även vad gäller lantmätarutbildad personal genom riksdagens år 1964 lämnade medgivande att höja den årliga intagningen av lantmäteristuderande från 30 till 56. Vidare har 1954 års fastighetsbildningskommitté numera framlagt förslag om en enhetlig lagstiftning för land och stad på fastighetsbildningsväsendets område. Nyligen har också sakkunniga tillkallats för att göra en översyn av frågan om huvudmannaskapet för fastighetsbildningsväsendet och därmed sammanhängande spørsmål samt framlägga förslag om fastighetsbildningsväsendets framtida organisation m. m. Vidare vill utskottet i sammanhanget fästa uppmärksamheten på de förstärkningsåtgärder i personellt och materiellt avseende som föreslås i det följande under lantmäteristatens avlönings- resp. utrustningsanslag. Mot bakgrunden av det anförda har utskottet inte funnit erforderligt att föreslå någon riksdagens åtgärd i anledning av det i motionen II: 764 framförda utredningsyrkandet.

Då Kungl. Maj:ts förslag under ifrågavarande punkt inte föranlett någon erinran från utskottets sida, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för lantmäteristyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 087 000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	4 200
3. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	40 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .	1 984 800
Summa kronor	3 116 000

b) till *Lantmäteristygrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 3 116 000 kr.

c) lämna motionen II: 764 utan åtgärd.

106:o) **Lantmäteristygrelsen: Omkostnader.** Under punkten I 2 (s. 220) har Kungl. Maj:t föreslagit, att anslaget höjs med 44 000 kr. till 363 000 kr. Därvid har under delposten till övriga expenser inräknats 5 000 kr. för engångsanskaffning av möbler och kontorsmaskiner.

Utskottet, som ej har något att erinra mot den av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsberäkningen, hemställer,

att riksdagen må till *Lantmäteristyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 363 000 kr.

107:o) **Lantmäteristaten: Avlöningar.** Kungl. Maj:ts framställning under punkten I 3 (s. 220—223) innefattar — förutom godkännande av förslag om ersättning för förrättningar och uppdrag som utförs av lantmäteriet samt av ny avlöningsstat — en anslagsanvisning av 43 289 000 kr., innebärande höjning av anslaget med 3 170 000 kr.

Lantmäteristyrelsen har i sin anslagsskrivelse föreslagit, att anslaget ökas med 4 676 000 kr.

Efter närmare redogörelse för lantmäteristyrelsens anslagsframställning har *departementschefen* anfört följande.

»Efterfrågan på service från lantmäteriet ökar alltjämt. I synnerhet gäller detta för fastighetsbildning för bostads- och fritidsändamål. Även förrättningar avseende fastighetsbildning för jordbruks- och skogsbruksändamål ökar. Denna utveckling har fört med sig en besvärande arbetsbalans för lantmäteriet. Med hänsyn härtill anser jag mig även i år böra tillstyrka vissa personalförstärkningar. Jag föreslår därför att medel beräknas för tio ingenjörstjänster i Ae 19, för tio sådana tjänster i högst Ae 15 samt för 25 tjänster som kartritningsbiträde i högst Ae 9. Härjämte beräknar jag medel för tolv kanslisttjänster i reglerad befordringsgång i utbyte mot samma antal kontoristtjänster i Ae 9. Kanslisttjänsterna avses att placeras vid länslantmäterikontoren. Vad jag nu föreslagit bör göra det möjligt att fortsätta delegeringen av arbetsuppgifter till ingenjörer och kontorspersonal. Därigenom ökas kapaciteten även i fråga om sådana arbetsuppgifter som måste utföras av lantmätare. Kostnadsökningen för nu föreslagen personalförstärkning beräknas till 997 000 kr.

Styrelsens övriga förslag till personalförändringar kan jag ej biträda. I anledning av löneomräkning bör anslaget räknas upp med 2 173 000 kr.

I detta sammanhang vill jag erinra om att 1954 års fastighetsbildningskommitté numera framlagt förslag om att genomföra en enhetlig lagstiftning för land och stad på fastighetsbildningsväsendets område. I samband härmed synes även frågan om huvudmannaskapet för fastighetsbildningsväsendet och därmed sammanhängande spörsmål böra utredas. Jag har därför med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 december 1965 tillkallat sakkunniga för att göra en översyn av hithörande frågor och framlägga förslag om fastighetsbildningsväsendets framtida organisation m. m.

Ersättning för av lantmäteriet utförda förrättningar och uppdrag utgår enligt grunder, som beslutats av 1960 års riksdag (prop. 74, JoU 19, rskr 212). Enligt dessa grunder skall för förrättningar och uppdrag av betydelse

för jordbrukets och skogsbrukets yttre rationalisering tillämpas en genomsnittlig kostnadstäckning som uppgår till 40 % av lantmäteriets självkostnader. Med hänsyn till att det är angeläget att taxor och avgifter för statlig service inte utan särskilda skäl understiger självkostnaden förordar jag att kostnadstäckningen för förrättningar som avser jordbruks- och skogsbruksändamål höjs till genomsnittligen 60 %. Kungl. Maj:t bör liksom hittills äga bestämma den närmare differentieringen av självkostnadstäckningen i fråga om nyss nämnda förrättningar. Vad jag nu förordat kan uppskattas medföra en inkomstökning för statsverket av storleksordningen 1,2 milj. kr. för år. I sammanhanget bör uppmärksammas att möjlighet föreligger att från anslaget Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m. lämna bidrag till kostnad för lantmåteriförrättning som är av betydelse för jordbrukets rationalisering.»

Utskottet. Vad Kungl. Maj:t föreslagit under förevarande punkt kan utskottet ansluta sig till. Utskottet hemställer således,

att riksdagen må

a) godkänna vad i det föregående föreslagits om ersättning för förrättningar och uppdrag som utförs av lantmäteriet

b) godkänna följande avlöningsstat för lantmäteristaten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslags-</i>	
<i>vis</i>	14 183 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>för-</i>	
<i>slagsvis</i>	29 106 000
Summa kr. 43 289 000	

c) till *Lantmäteristaten: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 43 289 000 kr.

108:o) **Lantmäteristaten: Omkostnader.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag under punkten I 4 (s. 223) om en med 910 000 kr. till 9 060 000 kr. höjd medelsanvisning hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lantmäteristaten: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 9 060 000 kr.

109:o) **Lantmäteristaten: Utrustning.** Under punkten I 5 (s. 224—225) har Kungl. Maj:t föreslagit, att anslaget höjs med 250 000 kr. till 900 000 kr. Höjningen hänför sig till medelsanvisningen för instrument och annan

utrustning. För att göra det möjligt att inrätta flygbildarkiv vid flera läns-lantmäterikontor förordas oförändrat 100 000 kr.

Utskottet. Med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet, att riksdagen må till *Lantmäteristaten: Utrustning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 900 000 kr.

110:o) **Utbildningskurser för viss lantmäteripersonal m. fl.** Med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag under punkten I 6 (s. 225—226) om en med 38 000 kr. till 46 000 kr. höjd medelsanvisning hemställer utskottet, att riksdagen må till *Utbildningskurser för viss lantmäteripersonal m. fl.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 46 000 kr.

111:o) **Bidrag till kostnader i samband med lantmäteri- och vägförrättningar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag under punkten I 7 (s. 226) om medelsanvisning med oförändrat belopp av 445 000 kr. hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till kostnader i samband med lantmäteri- och vägförrättningar m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 445 000 kr.

112:o) **Rikets allmänna kartverk: Avlöningar.** Kungl. Maj:ts framställning under punkten I 8 (s. 226—232) innefattar — förutom bemyndigande att ändra personalförteckningen och godkännande av ny avlöningsstat — en med 549 000 kr. till 9 771 000 kr. höjd anslagsanvisning.

Rikets allmänna kartverk har i sin anslagsframställning hemställt, att anslaget ökas med 903 000 kr.

Departementschefen har — efter närmare redogörelse för kartverkets yrkanden samt yttrande av statskontoret — anfört följande.

»I likhet med statskontoret kan jag biträda kartverkets förslag om att ombilda administrativa avdelningen till byrå. Den bör ha en administrativ-ekonomisk inriktning. Den föreslagna sektionsindelningen av byrån synes ändamålsenlig och föranleder ingen erinran från min sida. I anledning av denna organisationsändring bör en tjänst som avdelningsdirektör i Be 1 utbytas mot en byråchefstjänst i Be 3 samt en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 23 och en kamrerartjänst i Ao 21 utbytas mot byrådirektörs-tjänster i Ae 25. Vidare räknar jag medel för en ingenjörstjänst i Ae 17, en assistenttjänst i Ag 17, en tjänst som bokhållare i Ae 15, en kontorsskrivar-tjänst i Ae 13 och en kontoristtjänst i Ae 9. I samband därmed bör följande tjänster dras in, nämligen en ingenjörstjänst i Ao 15, en kontors-

skrivartjänst i Ao 13, en kansliskrivartjänst i Ao 11 och två kanslibiträdestjänster i Ao 7. Jag räknar vidare medel för lönegradsuppflyttning av en kontorist Ae 9 till kansliskrivare Ae 11, ett kanslibiträde Ae 7 till kansliskrivare Ae 11, ett kontorsbiträde högst Ae 5 till kontorist Ae 9 och ett kontorsbiträde högst Ae 5 till kanslibiträde Ae 7. Dessutom räknar jag medel för en kanslisttjänst för tjänstgöring på halvtid och en kontorsbiträdestjänst i högst Ae 5. Vad jag nu förordat föranleder att anslaget bör uppräknas med 64 000 kr.

I fråga om lönegradsplaceringarna för i det föregående angivna tjänster ävensom vissa extra tjänster vid den administrativa byrån har statens avtalsverk förhandlat med personalorganisationerna och avtal träffats under förbehåll om Kungl. Maj:ts godkännande. Kungl. Maj:t har överlämnat avtalet till riksdagens löne delegation för godkännande och denna har för sin del godkänt avtalet dock under förbehåll för att riksdagen godkänner de organisatoriska förutsättningar som legat till grund för överenskommelsen.

För uppgifter som hänger samman med framställningen av den ekonomiska kartan bör räknas medel för en tjänst som kartritningsbiträde i högst Ag 9. Dessutom bör för viss försöksverksamhet i samband med ett nytt långtidsprogram för den allmänna kartläggningen beräknas ett med 10 000 kr. förhöjt belopp. På grund härav bör anslaget höjas med 28 000 kr. Till följd av löneomräkning bör anslaget räknas upp med 457 000 kr.»

Utskottet. Vad Kungl. Maj:t föreslagit under denna punkt föranleder ingen erinran från utskottets sida. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för rikets allmänna kartverk enligt vad som förordats i det föregående

b) godkänna följande avlöningsstat för rikets allmänna kartverk, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	6 040 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	4 200
3. Ersättningar till sakkunniga, förslagsvis	50 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	3 676 800
Summa kr. 9 771 000	

c) till *Rikets allmänna kartverk*: Avlöningar för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 9 771 000 kr.

113:o) **Rikets allmänna kartverk: Omkostnader.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag under punkten I 9 (s. 232—233) om uppräknig av anslaget med 56 000 kr. till 749 000 kr., varvid inräknats 19 000 kr. för engångsanskaffning av viss utrustning och materiel, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Rikets allmänna kartverk: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 749 000 kr.

114:o) **Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m.** Under punkten I 10 (s. 233—235) har Kungl. Maj:t föreslagit en anslagsökning med 380 000 kr. till 4 057 000 kr.

Rikets allmänna kartverk har i sin anslagsskrivelse föreslagit, att anslaget ökas med 950 000 kr.

Efter närmare redogörelse för kartverkets anslagsframställning har *departementschefen* anfört följande.

»Kartverkets arbete är huvudsakligen inriktat på uppgiften att tillgodose behoven av ekonomiska och topografiska kartor. Dessa kartor är av betydelse för samhällsplaneringen, rationaliseringsverksamheten på jordbrukets och skogsbrukets områden, den geologiska kartläggningen samt försvarsväsendet och friluftslivet m. m. Kartläggningen för den ekonomiska och den topografiska kartan sker f. n. enligt ett av 1961 års riksdag (prop. 54, JoU 14, rskr 166) godkänt program, som avser tiden t. o. m. år 1970. Efter framställning av 1965 års riksdag (JoU 1 s. 141, rskr 9) har kartverket erhållit uppdrag att verkställa översyn av programmet och att efter samråd med kartverkskommissionen inkomma med av översynen föranledda förslag. Med hänsyn till vad kartverket anfört om de stora anspråken på en snabbare kartläggningstakt särskilt vad avser vissa norrlandslän, Kopparbergs län och Skånelänen anser jag mig böra förorda, att kartverket under förevarande anslag tillförs ökade resurser för att allmänt intensifiera kartframställningen. Jag förordar därför att ytterligare 100 000 kr. beräknas för ändamålet.

Vid föregående års riksdag berördes även frågan om en förstärkning av den geodetiska verksamheten vid kartverket i syfte att möjliggöra en snabb utbyggnad och förtätning av de s. k. geodetiska riksnäten. Med anledning av vad riksdagen därvid uttalade (JoU 1 s. 138, rskr 9) bör riksdagen underrättas om att Kungl. Maj:t den 3 december 1965 uppdragit åt kartverket att utreda behovet av att förstärka ifrågavarande riksnät samt framlägga därav föranledda förslag. I avvaktan på resultatet av denna utredning bör enligt min mening anslaget ej tillföras medel för utökade åtgärder beträffande rikstrianguleringen.

Kartverkets yrkanden i övrigt under förevarande anslag föranleder ej annan erinran från min sida än att höjningen av posten till reproduktionsarbeten bör kunna begränsas till 40 000 kr.»

I detta sammanhang har utskottet behandlat två till utskottet hänvisade, likalydande motioner, nämligen I: 337 av herr Wikberg *m. fl.* och II: 759 av herr Larsson i Norderön *m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta att höja det under nionde huvudtiteln I. Lantmäteri- och kartväsendet 10. Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m. angivna anslaget med 300 000 kr.

I fråga om det närmare innehållet i motionerna får utskottet hänvisa till motionen II: 759.

Utskottet. Framställningen av den ekonomiska och den topografiska kartan sker enligt en av 1961 års riksdag (prop. 54, JoU 14, rskr. 166) godkänd plan, som avser tiden t. o. m. år 1970. I syfte att förstärka kapaciteten för kartläggningsarbetena anvisade 1961 och 1962 års riksdagar under förevärande anslag vissa medelsförstärkningar för att bl. a. allmänt påskynda den ekonomiska kartläggningen. I anledning av vid föregående års riksdag väckta motionsyrkanden om viss ytterligare medelsanvisning för att påskynda genomförandet av 1961 års kartläggningsprogram beslöt riksdagen att hos Kungl. Maj:t hemställa om översyn av programmet. Därav föranledda förslag borde snarast möjligt föreläggas riksdagen. Kartverket — som erhållit uppdraget att verkställa nämnda översyn och att efter samråd med kartverkskommissionen inkomma med härav föranledda förslag — har i sin anslagsframställning för nästa budgetår bl. a. hemställt, att nu ifrågavarande anslag tillförs ett belopp av 400 000 kr. för att intensifiera kartläggningsverksamheten. En förstärkning med angivet belopp skulle enligt kartverkets beräkningar medföra, att den totala kartläggningstiden kunde minska inemot ett år. Departementschefen har förordat, att kartverket under detta anslag tillförs ökade resurser för att allmänt intensifiera kartframställningen samt att 100 000 kr. beräknas för ändamålet. Enligt motionerna I: 337 och II: 759 får emellertid skäl anses föreligga att hela det av kartverket föreslagna anslaget beviljas. Motionärerna har bl. a. framhållit, att utgivningstakten för den ekonomiska kartan och den nya topografiska kartan är helt otillfredsställande och att det är synnerligen angeläget, att kartorna färdigställs avsevärt snabbare.

Utskottet har förståelse för de synpunkter som anförts i fråga om vikten av att kartläggningsverksamheten intensifieras. Som förut nämnts pågår emellertid f. n. översyn av 1961 års kartläggningsprogram. Översynen avses innefatta en samlad redovisning av programmets nuvarande läge och behovet av ekonomiska och topografiska kartor inom olika områden av landet. Vid sådant förhållande och med beaktande jämväl av de förstärkningsåtgärder i olika hänseenden som i övrigt föreslås under kartverkets anslag för nästa budgetår har utskottet ansett sig kunna godta departementschefens bedömning av nu förevarande anslagsfråga.

Då utskottet ej heller i övrigt funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag under denna punkt hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 337 och II: 759, till *Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 4 057 000 kr.

115:o) **Rikets allmänna kartverk: Fotogrammetrisk uppdragsverksamhet.** Kungl. Maj:ts framställning under punkten I 11 (s. 236—237) innefattar — förutom bemyndigande att ändra personalförteckningen — en medelsanvisning av 3 369 000 kr. eller 102 000 kr. mer än för innevarande budgetår.

Efter närmare redogörelse för kartverkets anslagsframställning, vari föreslagits en höjning av anslaget med 15 000 kr., har *departementschefen* anfört följande.

»Över anslaget finansieras kartverkets uppdragsverksamhet, som enligt beslut av 1961 års riksdag skall drivas affärsmässigt. Anslaget får belastas med utgifter motsvarande högst 80 % av inkomsterna från beställningsverksamheten. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 oktober 1965 har en utredningsman tillkallats för att utreda den statliga fotogrammetriska beställningsverksamheten och därmed sammanhängande frågor.

För att tillgodose behovet av ytterligare extra ordinarie tjänster inom förevarande verksamhet tillstyrker jag att en tjänst som förste byråingenjör i Ae 23 inrättas. Härför erfordras ej någon uppräkningsanslag. Jag har intet att erinra mot yrkandet att anslaget uppräknas med 102 000 kr. på grund av höjda omkostnader.»

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för kartverkets fotogrammetriska uppdragsverksamhet enligt vad som förordats i det föregående

b) till *Rikets allmänna kartverk: Fotogrammetrisk uppdragsverksamhet* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 3 369 000 kr.

116:o) **Rikets allmänna kartverk: Utrustning m. m.** Med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag under punkten I 12 (s. 237—238) om höjning av anslaget med 325 000 kr. till 1 500 000 kr. hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Rikets allmänna kartverk: Utrustning m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kr.

117:o) **Rikets allmänna kartverk: Tryckning av kartor m. m.** Under punkten I 13 (s. 238—239) har Kungl. Maj:t föreslagit en minskning av medelsanvisningen med 350 000 kr. till 2 150 000 kr.

Rikets allmänna kartverk har föreslagit, att anslaget minskas med 300 000 kr.

Departementschefen har — efter närmare redogörelse för kartverkets anslagsframställning samt för vissa av kartverket i inledningen till dess anslagsäskanden för budgetåret 1966/67 framlagda förslag om ändrad uppläggning beträffande tryckning och vidareutnyttjande av de allmänna kartorna — anfört följande.

»Kartverket har under denna anslagspunkt bl. a. framlagt förslag om ändrad uppläggning av tryckningen och vidareutnyttjandet av de allmänna kartorna. I anledning härav vill jag erinra om att såväl tryckning som vidareutnyttjande av ifrågavarande kartor och grundmaterialet till dessa sker enligt principer som nyligen prövats av riksdagen (prop. 1962: 1 bil. 11 s. 320, JoU 1 s. 93. rskr 9 resp. JoU 1963: 1 s. 103, rskr 9). Några omständigheter som nu motiverar ändringar enligt kartverkets förslag har enligt min mening ej framkommit.

Medelsbehovet under nästa budgetår för tryckning av allmänna kartor m. m. beräknar jag på grundval av kartverkets uppgifter till 2 150 000 kr., vilket innebär en minskning i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade beloppet med 350 000 kr.»

Utskottet har i detta sammanhang behandlat de likalydande motionerna I: 618 av herr *Wikberg m. fl.* och II: 758 av herr *Larsson i Norderön m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en översyn av de nu gällande bestämmelserna för kartproduktionen och framläggande av nya regler härför, syftande till en friare avgiftsbelagd disposition av det allmänna kartmaterialet i enlighet med vad i motionerna anförts.

I fråga om det närmare innehållet i motionerna får utskottet hänvisa till motionen II:758.

Utskottet har låtit inhämta remissyttranden över motionerna från kartverkskommissionen, rikets allmänna kartverk och Svenska Reproduktions Aktiebolaget (SRA).

Rikets allmänna kartverk tillstyrker, att en översyn kommer till stånd av nu gällande regler för de officiella kartornas tryckning, försäljning och prissättning samt vidareutnyttjandet av kartorna och grundmaterialet till dem.

Innan kartverket framlägger närmare motivering för dess ställningstagande lämnar verket följande redogörelse för bakgrunden till nu gällande system för de officiella kartornas tryckning m. m.

I prop. nr 93 år 1961 med förslag till ombildning av statens reproduktionsanstalt till statligt aktiebolag fr. o. m. den 1.7.1962 redovisades utredningar och beslut berörande dåvarande reproduktionsanstaltens arbetsområde vilka kunde ha inverkan på det föreslagna bolagets verksamhet. Där-

vid berördes jämväl det statliga karttrycket. (Riksdagsbehandlingen av propositionen framgår av jordbruksutskottets utlåtande nr 25 år 1961 samt av riksdagens protokoll fk nr 16 sid. 26—36 och ak nr 16 sid. 20—30.)

Samma dag som förenämnda proposition avlämnades förordnade Kungl. Maj:t att samtliga mellan kartverket och innehavaren av Generalstabens litografiska anstalt (GLA) träffade avtal om tryckning och förlag av officiella kartor skulle uppsägas med giltighet fr. o. m. den 1.1.1963. Samtidigt bemyndigades chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla en förhandlingsdelegation med uppgift att överlägga med berörda parter om de övergångsproblem, som uppkom till följd av avtalsuppsägningen, samt att inkomma till Kungl. Maj:t med de förslag som överläggningarna ledde till. Utgångspunkten skulle därvid vara att, fr. o. m. sistnämnda tidpunkt förläggandet av de officiella kartorna skulle åvila staten, att tryckningen av kartorna i princip skulle ske efter anbudsförfarande och att distributionen av kartorna i fråga skulle ombesörjas inom den statliga sektorn.

Den 30.6.1961 beslöt Kungl. Maj:t dels att godkänna ett av nämnda förhandlingsdelegation framlagt förslag till avtal mellan kronan och innehavaren av GLA angående de övergångsfrågor, som uppkom till följd av Kungl. Maj:ts beslut angående ordnandet av det officiella karttrycket m. m., dels att förordna att kartverket fr. o. m. i avtalet närmare angivna tidpunkter skulle omhänderta förläggandet av de officiella kartorna, att tryckningen av kartorna skulle ske efter anbudsförfarande och att distributionen och försäljningen av dessa kartor skulle av kartverket anförtros det statliga bolag, vartill statens reproduktionsanstalt den 1.7.1962 skulle ombildas.

De nu redovisade besluten innebar att ett nytt system skulle tillämpas fr. o. m. den 1.1.1963 för de officiella kartornas förlag, tryckning, lagring och distribution. Vid tidpunkten för senaste chefskifte vid kartverket, den 1.10.1962, saknades emellertid trots att upprepade överläggningar i ärendet förevarit mellan kartverket och SRA närmare riktlinjer för hur systemet skulle utformas. Bl. a. syntes ett särskilt Kungl. Maj:ts beslut erfordras angående rätten att trycka och försälja förekommande särtryck samt angående bestämmandet av priserna för dessa särtryck och för övrigt vidareutnyttjande av de officiella kartorna och grundmaterialet till dem ävensom rörande SRA:s redovisning till statskassan av överskottet från de officiella kartornas försäljning. Efter förnyade överläggningar mellan dels kartverket och SRA, dels företrädare för jordbruksdepartementet, kartverket och SRA framlade kartverket med försök till beaktande av vad vid överläggningarna framkommit i en skrivelse den 16.11.1962 till Kungl. Maj:t förslag om reglering av vissa frågor rörande officiella kartors förlag, tryckning, distribution och försäljning samt deras vidareutnyttjande.

I samma skrivelse upptogs därjämte frågan om tillstånd till särtrycksframställning vid andra företag än SRA. Som exempel på fall, när dylikt tillstånd kunde vara motiverat nämnde kartverket tryckning av kartor och särtryck i form av bilagor till böcker, vetenskapliga avhandlingar m. m. I samband med skrivelsens avfattande diskuterades inom kartverket givetvis även andra förhållanden, som avsåge utgöra särskilda skäl för dylika tillstånd. En uppräknings utsläts dock dels därför att den av kartverket bedömdes kunna få en onödig, negativ verkan på SRA:s affärsverksamhet, dels därför att en dylik ökad exemplifiering avsåg tillsynens självklara faktorer, lika bekanta för jordbruksdepartementet som för kartverket och dels slutligen därför att det syntes olämpligt att innan ytterligare erfarenhet vunnits binda sig för en fast uppräknings av vilka särskilda skäl som skulle

tillämpas. Kartverket avsåg därvid bl. a. möjligheten av bristande kapacitet (leveransförmåga) hos SRA, ev. uppkommande större prisskillnader mellan SRA och andra företag samt vissa lokaliseringsmässiga skäl.

Genom brev den 14.12.1962 utfärdade Kungl. Maj:t regler för förlag, tryckning, distribution och försäljning av de officiella kartorna — med undantag av krigstryckning av kartor — avsedda att komplettera beslutet den 30.6.1961. I brevet den 14.12.1962, som bl. a. innefattar föreskrifter om uppdelning av hithörande uppgifter mellan kartverket och SRA, föreskrev Kungl. Maj:t, med giltighet fr. o. m. den 1.1.1963 tills vidare, bl. a.:

»att bolaget ensamt skall äga rätt att med utnyttjande av de officiella kartorna och grundmaterialet till dem framställa, trycka och försälja förlagssärtryck, tillfälliga särtryck samt kartor eller särtryck med särskilt påtryck, dock att kartverket efter bolagets hörande kan meddela annat företag tillstånd att mot av kartverket fastställd ersättning framställa, trycka och försälja sådana särtryck och kartor när särskilda skäl därtill äro, att kartverket och bolaget vid behandling av frågor rörande framställning och prissättning å tillfälliga särtryck samt särtryck och kartor med särskilt påtryck skola i tillämpliga delar iakttaga vad 1956 års riksdag (prop. 148, L'U 38; rskr. 402) uttalat i ämnet».

Vidare förordnade Kungl. Maj:t, att bolaget, såsom ersättning för rätten att distribuera och försälja officiella kartor samt för rätten att utnyttja dessa kartor och grundmaterialet till dem för att framställa och försälja förlagssärtryck m. m. årligen i efterskott skall till kartverket inleverera ett belopp, som motsvarar tryckningskostnaderna för under året försålda och av annan anledning från bolagets lager avförda officiella kartor beräknade efter under året gällande genomsnittliga sådana kostnader för olika karteditioner.

Utredningen om försvarets kartförsörjning, vilken tillsattes den 30.6.1961, avlämnade den 25.6.1963 sitt »Betänkande med förslag angående samordningen i fredstid av den civila och den militära kartförsörjningen» (stencil). Utredningen föreslog bl. a. vilka kartor som skulle förläggas av kartverket (»allmänna kartor»), gemensam tryckning av kartor för civila och militära behov, centraliserad distribution av dessa kartor samt ett enhetligt prissystem. Efter tillstyrkan av bl. a. SRA och kartverket anmälades betänkandet i 1964 års statsverksproposition, IX ht, under anslaget Rikets allmänna kartverk: Avlöningar, med förordande av ett enhetligt system för civil och militär kartförsörjning i fredstid i huvudsaklig överensstämmelse med utredningens förslag.

I beslut den 29.6.1964 med anledning av riksdagens godkännande av förenämnda förslag föreskrev Kungl. Maj:t bl. a. att samtliga de kartserier, som skulle förläggas av kartverket och som bedömdes få varaktig avsättning på marknaden, skulle benämnas allmänna kartserier. Vidare anbefalldes kartverket att — med beaktande av vad i ämnet anförts i betänkandet och däröver avgivna remissyttranden — i samråd med överbefälhavaren och SRA till Kungl. Maj:t inkomma med förslag rörande vilka kartserier, som skulle vara allmänna. Ett sådant av kartverket utarbetat förslag är f. n. på samrådsremiss hos överbefälhavaren och SRA.

I nu angivna utredningar och beslut avseende kartförsörjningen är det, anför kartverket härefter, enligt verkets uppfattning framför allt vissa väsentliga frågor, som inte i erforderlig grad blivit belysta. Dessa frågor gäller

principerna för prissättningen av kartorna, subventioneringsgraden därvid samt principerna för och storleksordningen av SRA:s ersättning till statskassan för rätten att försälja och vidareutnyttja de allmänna kartprodukterna. Väsentligt i dessa frågeställningar är hur olika behov av kartor skall kunna rationellt tillgodoses. Därtill kommer även vissa organisatoriska spörsmål, t. ex. det karttekniskt betingade önskemålet om ett fast organiserat samarbete mellan kartverk och tryckeriföretag i fråga om tryckningen av de allmänna kartorna. Behovet av en översyn av vissa av nämnda frågor anmäldes av kartverket genom en skrivelse till Kungl. Maj:t den 5.12.1963.

Kartverket ifrågasätter, om inte nuvarande ersättningssystem bör ersättas med ett royaltysystem med avgifter. Härom anför verket följande.

I det t. o. m. år 1962 gällande systemet för avtal mellan kartverket och innehavaren av GLA ingick bestämmelser om ersättning till statsverket utgående per tryckt och försålt kartblad på visst sätt beräknat efter kartans yttinnehåll. Vid avtalssystemets avlösning beslöts utan närmare utredning att slopa systemet med avgifter och att ersätta detta med den i det föregående refererade bestämmelsen om ersättning, beräknad på tryckningskostnaden för officiella kartor. Konsekvensen härav har bl. a. blivit att möjligheten försvunnit att hålla isär prissättningen från frågan om hur stor del av kartproduktionens kostnader som skall täckas av statsmedel. M. a. o. får ett beslut att täcka en större del av kostnaderna genom en prishöjning på kartorna icke åsyftad verkan.

Ett royaltysystem av liknande typ som det tidigare använda kan på ett smidigt sätt täcka icke endast rätten att mångfaldiga kartor genom tryckningsförfarande, vilket tidigare varit den helt dominerande metoden. Det kan även anpassa sig till de tekniska förändringarna på området. Reproduktionstekniken har under senare år kraftigt utvecklats och allt fler företag har fått tillgång till teknisk utrustning för olika slag av kopiering på skilda material och för olika behov. Det är sålunda numera ett väsentligt krav på ett ändamålsenligt ersättningssystem att det är så uppbyggt att det underlättar ett riktigt utnyttjande av kopieringsutrustning och kopieringsmaterial och därigenom främjar kartanvändningen. Nuvarande system är enligt kartverkets uppfattning varken tillämpligt eller ändamålsenligt för dessa nya områden inom reproduktionstekniken.

Eftersom de officiella kartorna i fråga om innehåll och utformning i hög grad är resultatet av kompromisser mellan olika intressen ligger det vidare i sakens natur att man inom särskilda områden och verksamhetsfält har behov av speciella kartprodukter, fortlöpande eller för tillfälliga ändamål. Initiativtagare till sådan kartframställning bör, när han är villig att erlagga ersättning till statsverket härför, ges möjligheter att i samtliga fall då så är rationellt utnyttja en officiell karta eller del av dess innehåll som grund för en kartframställning utan att i tekniskt och prismässigt avseende vara bunden till ett enda företag (SRA). Med nuvarande system synes man i stället ofta söka konstruera en helt egen kartprodukt till men för en rationell användning av samhällets resurser. Utvecklingen inom samhällsplanering, näringsliv, turism, kommunikationsväsen, friluftsliv m. m. talar för att behoven av skilda slag av kartprodukter kommer att öka. Om sådana behov skall kunna tillgodoses på ett rationellt sätt och de officiella kartorna skall komma till det allmänna nyttjande som är ändamålsenligt och ur såväl en-

skilda som statliga lönsamhetssynpunkter lämpligt, bör nuvarande system ändras.

I sammanhanget bör vidareanvändningen av det officiella kartmaterialet i vidaste mening diskuteras. Därvid måste beaktas bl. a. den speciella karaktären hos vissa kartprodukter framställda inom andra myndigheter än kartverket, t. ex. vissa av de geologiska kartor som framställs hos Sveriges geologiska undersökning. Dessa kartor synes, om de innehåller av kartverket framställda officiella kartor som underlag, enligt ordalagen i ovannämnda beslut falla under benämningen särtryck och skall då tryckas, försälas etc. av SRA, som skall ersätta statsverket endast med vad som inbetalas för tryckningskostnaderna för de av kartverket utgivna officiella kartorna. Ett sådant förfarande kan inte betraktas som tillfredsställande.

Det bör också uppmärksammas att en decentralisering av karttryck till skilda tryckerier inom olika delar av landet, främst till Norrland, ur beredskapssynpunkt är mycket eftersträfvansvärd. En sådan decentralisering måste även anses överensstämma med de allmänna av statsmakterna antagna riktlinjerna för lokaliseringpolitiken.

Ett ersättningsystem bör, såsom nämnts, reglera återföringen till statskassan av den del av kartinkomsterna som motsvarar de kostnader för kartframställningen, som beslutats icke skola slutligen åvila statsverket. Systemet bör utformas så att det ger ett verkligt underlag för statsmakternas beslut rörande subventioneringen av kartframställningen samt för kartverkets fortlöpande anpassning av priser och ersättningar för olika slag av kartor och reproduktioner till inträffade pris- och kostnadsförändringar. Ett royaltysystem med avgifter beräknade efter kartytan synes uppfylla nu nämnda krav.

Därefter erinrar kartverket om att verket f. n. har att bestämma riktpriiser och rabatter på de officiella kartorna. Några riktlinjer beträffande vilka kostnader eller hur stor del av de totala kostnaderna som skall täckas av inkomster från kartförsäljningen har emellertid, framhåller kartverket, icke utfärdats av statsmakterna.

Kartverket fortsätter.

Kungl. Maj:t anmodade i brev den 3.6.1965 med riktlinjer för myndigheternas anslagsframställningar för budgetåret 1966/67 myndigheterna att hålla olika former av taxor och avgifter aktuella med hänsyn till kostnadsutvecklingen. I anledning härav och på skäl som tidigare angivits fann sig kartverket böra föreslå en ändring i nuvarande system, så att inkomsterna till statskassan från kartförsäljningen kunde öka vid en prishöjning. Vid bedömningen av frågan om kartpriserna och deras relation till nuvarande system kan vissa uttalanden vid riksdagsdebatten våren 1963 rörande SRA:s verksamhet (fk nr 12 s. 135—137) tjäna till viss vägledning. I sammanhanget må uppmärksammas att SRA ej hittills synes ha lämnat någon utdelning på statens aktier, som utbetalats till statskassan. Av 1966 års statsverksproposition (finansplanen bil. 3, s. 87) framgår att överskott ej är att vänta för budgetåret 1966/67. I anslutning här till vill kartverket erinra om att verket till anslagsäskandena för budgetåret 1966/67 (bil. 17) fogade vissa uppgifter rörande jämförelser mellan å ena sidan nuvarande organisation av förlag, tryckning och distribution av allmänna kartor och å den andra sidan äldre royaltysystem. Av dessa

jämförelser framgår att — räknat på 1964 års statistik för kartors försäljning och lagerhållning — skillnaden i utbyte för statskassan kan uppskattas till 1,1 milj. kr. årligen, som tillförs SRA i stället för att beloppet med tidigare system skulle ha tillkommit statskassan. Hur stor del av detta belopp som åtgår för täckning av ev. ökade kostnader för SRA för lagerhållning, distribution och försäljning av kartorna undandrar sig f. n. kartverkets bedömande.

Vid en översyn av nuvarande system bör enligt kartverkets uppfattning även frågan om anbudsförfarandet vid tryckning av officiella kartor underkastas en förutsättningslös prövning. Bestämda fördelar torde vinnas, därest ett fast organisatoriskt samband åstadkommes mellan produktionsled och tryckningsled i kartframställningen. En bättre anpassning till den tekniska utvecklingen inom de båda leden samt ökat utnyttjande av delprodukter torde därvid i första hand kunna åstadkommas.

Vidare erinrar kartverket om att ansvaret för det officiella kartmaterialets framställning och marknadsföring f. n. är delat mellan kartverket och SRA och därmed också mellan två departement, jordbruksdepartementet resp. handelsdepartementet. Nuvarande organisation medger inte enligt kartverkets hittillsvarande erfarenhet en samlad överblick av förlagsrörelsen. Frågan bör enligt kartverket uppmärksammas vid en översyn.

Slutligen framhåller kartverket hur ingripande bestämmelser om kartor och deras utnyttjande många gånger berör myndigheter, företag och enskilda, tidningar etc. Hittillsvarande beslut av Kungl. Maj:t i ämnet synes, anför kartverket, inte ha getts sådan form att bl. a. kännedomen där om fått önskvärd spridning. En betydande del av kartverkets administrativa handläggning av förlagsärendena består sålunda i att lämna upplysningar om gällande regler och i vissa fall i efterhand beivra förseelser, gjorda i ovetskap om gällande bestämmelser. Vid en översyn torde därför enligt kartverket även böra prövas formen för av statsmakterna ev. utfärdade nya bestämmelser i ämnet.

Kartverkskommissionen erinrar om att det nu gällande systemet för de officiella kartornas framställning och marknadsföring nu har varit i bruk en tid, dess äldsta delar i mer än tre år. Kommissionen har funnit, att en granskning och översyn av systemet nu är önskvärd.

Kommissionen, som funnit sig böra begränsa sitt yttrande i huvudsak till frågorna om de officiella kartornas vidareanvändning i form av särtrycksframställning m. m., om karttryckets decentralisering och om ersättningsprinciperna, vilka frågor berör flera av de intresseområden som företräds inom kommissionen, anför följande.

Det nuvarande systemet för vidareanvändningen av de officiella kartorna och grundmaterialet till dem för framställning av olika slag av planeringsunderlag, av särtryck m. m., synes icke i tillfredsställande grad vara anpassbart till utvecklingen i dagens svenska samhälle. En ökad användning

av kartorna och grundmaterialet ligger i linje med den allmänna samhällsutvecklingen. Den ökade efterfrågan kan förväntas alltmera omfatta icke endast tryckta exemplar av de fastställda versionerna av kartorna utan även exemplar av dem, åstadkomna genom annat slag av mångfaldigande än tryck, liksom versioner, åstadkomna genom uteslutande av ett eller flera deloriginal eller genom tillägg av visst kartinnehåll. Enligt kommissionens uppfattning leder denna i och för sig riktiga utveckling till att det nu tillämpade systemet för rätten till vidareanvändning av de officiella kartorna och grundmaterialet till dem och beträffande ersättningen till statskassan för kartor och grundmaterial bör bli föremål för översyn.

I detta sammanhang vill kommissionen framhålla att lokaliseringssmässiga skäl gör en spridning av karttryck till skilda delar av landet önskvärd. Därvid är det ur försvarssynpunkt särskilt angeläget, att en ökad karttryckskapacitet kan åstadkommas i Norrland. En friare form för sårtrycksframställningen skulle kunna leda till en viss förbättring av situationen på detta område.

Beträffande prissättningsfrågorna anför kommissionen.

Prissättningsfrågorna är på olika sätt väsentliga för de inom kommissionen företrädade områdena. De officiella kartornas spridning inom landet till skilda användningsområden, försvarsväsende, samhällsplanering, omgestaltning av jordbruk och skogsbruk, turism, friluftsliv m. m. och kännedomen om kartorna som hjälpmedel för planering av olika uppgifter och företag utgör en ofrånkomlig förutsättning för ett rationellt utnyttjande av arbetsinsatserna inom bl. a. nämnda områden. Att en stor del av grundkostnaderna för kartframställningen måste liksom f. n. täckas av statsmedel får därför anses vara motiverat. Det torde dock ligga i sakens natur att även de olika kartornas användningsområden, efterfrågan m. m. får en viss inverkan på prissättningen. Det är därför angeläget att resultaten av ändringar i fråga om priser och subventionsgrader skall kunna följas. Nuvarande system för reglering av tryckning, lagerhållning, distribution och försäljning av de officiella kartorna synes emellertid icke fylla erforderliga krav på klarhet i fråga om prisändringarnas konsekvenser för den statliga kartproduktionens ekonomi.

I särskilt yttrande har ledamoten *Lindbergson* anfört följande.

Officiella kartor upprättade inom rikets allmänna kartverk och sjöfartsstyrelsen är föremål för upphovsrätt jämlikt 1960 års lag i ämnet. Hur långt detta skydd sträcker sig har mig veterligt ännu icke varit föremål för domstolsavgörande. Det kan emellertid vara värt att erinra, att föredragande departementschefen vid framläggande av prop. 17 till 1960 års riksdag framhöll »att skyddet för karta självfallet icke kan avse de kartografiska elementen — angivande av orters och gränsers belägenhet o. s. v. — som sådana utan endast det urval och den kombination av dessa som gjorts för den föreliggande produkten».

Även om sålunda vissa möjligheter föreligger att utan hinder av upphovsrätten utnyttja delar av de officiella kartornas innehåll för specialarbeten synes det nuvarande systemet för vidareanvändningen av kartorna och deras grundmaterial för framställning av olika slag av planeringsunderlag, av särtryck m. m. endast med vissa svårigheter kunna anpassas

till utvecklingen i dagens svenska samhälle. Den ökade efterfrågan kan förväntas alltmera omfatta icke endast tryckta exemplar av de fastställda versionerna av kartorna utan även exemplar av dem, åstadkomna genom annat slag av mångfaldigande än tryck, liksom versioner, åstadkomna genom uteslutande av ett eller flera deloriginal eller genom tillägg av visst kartinnehåll, exempelvis för försvarsväsendet, samhällsplanering, omgestaltning av jordbruk och skogsbruk, turism, friluftsliv m. m.

På anförda skäl synes mig det nu tillämpade systemet för vidareanvändningen av kartmaterialet och — i förekommande fall — ersättning till statskassan för utnyttjande av kartor och grundmaterial, vara förtjänt att överses.

I detta sammanhang vill jag i likhet med kommissionen även betona angelägenheten av att ur försvarssynpunkt en ökad karttryckningskapacitet kan åstadkommas i Norrland. En friare form för särtrycksframställning skulle måhända kunna leda till en viss förbättring av situationen på detta område.

Reservation mot kommissionens yttrande har avgetts av överingenjören *Linder-Aronson* i egenskap av ersättare för ledamoten *Öjborn*, samt avdelningsdirektören *Ternryd* i egenskap av ersättare för ledamoten *Tjällgren*. Reservanterna finner, att förevarande motioner icke bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Beträffande den i motionerna uttalade åsikten, att en översyn av det nu tillämpade systemet för tryckningen av de allmänna kartorna bör ske och att det därvid torde vara nödvändigt att beakta de höga krav på specialisering och tekniskt kunnande som kartproduktionen förutsätter, anför reservanterna att uttalandet närmast tyder på en önskan att få karttrycket centraliserat i högre grad än vad som f. n. är fallet. De speciella krav som måste ställas i samband med tryckning av de allmänna kartorna medför, att detta karttryck i det praktiska handlandet kommer att ligga hos ett mycket begränsat antal tryckerier. Detta kan emellertid, anför reservanterna, inte utgöra något skäl för att slopa anbudsförfarandet och därmed återgå till tryckningsmonopol av den art som förekom före tillkomsten av det nu tillämpade systemet.

Därefter behandlar reservanterna frågan om rätten att för särtrycksframställning m. m. utnyttja det allmänna kartmaterialet. Härom gällde före den 1 juli 1962, erinrar reservanterna, att Generalstabens litografiska anstalt (GLA) ensam hade rätt att ur de officiella kartserierna framställa förlags-särtryck och tillfälliga särtryck av alla slag. Ifrågavarande rätt att framställa särtryck var sålunda, anför reservanterna, samlad på ett ställe även innan SRA erhöll sin nuvarande ensamrätt. Reservanterna fortsätter.

Framställning av särtryck kan ske för de mest skiftande ändamål och det torde kunna förväntas att intresse för uppgiften kan föreligga hos tryckerier av skilda slag. Det måste anses vara klart olämpligt att det utomordentligt värdefulla och ömtåliga grundmaterial som ligger till grund för en stor del av särtrycksframställningen skall hållas tillgängligt för vilket tryckeri som helst. Ett sådant system skulle innebära snabb förslitning av ma-

teriet varjämte stor risk föreligger att skador skulle uppstå på detsamma. Även om det i vissa fall föreligger möjligheter att i stället för grundmaterialet tillhandahålla enskilda tryckerier plastduplikat av sagda material skulle ett fritt tillhandahållande av det allmänna kartmaterialet för särtrycksframställning medföra olägenheter för statsverket. Med hänsyn till att en stor del av grundkostnaderna för kartframställningen täcks av statsmedel är det med hänsyn till sambandet mellan prissättningen på det allmänna kartmaterialet och på särtryck nödvändigt att staten har kontroll över prissättningen även på särtrycken. Om detta skall kunna ske i en situation där rätten till särtryck är fri skulle sannolikt krävas ett omfattande administrativt merarbete utan motsvarande nytta för statsverket.

Enligt motionärerna skulle SRA:s monopolställning ha omöjliggjort en spridning av kartframställningen. Såsom stöd härför har anförts att när tryckeriföretag i landsorten för skilda allmänna ändamål begärt att få framställa kartor baserade på grundmaterial från kartverket har sådana framställningar nästan undantagslöst avstyrkts av SRA även om det gällt relativt obetydliga produkter. Verkställda undersökningar har visat att under åren 1963—1965 cirka 70 sådana ärenden har behandlats. Av dessa har cirka två tredjedelar tillstyrkts av SRA. Motionärernas uttalande synes därför vara grundat på något missförstånd.

Motionärerna har noterat att överbefälhavaren i samband med organisationen av krigskartetryckningen framhållit önskvärdheten av kartproduktion även i Norrland, ett önskemål som skulle kunna tillgodoses om kartframställningen decentraliserades. Det är självfallet ur försvarssynpunkt angeläget att en ökad karttryckskapacitet kan åstadkommas i Norrland. Detta spörsmål synes emellertid böra lösas inom ramen för den militära kartförsörjningen.

Vad gäller nuvarande prissättningssystem saknas enligt reservanternas anledning till antagande att detta skulle för statsverket, som ur ekonomisk synpunkt torde få anses omfatta både kartverket och SRA, behöva medföra lägre inkomster än ett system grundat på royaltyprincipen. Reservanternas fortsätter.

SRA utgör ett av staten ägt bolag vars verksamhet och lönsamhet kontrolleras av styrelse och revisorer utsedda av staten. De av motionärerna anförda farhågorna om svårigheterna att bedöma SRA:s lönsamhet synes därför knappast kunna sammankopplas med särtrycksfrågans lösning. Enligt uppgift har de av kartverket fastställda priserna på allmänna kartor och särtryck icke varit föremål för översyn sedan år 1962 och i vissa fall ej sedan senare delen av 1950-talet. Om det nu tillämpade prissättningssystemet såsom motionärerna anført ger sämre ekonomiskt resultat än det tidigare tillämpade systemet bör översyn av nu fastställda priser ske snarast. I sammanhanget må erinras om att viss del av den affärsmässiga verksamheten hos såväl kartverket som SRA är föremål för översyn genom den nyligen tillsatta utredningen rörande statlig fotogrammetrisk beställningsverksamhet och därmed sammanhängande frågor.

Reservanternas erinrar slutligen om, att staten under de senaste åren har investerat betydande belopp i det statliga bolaget SRA. Vid bolagets uppbyggnad har detta dimensionerats utifrån de förutsättningar som föreligger

genom de av Kungl. Maj:t den 30 juni 1961 och den 14 december 1962 meddelade besluten. Dessa investeringar torde först nu ge full effekt. Vid bedömningen av det nu gällande systemet för utnyttjande av de allmänna kartorna måste, anför reservanterna, även beaktas att systemet tillämpats under en relativt kort tid.

SRA erinrar om att frågan om tryckning, försäljning och förlag av allmänna kartor och särtryck har behandlats i en mångfald utredningar under de senaste årtiondena. När frågorna till sist reglerats genom föreskrifter under åren 1961—1964, vore det, anför SRA, ur många synpunkter lyckligt, om det nya systemet finge provas och inslipas innan man ånyo börjar ifrågasätta ändringar.

Efter en inledande redogörelse för tidigare utredningar och gällande ordning hänvisar SRA i den närmare motiveringen för bolagets ståndpunkt till en början till departementschefens i statsverkspropositionen under förevarande punkt gjorda uttalande i ämnet. SRA erinrar vidare om att Kungl. Maj:t beslutat om utredning rörande den kommersiella fotogrammetriska kartverksamheten inom den statliga sektorn samt om att, sedan bolaget i anslutning därtill hemställt om en översyn av bestämmelserna i Kungl. Maj:ts beslut den 14 december 1962, jordbruksdepartementet föranställt härom.

Därefter behandlar SRA motionerna och går först in på frågan om royaltypprincipen, mot vilken bolaget anför följande erinringar.

Motionärerna tar först upp vissa ekonomiska frågor och hävdar att »statens inkomster av kartförsäljningen icke påverkas av omfattningen av rörelsen, medan den tidigare tillämpade royaltypprincipen innebar en inkomst som var proportionell mot försäljningen och utnyttjandet av kartmaterialet».

Man måste i detta sammanhang göra klart för sig att Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1961, den 14 december 1962 och den 29 juni 1964 till väsentliga delar satt tidigare royaltystämmelser ur kraft. En avsikt med nyordningen har nämligen varit att genom rationellare drift ställa kartorna till det allmännas förfogande på ett effektivare och billigare sätt än tidigare. Nu gällande kartpriser har i vissa fall varit gällande sedan 1954. De senaste ändringarna fastställdes 1/7 1962. Ändringar i penningvärde, stegrade löner och andra kostnader i produktions- och distributionsleden har medfört att kartmaterialet i realiteten undergått prissänkningar på mellan 20—75 %.

Då principerna en gång fastställdes ingick royalty som en del av beräkningarna. Priserna på kartor och särtryck har inte i något fall höjts sedan SRA övertog försäljningen. SRA tillämpar sålunda identiskt samma detaljpriser, som fastställdes under GLA-tiden. Däremot har bl. a. rabattnormerna ändrats.

Topografiska kartan är SRA:s största försäljningsartikel. SRA säljer såväl till myndigheter som till återförsäljare.

Myndigheterna har dels statsverksrabatt, dels mängdrabatt. Den förra har av Kungl. Maj:t fastställts till 50 %. Den senare uppgår nu till 25 % men har av utredningen föreslagits höjd till 35 %. Återförsäljarnas rabatter varierar mellan 25 och 45 %.

Om statlig myndighet köper större mängd av topografiska kartan blir kalkylen följande:

Fall 1

Pris		4: — kr/ex
50 % statsverksrabatt	2: —	
25 % mängdrabatt	1: —	3: — kr/ex
Återstår		1: — kr/ex
Avgår tryckningskostnad		0: 27 kr/ex
Rest		0: 73 kr/ex

Fall 2

Pris		4: — kr/ex
50 % statsverksrabatt	2: —	
35 % mängdrabatt	1: 40	3: 40 kr/ex
Återstår		0: 60 kr/ex
Avgår tryckningskostnad		0: 27 kr/ex
Rest		0: 33 kr/ex

Om SRA enligt motionärernas önskemål skulle inbetala royalty, som enligt tidigare system uppgick till 1: 10 kr. per ex., skulle bolaget få *betala* 0: 37, alternativt 0: 77 kr. per ex. förutom kostnaderna för lagerhållning, distribution, fakturering, kataloger, reklam etc.

Det totala anslaget till RAK för kartframställning torde uppgå till ca 18 mkr./år. Inkomsten av kartförsäljningen är och har alltid varit en bråkdel av denna summa.

Om man önskar öka inkomsterna av kartor och särtryck bör, tillägger SRA i sammanhanget, kartverket se över priserna.

Beträffande motionärernas önskemål om en översyn av det nu tillämpade systemet att trycka kartor efter anbudsförfarande erinrar SRA om att detta faststälts så sent som den 30 juni 1961 och den 14 december 1962 och att före år 1962 det privata företaget GLA hade monopol på detta slag av tryck. Såsom påpekats i motionerna ställer, anför SRA, uppgiften höga krav på specialisering och tekniskt kunnande. Endast ett mycket begränsat antal tryckerier kan därför göra sig gällande vid upphandlingen. Avsikten synes vara, fortsätter SRA, att, i likhet med kartverkets förslag, skapa ett nytt tryckningsmonopol, varigenom SRA skulle få samma ensamrätt som GLA tidigare innehade. Med hänsyn till den kritik, som riktades mot det tidigare tryckningsmonopolet, vill SRA f. n. dock ej påyrka att detsamma återupplivas.

Därefter framhåller SRA, att bolaget är ett statligt företag, vars ekonomiska överskott kommer staten till godo. Någon svårighet att bedöma lönsamheten föreligger icke. Att redovisa överskottet av kartförsäljningen via kartverket skulle enligt SRA vara en fördyrande omväg. Om så skedde borde man i konsekvensens därmed även redovisa överskottet på samarbetet med

andra ämbetsverk, t. ex. rikspolisstyrelsen eller arbetarskyddsstyrelsen, på liknande vägar. I sammanhanget erinrar SRA om att dess två revisorer utsetts av jordbruksdepartementet och hämtats från riksrevisionsverket resp. det privata näringslivet.

I fråga om ersättningen för rätten att distribuera och försälja kartor och möjligheten till vidareutnyttjande av detta material erinrar SRA om att bolaget bestrider hela tryckningskostnaden för samtliga allmänna kartor, inkl. ekonomiska kartan. Enligt tidigare avtal betalade GLA endast halva sistnämnda kostnad. SRA svarar vidare för kostnaderna för kartverksförlagets lager av allmänna kartor samt för försäljnings- och distributionsorganisationen.

Vad gäller medgivande för andra tryckeriföretag att få framställa kartor baserade på grundmaterial från kartverket framgår, att SRA i flertalet fall tillstyrkt framställningar härom. SRA anför härom närmare.

Under åren 1963--1966 (t. o. m. 18/2) har SRA fått yttra sig om 71 sådana framställningar. De flesta har dock varit av kommersiell eller vetenskaplig art och något ärende av allmän karaktär har bolaget icke kunnat spåra. I 46 av de ovannämnda fallen har SRA emellertid intagit en positiv hållning och förklarat sig icke ha något att erinra mot ett medgivande. I ett flertal av de övriga fallen har SRA erbjudit och genomfört uppgiften i samarbete med sökanden.

Motionärernas påstående om ett undantagslöst avstyrkande från SRA:s sida synes därför bero på felinformationer.

RAK kan f. ö. lämna medgivande trots SRA:s avstyrkande. I de fall RAK sålunda lämnat annat tryckeri rätt till särtrycksframställning mot ersättning, synes denna ersättning ha bestämts på grundval av de royalty-avgifter, som tillämpats 1962 eller tidigare.

Beträffande frågan om spridning av särtryck till skilda tryckerier erinrar SRA om att denna diskuterats vid upprepade tillfällen. Flera skäl talar enligt SRA emot detta. Ett av skälen är svårigheten att sprida kartverkets original ut över landet. SRA fortsätter.

SRA framställer successivt egna serier av originalduplikat, varför RAK:s material och resurser i allt mindre grad behöver belastas.

Man frågar sig hur en spridning praktiskt skulle genomföras. Hur skulle man exempelvis förfara om SRA får en brådskande beställning från militär eller annan myndighet och originalen finns på annan ort några veckor framåt?

Hur skulle kontrollen över försäljning och tryckningsupplagor genomföras? Kan det vara riktigt att sprida det allmänna kartmaterialet till en mängd småföretag ute i landet jämfört med att ha det enhetligt samlat och redovisat? Kan det vara riktigt att släppa kontrollen av de allmänna kartprodukternas kvalitet?

Såsom motionärerna påpekar förutsätter kartproduktionen höga krav på specialisering och tekniskt kunnande. Kartmaterialet får icke förvanskas eller framställas utan kartredaktionell översyn.

Frågan om krigskartetryckning i Norrland torde icke vara ett civilt problem, avsett att lösas i detta sammanhang. SRA vill emellertid erinra om

att bolaget i samråd med utredningen om försvarets kartförsörjning redan år 1962 erbjudit sig att etablera en sådan verksamhet i Norrland.

Bildandet av SRA och bolagets uppbyggnad till nuvarande position har, anför SRA vidare, krävt investeringar i såväl byggnader som personal och utrustning. Dessa investeringar har, framhåller bolaget, skett mot bakgrunden av de förutsättningar, som lämnades vid bolagsbildningen och de beslut, som Kungl. Maj:t och riksdagen sedermera meddelat.

I övrigt anför SRA avslutningsvis följande sammanfattande synpunkter.

Företaget har under år 1965 äntligen kunnat samla sin tillverkning i det sedan mer än 20 år tillbaka beslutade SRA-huset. Vore det nu icke rimligt att ge företaget en ärlig chans att arbeta enligt lämnade direktiv och uppgjorda planer, innan ändringar i förutsättningarna tas upp till diskussion?

Om motionärerna avser att skapa monopol för SRA på tryckningen av de allmänna kartorna, kommer bolaget i detta avseende i samma läge som GLA före de år 1961 beslutade ändringarna. Med hänsyn till den kritik, som riktades mot det tidigare tryckningsmonopolet, vill SRA dock ej påyrka att detsamma återupplivas.

Såsom motionärerna påpekar förutsätter kartproduktionen höga krav på specialisering och tekniskt kunnande. Kartmaterialet får icke förvanskas eller framställas utan kartredaktionell översyn. Det skulle skapa stora svårigheter av ekonomisk och teknisk art om en rad småförlag ute i landet etablerade försäljning av särtryck. Problem skulle uppkomma beträffande dispositionen och vården av originalen.

Det kan finnas skäl för undantag. Sådana fall behandlas av SRA i positiv anda.

Statens inkomster av kartor och särtryck torde icke komma att ökas genom att kontrollen släpps över framställningen. Däremot bör man snarast se över priserna, vilket i vissa fall ej skett sedan 1954 och i intet fall sedan 1962.

Utskottet. Under förevarande punkt har redogjorts för vissa av kartverket framlagda förslag om ändrad uppläggning av systemet beträffande tryckning och vidareutnyttjande av officiella kartor. Departementschefen har i anslutning härtill erinrat om att såväl tryckning som vidareutnyttjande av kartorna och grundmaterialet till dessa sker enligt principer som nyligen prövats av riksdagen. Några omständigheter som nu motiverar ändringar enligt kartverkets förslag har enligt departementschefens mening ej framkommit.

I motionerna I: 618 och II: 758 har framförts synpunkter som i viss mån ansluter sig till kartverkets förslag. Motionärerna hemställer sålunda om en översyn av nu gällande bestämmelser för kartproduktionen och framläggande av nya regler härför, syftande till en friare avgiftsbelagd disposition av det officiella kartmaterialet. Översynen bör enligt motionärerna omfatta såväl tryckningen som vidareutnyttjandet av kartorna. Vid remissbehandlingen av motionerna har delade meningar framkommit om lämpligheten av nuvarande uppläggning av kartförsörjningen och om behovet

av en översyn härav. Sålunda har kartverket tillstyrkt att en översyn kommer till stånd av nu gällande regler för de officiella kartornas tryckning, försäljning och prissättning samt vidareutnyttjandet av kartorna och grundmaterialet till dem. Kartverket har bl. a. framhållit, att vissa väsentliga frågor, bl. a. principerna för prissättningen av kartorna, tidigare inte blivit i erforderlig grad belysta. Likaså har kartverkskommissionen uttalat sig för en granskning och översyn av systemet för de officiella kartornas framställning och marknadsföring. Två reservanter har dock funnit motionerna icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd. Samma ståndpunkt som nyssnämnda reservanter intar SRA. Bolaget framhåller bl. a., att dess bildande och uppbyggnad till nuvarande position krävt investeringar i såväl byggnader som personal och utrustning. Enligt bolaget bör det nya systemet prövas och inslipas, innan man ifrågasätter ändringar. Utskottet vill för sin del till en början erinra om att 1963 års riksdag i anledning av då väckta motioner betonade att tidigare riksdagsuttalanden om att allmänhetens och vissa organisationers behov av kartreproduktioner av olika slag borde tillgodoses snabbt och billigt, i tillämpliga delar borde vara normerande för såväl SRA:s som kartverkets befattning med ifrågavarande verksamhet. Denna borde även i övrigt bedrivas på ett ur samhällsekonomisk synpunkt ändamålsenligt sätt. Mot bakgrunden härav hyser utskottet förståelse för den strävan till effektivisering av det officiella karttrycket och följdproduktionen, varå motionerna och de remissyttranden som stöder dessa synes grundad. Utskottet har dock ej blivit övertygat om att skäl föreligger att nu överse huvudprinciperna för systemet. Ej heller i fråga om detaljutformningen av systemet har utskottet funnit anledning att ingå på närmare prövning. Utskottet förutsätter dock, att Kungl. Maj:t följer tillämpningen av systemet med uppmärksamhet samt vidtar de åtgärder som kan erfordras för att undanröja de brister i systemet som kan visa sig föreligga. Med hänsyn till vad i ärendet framkommit synes bl. a. prissättningen i fråga om officiella kartor och särtryck vara i behov av en viss översyn. Med hänvisning till det anförda finner utskottet motionerna icke böra föranleda någon särskild riksdagens åtgärd.

Vad Kungl. Maj:t förordat under punkten kan utskottet ansluta sig till, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) till *Rikets allmänna kartverk: Tryckning av kartor m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 150 000 kr.

b) lämna motionerna I: 618 och II: 758 utan åtgärd.

J. Fiskeriväsendet m. m.

118:o) **Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Fiskeristyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:ts framställning under punkten J 1 (s. 240—242) innefattar — förutom bemyndigande att ändra personalförteckningen och godkännande av ny avlöningsstat — en anslagsanvisning av 2 151 000 kr. eller 154 000 kr. mer än för innevarande budgetår.

Fiskeristyrelsen har i sin anslagsskrivelse föreslagit, att anslaget ökas med 462 000 kr.

Efter närmare redogörelse för fiskeristyrelsens anslagsframställning har *departementschefen* anfört följande.

»Utredningen rörande organisationen av fiskeristyrelsens laboratorieverksamhet, m. m. har den 21 maj 1965 avlämnat betänkandet (Stencil Jo 1965: 4) »Fiskeristyrelsens laboratorieverksamhet, m. m.» I betänkandet har bl. a. föreslagits att de nuvarande havsfiske- och sötvattenslaboratorierna sammanförs till en forskningsenhet samt förläggs till Göteborg i direkt anslutning till fiskeristyrelsens huvuddel. Ärendet bereds f. n. inom jordbruksdepartementet.

På de skäl fiskeristyrelsen anfört beräknar jag medel för en tjänst som andre styrman i Ag 15 på fiskeriundersökningsfartyget Skagerak. Kostnaden för den nya tjänsten uppgår till 24 000 kr. Samtidigt kan dock anslaget minskas med 10 000 kr. som avsetts för att anställa extra personal på Skagerak. Vidare bör 30 000 kr. beräknas för att anlita tillfällig biträdes hjälp på havsfiskelaboratoriet samt för de hydrografiska mätningar som styrelsen angett.

Jag tillstyrker att en tjänst som laborator i Ag 27 vid havsfiskelaboratoriets biologiska avdelning extraordinariesätts. Till följd av löneomräkning bör anslaget höjas med 110 000 kr.»

Utskottet har i detta sammanhang behandlat de likalydande motionerna I: 241 av herr *Svenungsson m. fl.* samt II: 302 av herrar *Carlshamre* och *Johansson* i Öckerö, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta att till fiskeristyrelsens förfogande för vidgad forskning på räkfiskets område ställa ett förslagsanslag av 75 000 kr.

Beträffande det närmare innehållet i motionerna får utskottet hänvisa till motionen II: 302.

Utskottet. I motionerna I: 241 och II: 302 har föreslagits, att ett förslagsanslag av 75 000 kr. ställs till fiskeristyrelsens förfogande för vidgad forskning på räkfiskets område. Utskottet som i och för sig kan vitsorda värdet av forskning på ifrågavarande område, vill dock erinra om att en jämförelsevis omfattande räkfiskeforskning redan nu bedrivs vid fiskeristyrelsens havsfiskelaboratorium. Enligt vad utskottet inhämtat pågår sedan

någon tid med anlitande av fiskeriundersökningsfartyget Skagerak brett upplagda undersökningar rörande nordhavsräka m. m. Kungl. Maj:t har för nästa budgetår föreslagit bl. a., att medel beräknas för en tjänst som andre styrman på nämnda fartyg. Utskottet, som biträder detta förslag, har uppmärksammat, att tillkomsten av tjänsten torde medföra att angivna undersökningar kan utökas i väsentlig mån. I sammanhanget vill utskottet vidare erinra om att särskilda medel står till förfogande under fiskeristyrelsens omkostnadsstat för fiskeriförsök och undersökningsverksamhet. Utskottet förutsätter att dessa medel vid behov kan användas för mera intensiva insatser på angelägna områden, t. ex. i fråga om räka. Med hänsyn till bl. a. nu anförda förhållanden finner utskottet motionerna icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Då utskottet även i övrigt ansluter sig till vad Kungl. Maj:t föreslagit under punkten hemställer utskottet,

att riksdagen må

I. a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: fiskeristyrelsen enligt vad som förordats i det föregående

b) godkänna följande avlöningsstat för fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: fiskeristyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	545 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	4 000
3. Avlöningar till kollektivavtalspersonal, <i>förslagsvis</i>	500 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 102 000

Summa kr. 2 151 000

c) till *Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Fiskeristyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 151 000 kr.

II. lämna motionerna I: 241 och II: 302 utan åtgärd.

119:o) **Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Fiskeristyrelsen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag under punkten J 2 (s. 242—243) om höjning av anslaget med 68 000 kr. till 744 000 kr., varvid inräknats 50 000 kr. för engångsanskaffning av utrustning vid havsfiske-laboratoriet, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Fiskeristyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 744 000 kr.

120:o) **Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Vatteninspektionen: Avlöningar.** Under punkten J 3 (s. 243—245) innefattar Kungl. Maj:ts framställning — förutom bemyndigande att ändra personalförteckningen och godkännande av ny avlöningsstat — en anslagshöjning med 57 000 kr. till 1 145 000 kr. Härvid beräknas 37 000 kr. för en tjänst som vatteninspektör i Ag 23. Vidare förordas att en byrådirektörstjänst i Ag 27 vid sektionen för recipienttillsyn extraordinariesätts, varvid en vakant tjänst som laborator i Ae 27 med vattenbyggnadstekniska uppgifter kan dras in. På grund av löneomräkning bör anslaget höjas med 20 000 kr.

Utskottet. Kungl. Maj:ts framställning biträds av utskottet, som hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: vatteninspektionen enligt vad som förordats i det föregående

b) godkänna följande avlöningsstat för fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: vatteninspektionen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	37 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	16 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 080 500
4. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	11 500

Summa kr. 1 145 000

c) till *Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Vatteninspektionen: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 145 000 kr.

121:o) **Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Vatteninspektionen: Omkostnader.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag under punkten J 4 (s. 245—246) om uppräkningsanslag med 39 000 kr. till 252 000 kr., varvid inräknats 25 000 kr. för engångsanskaffning av laboratorieutrustning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Vatteninspektionen: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 252 000 kr.

122:o) **Undersökningar inom fiskeriorganisationen.** Kungl. Maj:ts förslag under punkten J 5 (s. 246) om anslagsanvisning med oförändrat belopp tillstyrks av utskottet, som hemställer,

att riksdagen må till *Undersökningar inom fiskeriorganisationen* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

123:o) **Fiskeriintendenter m. m.: Avlöningar.** Under punkten J 6 (s. 246—248) innefattar Kungl. Maj:ts framställning — förutom godkännande av ny avlöningsstat — en ökning av anslaget med 57 000 kr. till 435 000 kr. Av ökningen hänför sig 16 000 kr. till en ny kanslibiträdestjänst i Ae 7 och 41 000 kr. till löneomräkning.

Utskottet ansluter sig till Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för fiskeriintendenter m. m., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	387 000
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	9 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	179 000
Summa kr.	575 000

Särskilda uppbördsmedel

Bidrag av vissa fiske- och arrendeavgiftsmedel	75 000
Ersättningar för undersökningar	65 000
Nettoutgift kr.	435 000

b) till *Fiskeriintendenter m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 435 000 kr.

124:o) **Fiskeriintendenter m. m.: Omkostnader.** Med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag under punkten J 7 (s. 248) om medelsanvisning med oförändrat 52 000 kr. hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fiskeriintendenten m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 52 000 kr.

125:o) **Utbildning av fiskeritjänstemän.** Under punkten J 8 (s. 248—249) har Kungl. Maj:t föreslagit en anslagshöjning med 21 000 kr. till 77 000 kr.

Fiskeristyrelsen har i sin anslagsskrivelse föreslagit, att anslaget ökas med 31 250 kr.

Efter närmare redogörelse för fiskeristyrelsens anslagsframställning har *departementschefen* anfört följande.

»Från förevarande anslag bestrids kostnaderna för de kurser för utbildning av fiskeritjänstemän som fiskeristyrelsen anordnar. Undervisningen sker delvis vid Södra Sveriges fiskeriförenings anläggning i Aneboda. Härvid har föreningen hittills betalat vissa kurskostnader med medel som föreningen erhållit som statsbidrag från anslaget Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen. Föreningen har numera fattat beslut om att ej längre bidra till kursverksamheten på annat sätt än att anläggningen i Aneboda även i fortsättningen får disponeras för ändamålet. Med hänsyn till bl. a. nu anförda förhållanden beräknar jag att medelsbehovet för budgetåret 1966/67 kommer att öka med 21 000 kr.»

Utskottet, som ej har något att erinra mot den av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsberäkningen, hemställer,

att riksdagen må till *Utbildning av fiskeritjänstemän* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 77 000 kr.

126:o) **Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen.** Under punkten J 9 (s. 249—251) har Kungl. Maj:t föreslagit en höjning av medelsanvisningen med 10 000 kr. till 295 000 kr.

Fiskeristyrelsen har föreslagit, att anslaget ökas med 60 000 kr.

Departementschefen har — efter närmare redogörelse för fiskeristyrelsens anslagsframställning — anfört följande.

»Under hänvisning till vad jag anfört under närmast föregående anslagspunkt anser jag mig böra förordna att de för statsbidrag till Södra Sveriges fiskeriförening beräknade medlen minskas med 20 000 kr. till 30 000 kr. I fråga om medelsbehovet för bidrag enligt reglementet för statsunderstödd utbildningsverksamhet på fiskerinäringens område biträder jag fiskeristyrelsens förslag i den mån att jag tillstyrker att det härför avsedda beloppet räknas upp med 20 000 kr. till 120 000 kr. Därjämte bör beloppet för bidrag till kostnader för insamling av fiskeristatistik beräknas till 40 000 kr. vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en höjning med 10 000 kr. Medelsbehovet för statsbidrag till Svenska fiskarens studieförbund för dess

allmänna verksamhet samt det för Kungl. Maj:ts disposition avsedda beloppet bör i enlighet med fiskeristyrelsens förslag beräknas till oförändrat 15 000 kr. resp. 90 000 kr.»

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,
att riksdagen må till *Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 295 000 kr.

127:o) *Statlig garanti för befrämjande av försöksfiske*. Kungl. Maj:ts förslag under punkten J 10 (s. 251) om att garantiram och medelsanvisning upptas med oförändrade belopp av 160 000 kr. resp. 20 000 kr. biträds av utskottet, som alltså hemställer,

att riksdagen må

a) medge, att under budgetåret 1966/67 statlig garanti för befrämjande av försöksfiske beviljas intill ett belopp av 160 000 kr.

b) till *Statlig garanti för befrämjande av försöksfiske* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kr.

128:o) *Befrämjande av fiskefartygs förseende med radiotelegraf- eller radiotelefonstation*. Under punkten J 11 (s. 251) har Kungl. Maj:t i enlighet med fiskeristyrelsens hemställan föreslagit, att anslaget upptas med oförändrat 65 000 kr.

I samband härmed har utskottet behandlat de till utskottet hänvisade, likalydande motionerna I: 605 av herr *Karlsson, Helge, m. fl.*, och II: 753 av herr *Hedin m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att titelbeteckningen å statsverkspropositionens IX huvudtitel J 11 måtte ändras till *Befrämjande av vissa säkerhetsanordningar på fiskefartyg*, samt till *Befrämjande av vissa säkerhetsanordningar på fiskefartyg* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 90 000 kr.

Beträffande det närmare innehållet i motionerna får utskottet hänvisa till motionen II: 753.

Över motionerna har remissyttranden avgetts av fiskeristyrelsen och Sveriges fiskares riksförbund.

Fiskeristyrelsen biträder motionerna ehuru med vissa erinringar enligt följande.

Den i motionsparet väckta frågan är inte ny. Den uppmärksammades sålunda redan 1957 av styrelsen i den formen att förslag väcktes om att investeringskostnad för sådana uppblåsbara livräddningsflottar som här avses skulle få ingå bland de låneändamål som får tillgodoses genom fiskerilånefonden. Sedan statskontoret i avgivet remissutlåtande uttalat att hinder

inte mötte att inom ramen för fondens befintliga föreskrifter tillgodose detta låneändamål, föranledde förslaget beslut av Kungl. Maj:t den 29 juli 1957 att delge styrelsen avskrift av statskontorets utlåtande. Kungl. Maj:ts beslut har sedermera anmälts för riksdagen under punkten Fiskerilånefonden i vederbörliga statsverkspropositioner.

I det remitterade motionsparet vill man införa »stimulansbidrag» av statsmedel med 25 % av inköpskostnaden för gummiflotte, maximerat till 1 000 kr., allt efter förebild av existerande statsbidragsgivning för fiskefartygs förseende med radiotelegraf- eller radiotelefonstation. Statens utgifter för den nya bidragsgivningen beräknar motionärerna till 25 000 kr. per budgetår och föreslår att beloppet sammanförs med radioanslaget om 65 000 kr. till ett anslag med ny nomenklatur på (25 000 + 65 000) 90 000 kr.

För utskottets bedömning av detta förslag lämnar styrelsen följande upplysningar om gällande bestämmelser och praxis i fråga om gummilivflottar och deras användning på fiskebåtar.

Användningen av gummilivflottar för fiskefartyg är helt beroende av dispens i varje särskilt fall av sjöfartsstyrelsen från bestämmelserna i 1927 års byggnadsförordnings 48 §, vilka fr. o. m. den 1 januari 1966 ersatts av lagen den 19 november 1965 (nr 719) om säkerheten på fartyg och därtill anslutande tillämpningskungörelse samma dag (nr 908). Dispensgivningen är, enligt underhandsuppgift av sjöfartsstyrelsen, utformad så, att för fiskefartyg i östersjöfart föreskrivs flotte för lägst 6 men i allmänhet för 8 man, samt för fiskefartyg i nordsjöfart 10 man, varjämte dispensbesluten innehåller skyldighet för dispenstagaren att underkasta livflotten årlig leverantörsbesiktning.

Fyra olika fabrikat av livflottar anses f. n. kunna dispenserar av sjöfartsstyrelsen. Fiskeristyrelsen har under hand inhämtat prisuppgifter på ett av dessa fabrikat enligt följande.

Livflotte för	6 man:	kr. 2 830: —
»	» 8 » :	» 3 250: —
»	» 10 » :	» 3 650: —

De årliga inspektionskostnaderna, exkl. kostnad för frakt och materialier, utgör för de två mindre typerna 160 kr. och för 10-manstypen 170 kr.

Som framgår av det tidigare anförda möter inte något hinder mot att anskaffningskostnaden för dylik säkerhetsanordning räknas som fiskerilåneberättigande investeringskostnad. Vidare må framhållas att kontroll- och administrationsarbetet när det gäller radiostationerna kan göras tämligen enkelt till följd av samarbetet mellan televerket såsom anskaffare och fiskeristyrelsen såsom bidragsutbetalare och -kontrollant, medan man måste räkna med en helt annan arbetsinsats när det gäller ev. bidrag till livflottar med ett flertal olika marknadsförare av skilda fabrikat. Bidragsgivning till livflottar blir således ganska kostnadskrävande i förhållande till det enskilda bidragets storlek, enligt förslaget högst 1 000 kr.

Fiskeristyrelsen anser dock, med hänsyn till det behjärtansvärda syftet, särskilt ur social synpunkt, att de remitterade motionerna bör bifallas.

Sveriges fiskares riksförbund tillstyrker bifall till motionerna med följande motivering.

Frågan om fiskarnas personliga säkerhet under deras yrkesutövning har alltid ägnats stor uppmärksamhet och styrelsen vill understryka vikten av,

att behovet av en tillfredsställande utrustning i detta avseende kan tillgodoses. Under årens lopp har flera förbättringar kunnat genomföras och olika säkerhetsanordningar har utprovats. Intresset har särskilt varit inriktat på de i motionerna omnämnda, uppblåsbara gummiflottorna och erfarenheterna från användningen härav är enbart goda. En ökad användning av dessa flottor kan därför bli ett värdefullt bidrag till förbättrad, personlig säkerhet för fiskarna.

Så som framhålles i motionerna har den relativt höga anskaffningskostnaden motverkat en mera allmän användning av sådana flottor och enligt styrelsens uppfattning kan statsbidrag i enlighet med förslaget bli en behövlig stimulans för fiskarna och samtidigt underlätta för dem att utrusta sina fartyg med dessa hjälpmedel. Eftersom det dessutom kan anses vara ett samhällsintresse, att säkerheten till sjöss blir så tillfredsställande ordnad som överhuvudtaget är möjligt kan en statlig medverkan i form av hjälp till anskaffningen vara motiverad.

Utskottet. Från förevarande anslag utgår statsbidrag till inköp av radiotelegraf- eller radiotelefonstation på fiskefartyg. Bidragen utgår f. n. med 1 200 kr. för anläggning. Kungl. Maj:t har föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptas med 65 000 kr. I motionerna I: 605 och II: 753 har framförts förslag om att från anslaget även skall få utgå statsbidrag till inköp av uppblåsbara livräddningsflottor på fiskefartyg. Enligt motionärerna bör bidragen utgå med 25 procent av inköpskostnaden, dock med högst 1 000 kr. per livräddningsflotte. I anslutning härtill har motionärerna föreslagit, att anslaget upptas med 90 000 kr. samt att anslagsrubriken ändras till *Befrämjande av vissa säkerhetsanordningar på fiskefartyg*. Ehuru möjlighet föreligger att med anlitan av lån ur fiskerilånefonden anskaffa gummiflottor såsom livräddningsanordning till fiskebåtar vill utskottet för sin del — med hänsyn till det angelägna ändamålet samt till att nämnda stödform måhända inte är tillfyllest för att i tillräcklig omfattning stimulera till anskaffande av i motionerna angiven räddningsutrustning — ifrågasätta om inte även statsbidrag bör kunna utgå härtill. Utskottet är emellertid inte berett att nu ta slutgiltig ställning till motionsförslaget, enär vissa frågor — bl. a. bidragsbehoven — inte synes närmare utredda.

Utskottet förutsätter dock, att Kungl. Maj:t låter undersöka hithörande frågor och framlägger därav betingade förslag. Vid sådant förhållande anser utskottet att motionerna ej bör föranleda någon annan riksdagens åtgärd än att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening ger till känna vad utskottet anfört.

Då utskottet biträder vad Kungl. Maj:t föreslagit under punkten hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 605 och II: 753, såvitt nu är i fråga, till *Befrämjande av fiskefartygs förseende med radiotelegraf- eller radiotelefonstation* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kr.

b) i anledning av motionerna I: 605 och II: 753, såvitt i övrigt är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening ge till känna vad utskottet i det föregående anført.

129:o) **Stödfartyg för sillfisket.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag under punkten J 12 (s. 252) om medelsanvisning med oförändrat 1 000 kr. hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Stödfartyg för sillfisket* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

130:o) **Isbrytarhjälp åt fiskarbefolkningen.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag under punkten J 13 (s. 252) om medelsanvisning med oförändrat 20 000 kr. hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Isbrytarhjälp åt fiskarbefolkningen* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kr.

131:o) **Gottgörelse till fiskerinäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt.** Under punkten J 14 (s. 252—253) har Kungl. Maj:t föreslagit en anslagshöjning med 240 000 kr. till 1 150 000 kr. Av anslagsökningen, som föranleds av att bensinskatten den 1 juli 1965 höjts med 5 öre per liter, hänför sig 120 000 kr. till nästa budgetår, medan 120 000 kr. avser gottgörelse för innevarande budgetår.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må till *Gottgörelse till fiskerinäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 1 150 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

132:o) **Ersättning till strandägare för mistad fiskerätt m. m.** Under punkten J 15 (s. 253) har Kungl. Maj:t med hänsyn till anslagsbelastningen förordat, att medelsanvisningen begränsas till 2 000 000 kr. eller 1 000 000 kr. mindre än för innevarande budgetår. I samband därmed har anmälts, att i föregående års statsverksproposition redovisade beslut om partiell tjänstledighet för fiskeriintendenterna i Övre norra distriktet och i Österhavets distrikt från utredningar och yttranden i ärenden om ersättning för mistad fiskerätt m. m. förlängts att gälla t. o. m. den 30 juni 1966 med delvis ändrat innehåll.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot vad Kungl. Maj:t under denna punkt anført, hemställer,

att riksdagen må till *Ersättning till strandägare för mistad fiskerätt m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kr.

K. Naturvårdsverksamhet

133:o) Statens naturvårdsnämnd: *Avlöningar.* Kungl. Maj:ts framställning under punkten K 1 (s. 254—258) innefattar — förutom bemyndigande att ändra personalförteckningen och godkännande av ny avlöningsstat — en anslagsanvisning av 1 072 000 kr. eller 222 000 kr. mer än för innevarande budgetår.

Statens naturvårdsnämnd har föreslagit, att anslaget ökas med 600 000 kr.

Efter närmare redogörelse för naturvårdsnämndens anslagsframställning och däröver avgivet yttrande har *departementschefen* anfört följande.

»I enlighet med beslut av 1965 års riksdag (prop. 19, JoU 4, rskr 144) skall den centrala tillsynen över jakten och viltvården den 1 juli 1966 överföras från domänstyrelsen till naturvårdsnämnden. Med hänsyn till de ökade uppgifter, som härigenom ankommer på nämnden, förordar jag att för ändamålet inrättas en avdelningsdirektörstjänst i Be 1 och en tjänst som byrådirektör i Ae 25 samt att medel beräknas för en kontoristtjänst i Ae 9. Jakt- och viltvårdsärendena bör handläggas inom en från byråindelningen fristående sektion. Statens avtalsverk har förhandlat om personalens löneställning med personalorganisationerna och avtal har träffats under förbehåll om Kungl. Maj:ts godkännande. Kungl. Maj:t har överlämnat avtalet till riksdagens löne delegation för godkännande och denna har för sin del godkänt avtalet dock under förbehåll att riksdagen godkänner de organisatoriska förutsättningar som legat till grund för överenskommelsen. Vad jag nu har förordat medför en uppräkningsanslag med 114 000 kr.

Vidare framgår av vad naturvårdsnämnden anfört, att nämndens uppgifter i anledning av den nya naturvårdslagen kräver ökade arbetsinsatser. Genom beslut av 1965 års riksdag tillfördes nämnden av denna anledning fem tjänster. Jag anser mig dock även i år böra förordna personalförstärkning för hithörande uppgifter. Sålunda bör inrättas en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 23 och medel beräknas för en kanslibiträdestjänst i Ae 7. Tjänsterna bör av nämnden placeras på byråerna med hänsyn till föreliggande arbetsbelastning. Kostnadsökningen för dessa tjänster uppgår till 54 000 kr.

Nämndens förslag att årligt arvode skall utgå till organisationsföredraganden kan jag biträda. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma arvodets belopp. Posten till arvoden och särskilda ersättningar bör i an-

ledning av vad jag nu förordat räknas upp med 1 000 kr. Jag har ej heller någon erinran mot att posten till ersättningar till sakkunniga skall få tas i anspråk för att bestrida kostnader för särskilda undersökningsarbeten i fråga om naturvårdsobjekt samt för speciella utredningsuppdrag som åläggs nämnden. Posten i fråga bör räknas upp med 20 000 kr.

Till följd av löneomräkning bör anslaget räknas upp med 33 000 kr.»

Utskottet. Vad Kungl. Maj:t föreslagit under denna punkt föranleder ingen erinran från utskottets sida. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för statens naturvårdsnämnd enligt vad som förordats i det föregående

b) godkänna följande avlöningsstat för statens naturvårdsnämnd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	72 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	17 000
3. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	60 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	923 000

Summa kr. 1 072 000

c) till *Statens naturvårdsnämnd*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 072 000 kr.

134:o) **Statens naturvårdsnämnd: Omkostnader.** Med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag under punkten K 2 (s. 259) om en med 44 000 kr. till 165 000 kr. höjd medelsanvisning, varvid inräknats 20 000 kr. för engångsanskaffning av utrustning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens naturvårdsnämnd: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 165 000 kr.

135:o) **Naturvård: Bidrag till naturvårdsupplysning, m. m.** Under punkten K 3 (s. 259—261) har Kungl. Maj:t föreslagit en anslagsökning med 50 000 kr. till 450 000 kr.

Statens naturvårdsnämnd har i sin anslagsskrivelse föreslagit, att anslaget ökas med 135 000 kr.

Efter redovisning av naturvårdsnämndens anslagsframställning har *departementschefen* anfört följande.

»Även för nästa budgetår bör statsbidrag kunna utgå från förevarande anslag till de ideella naturvårdsorganisationerna för av dem bedriven upplysningsverksamhet samt till åtgärder i upplysningssyfte genom andra föreningars och organisationers försorg. Likaså bör naturvårdsnämnden i egen regi eller i samarbete med annan myndighet eller organisation kunna genomföra speciella upplysningsåtgärder. Till sådana åtgärder bör även kunna hänföras utbildningskurser. Dessutom bör Vetenskapsakademien erhålla bidrag till verksamheten i dess naturskyddskommitté.

Med hänsyn till betydelsen av en omfattande och ändamålsenlig upplysningsverksamhet på naturvårdsområdet föreslår jag, att anslaget höjs med 50 000 kr. Kungl. Maj:t bör äga besluta om anslagsbeloppets fördelning på de olika ändamålen.»

Utskottet. Med biträdande av vad Kungl. Maj:t föreslagit och i övrigt uttalat under denna punkt hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Naturvård: Bidrag till naturvårdsupplysning, m. m.*, för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 450 000 kr.

136:o) *Naturvård: Ersättningar till markägare m. m.* Under punkten K 4 (s. 261—263) har Kungl. Maj:t föreslagit en oförändrad medelsanvisning av 3 000 000 kr.

Statens naturvårdsnämnd har föreslagit, att anslaget ökas med 3 000 000 kr.

Efter närmare redogörelse för naturvårdsnämndens anslagsframställning har *departementschefen* anfört följande.

»Med stöd av 86 och 122 §§ byggnadslagen i dess lydelse intill den 1 januari 1965 har beträffande ett antal områden, som befunnits böra särskilt skyddas, förordnats att nybyggnad inte får ske utan länsstyrelsens tillstånd. Länsstyrelsen får emellertid inte vägra tillstånd, om avsevärt men därigenom tillskyndas markens ägare, utan att skäligen ersättning ges därför. Sådan ersättning bör enligt naturvårdsnämndens förslag få utgå ur förevarande anslag, när naturskönhet, växtlighet eller andra särskilda naturförhållanden motiverat förordnandet. Även jag anser att så bör få ske i fall då landskapsbilden skulle kunna skadas i väsentlig mån, om tillstånd beviljades.

Nämndens förslag att anslaget skall få tas i anspråk för kostnader för återställningsarbeten i vissa avslutade täkter är jag ej beredd att tillstyrka. Ej heller kan jag biträda nämndens förslag om viss utvidgning av möjligheterna att få statsbidrag från anslaget.

Vid min prövning av medelsbehovet för ersättningar till markägare m. m.

för nästa budgetår har jag beaktat att bl. a. till följd av behovet av inventering och planering till grund för det allmännas insatser viss ytterligare tid torde förflyta innan beslut i större omfattning kan fattas om åtgärder enligt den nya naturvårdslagen. Med hänsyn härtill och till att reservationen vid utgången av föregående budgetår uppgick till ca 2 milj. kr. är det enligt min mening till fyllest att anslaget för nästa budgetår upptas med oförändrat belopp, 3 milj. kr. Om denna medelsanvisning likväl skulle visa sig vara otillräcklig för att tillgodose angelägna naturvårdsändamål torde jag senare få återkomma till Kungl. Maj:t härom.

Riksdagen bör i detta sammanhang underrättas om att Kungl. Maj:t genom beslut den 17 december 1965 medgett, att förevarande anslag tills vidare må disponeras jämväl för bestridande av kostnader för värdering i de fall, där ersättning till sakägare skall utgå på grund av beslut med tillämpning av bestämmelserna i naturvårdslagen.»

I förevarande sammanhang har utskottet behandlat följande till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1. I: 609 av herr *Pettersson, Arne, m. fl.*, och II: 754 av herr *Henningsson m. fl.* i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om att det må uppdras åt statens naturvårdsnämnd att med användande av medel som anvisats under rubriken »Ersättningar till markägare m. m.» träffa uppgörelse med AB Kullabergs natur så att tillträdet till området befrias från avgift;

2. I: 613 av herr *Skårman*, likalydande med II: 766 av herr *Tobé m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen vid behandlingen av statsverkspropositionens nionde huvudtitel, punkt K 4. Naturvård: Ersättningar till markägare m. m. 1. måtte för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 6 000 000 kr. 2. måtte uttala att en vidgad medelsanvändning i enlighet med statens naturvårdsnämnds förslag må göras;

3. I: 617 av herr *Sveningsson*, likalydande med II: 762 av herr *Magnusson i Tumhult m. fl.*, vari hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte besluta c) att avslå Kungl. Maj:ts hemställan om att till Naturvård: Ersättningar till markägare m. m. för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.; d) att av behållningen på domänverkets markfond anvisa 3 milj. kr. till fonden för ersättning till markägare.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för motionsyrkandena får utskottet hänvisa till motionerna II: 754, II: 766 och II: 762.

Över motionerna I: 609 och II: 754 har remissyttranden avgetts av statens naturvårdsnämnd, länsstyrelsen i Malmöhus län, som bifogat yttrande av fysiografiska sällskapet i Lund, Malmöhus läns landstings förvaltningsutskott och Aktiebolaget Kullabergs natur.

Statens naturvårdsnämnd avstyrker bifall till motionerna. Nämnden erinrar om att en vid 1965 års riksdag väckt motion, II: 698, vari föreslagits,

att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa om sådana åtgärder att Kullaberg såvitt möjligt ställs till allmän disposition som fridomsråde utan entravgifter, inte föranledde någon åtgärd från riksdagens sida (allm. beredn. 49). Nämnden åberopar innehållet i dess till allmänna beredningsutskottet avgivna utlåtande och anför därutöver nu följande.

Såsom motionärerna framhållit har i årets statsverksproposition förslag framlagts om ett reservationsanslag på 3 milj. kr. till Naturvård: Ersättningar till markägare m. m. Detta anslag är emellertid huvudsakligen avsett att användas till ersättningar åt markägare för sådana inskränkningar i deras förfoganderätt som uppkommer till följd av åtgärder enligt naturvårdslagen, t. ex. vid bildande av naturreservat. Även om Kullaberg skulle kunna avsättas som naturreservat med anlitande av medel från anslaget bör enligt nämndens mening detta inte, som motionärerna avser, användas för att ge ägaren »skälig ersättning för underhåll av markområdet».

För underhåll av ett i vederbörlig ordning bildat naturreservat avses där emot — under förutsättning att reservatet inte förvaltas av enskilt rättssubjekt — skola anlitas reservationsanslaget Naturvård: Kostnader för vård och förvaltning av naturvårdsobjekt. Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 1 milj. kr. Med hänsyn till det synnerligen omfattande behovet av tillsyn och vård av bl. a. nationalparkerna och redan bildade naturreservat har naturvårdsnämnden i sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställt att anslaget skall höjas till 2,2 milj. kr. I statsverkspropositionen har anslaget emellertid uppförts med 1,5 milj. kr.

Kullaberg är uppenbarligen, bl. a. genom områdets naturskönhet och attraktivitet hos allmänheten, i synnerligen stort behov av tillsyn och vård, vilket medför betydande årliga kostnader. Naturvårdsnämnden finner det inte orimligt att den allmänhet som besöker ett område av ifrågavarande slag får betala för de anordningar som besöksfrekvensen kräver. I varje fall är nämnden, bl. a. på grund av den stora belastningen på vårdanslaget, vilken kan beräknas öka väsentligt under de närmaste åren, ej beredd förorda åtgärder i syfte att överföra Kullaberg, som redan sköts på ett föredömligt sätt, till statlig förvaltning.

Länsstyrelsen i Malmöhus län uttalar sig likaledes i avstyrkande riktning. Länsstyrelsen åberopar vad som anförts över förutnämnda motion i samma ämne och anför vidare.

Det av staten ägda området kring fyren omfattar en areal av 7 901 m². Ungefär två tredjedelar av detta område disponeras av fyrpersonalen och omges med staket och gärdsgård. — Såvitt här har kunnat utrönas är parkeringsplatserna helt belägna på bolagets mark.

Efterforskningar härstädes och hos vägförvaltningen i länet har icke givit något som helst stöd för påståendet att vägen till fyren varit allmän och upplåten för allmänt begagnande fram till år 1914 eller att densamma skulle ha avstängts nämnda år.

Beträffande slutligen underhållet av området råder det knappast någon tvekan om att detsamma i framtiden skall skötas på samma föredömliga sätt som hittills och att den service, som f. n. lämnas allmänheten icke skall förändras. Följaktligen gäller frågan närmast vem som skall betala

underhållet av området m. m. — staten eller de enskilda besökarna, bland vilka återfinns ett stort antal utlänningar. Även om — såsom Sällskapet framhåller — det i princip synes vara betydelselöst hur kostnaderna täcks, anser länsstyrelsen av skäl som länsstyrelsen tidigare anfört det dock lämpligast att nuvarande förhållanden bibehålls varigenom de bästa garantier erhålls för områdets underhåll och skötsel.

Fysiografiska sällskapet i Lund har i yttrande till länsstyrelsen anfört bl. a. följande.

I motionerna I: 609 och II: 754 år 1966 utsägs, att rådande förhållanden skapat en mycket stark opinion, som kräver en ändring. Denna starka opinion är obekant för förvaltningsbolaget och synes icke heller föreligga, vilket framgår av remissvaret på motion nr 698 år 1965 från Brunnby kommun.

Ytterligare skrivs i 1966 års motioner i ärendet, att »en betydande del av parkeringsplatserna samt de attraktiva utsiktspunkterna ligger på det av staten ägda området». Rätta förhållandet är, att det av staten ägda området omfattar endast en obetydlig areal i omedelbar anslutning till fyren och närliggande byggnader. Inte heller ligger parkeringsplatserna på det statsägda området.

Fysiografiska sällskapet har aktiemajoriteten inom bolaget och har därmed bestämmanderätt över området. Detta vetenskapliga sällskap har i enlighet med sina generella intentioner strävan att dels låta allmänheten besöka och njuta av ett välskött naturområde, dels där utföra de försöks- och forskningsarbeten, som orsakas av att områdets natur inkl. dess växt- och djurvärld skall utvecklas på så lämpligt sätt som möjligt.

Dessa sällskapets ambitioner förutsätter att sällskapet via förvaltningsbolaget Kullabergs Natur äger full dispositionsrätt till området och genom nödig personal kan övervaka och leda utnyttjandet av detsamma.

Inträdesavgifter och övriga inkomster från området används för att täcka kostnader i samband med vården av den del av berget, som sällskapet disponerar. Kostnaderna är betingade av det stora antal besökare, som i synnerhet sommartid vistas inom området. Förvaltningsbolaget har givetvis i princip inget emot att dessa kostnader täcks ur allmänna medel. Det viktiga är att bergets natur, i enlighet med det uppdrag förvaltningsbolaget har, bibehålls och att övrig verksamhet förknippad med områdets skydd och skötsel garanteras likaväl som den vetenskapliga forskning, som sällskapet finner angeläget här låta utföra.

Sällskapet har med glädje och tacksamhet noterat, att samtliga remissinstanser i sina yttranden över motion nr 698 år 1965 uttryckt sin stora tillfredsställelse över det arbete till naturvårdens fromma, som sällskapet uträttat på Kullaberg. Det har av länsstyrelsen i Malmöhus län vitsordats, att området är föredömligt skött samt att de åtgärder, som i detta fall krävs, drar en betydande årlig kostnad. Vid behandling av denna tidigare likartade motion fann alla instanser, att ingen anledning förelåg till åtgärder från samhällets sida. Sällskapet kan inte finna, att nu föreliggande motion tillfört diskussionen något nytt.

Kullaberg är ett ur såväl social som vetenskaplig naturvårdssynpunkt synnerligen värdefullt område.

Sällskapets strävan är, att detta område skall stå till förfogande för allmänhet och forskare på sådant sätt, att bergets skönhet bibehålls och kommer även framtidens naturälskare till del. Sällskapet är givetvis hell

öppet för varje diskussion kring formerna för att säkra dessa ambitioner. *Aktiebolaget Kullabergs Natur* anför i huvudsak samma synpunkter som nyssnämnda sällskap.

Motionerna tillstyrks av *Malmöhus läns landstings förvaltningsutskott*, som samrått med drätselkammaren i Malmö. Förvaltningsutskottet finner, att Kullaberg är av betydelse inte endast för Malmöhus län utan för besökare från hela riket, särskilt Kristianstads län och Hallands län, och dessutom för ett betydande antal besökare från utlandet. På grund av Kullabergsområdets säregna natur finner förvaltningsutskottet i likhet med motionärerna, att det är angeläget att området avgiftsfritt är tillgängligt för allmänheten.

Utskottet. Statens naturvårdsnämnd har föreslagit en medelsanvisning av 6 milj. kr. och vidare förordat en utvidgning av medelsdispositionen för vissa nya ändamål. Sålunda bör enligt nämnden anslaget få tas i anspråk bl. a. för kostnader för återställningsarbeten i vissa avslutade täkter, beträffande vilka det ej är möjligt att med stöd av naturvårdslagen meddela föreläggande härom, samt för statsbidrag även till andra rättssubjekt än kommuner och stiftelser, såsom t. ex. vissa ideella föreningar. Departementschefen har med hänsyn bl. a. till vid utgången av föregående budgetår föreliggande reservation av ca 2 milj. kr. funnit det vara till fyllest att anslaget för nästa budgetår upptas med oförändrat belopp, 3 milj. kr. Nyssnämnda särskilda förslag av naturvårdsnämnden har ej heller biträttits av departementschefen. Utskottet ansluter sig till departementschefens bedömning i fråga om såväl anslagsanvisningen som övriga nu berörda frågor. De i motionerna I: 613 och II: 766 framförda yrkandena i enlighet med naturvårdsnämndens nu angivna förslag biträder utskottet således ej. I sammanhanget vill utskottet hänvisa till att departementschefen förklarat sig beredd att, om den föreslagna medelsanvisningen skulle visa sig vara otillräcklig för att tillgodose angelägna naturvårdsändamål, senare återkomma till Kungl. Maj:t därom. Utskottet ansluter sig även till vad departementschefen anfört om att ersättning bör få utgå ur anslaget vid vissa förordnanden jämlikt 86 och 122 §§ byggnadslagen i dess lydelse intill den 1 januari 1965 och finner därmed i förenämnda motioner gjort yrkande i denna fråga vara tillgodosett. I fråga om yrkandet i motionerna I: 609 och II: 754 om ianspråktagande av förevarande anslag för att bereda allmänheten fritt tillträde till området Kullaberg vill utskottet erinra om att ett vid föregående års riksdag väckt motionsyrkande om åtgärder för att såvitt möjligt ställa nämnda område till allmän disposition som fritidsområde utan entréavgifter icke föranledde någon riksdagens åtgärd (allm. beredn. 49). Utskottet finner ej skäl föreligga till ändrat standpunktstagande från riksdagens sida i denna fråga. På grund härav avstyrker utskottet motionerna.

Vad utskottet i det föregående anfört innebär vidare, att utskottet ej biträ-

der de i motionerna I: 617 och II: 762 i förevarande sammanhang framförda yrkandena om avslag på Kungl. Maj:ts anslagsframställning samt om anvisande av 3 milj. kr. av behållningen på domänverkets markfond till en fond för ersättning till markägare. Liknande vid de senaste riksdagarna väckta motionsyrkanden har ej föranlett någon riksdagens åtgärd. Utskottet tillåter sig hänvisa till det av jordbruksutskottet år 1964 gjorda uttalandet i ämnet.

Med åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) lämna motionerna I: 609 och II: 754 utan åtgärd

b) avslå motionerna I: 613 och II: 766, såvitt de avser viss vidgad medelsanvändning

c) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 613 och II: 766 samt motionerna I: 617 och II: 762, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Naturvård: Ersättningar till markägare m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.

d) lämna motionerna I: 617 och II: 762 utan bifall, såvitt de avser ianspråktagande av domänverkets markfond för nämnda ändamål.

137:o) **Naturvård: Kostnader för vård och förvaltning av naturvårdsobjekt.** Under punkten K 5 (s. 263—264) har Kungl. Maj:t föreslagit en anslagsanvisning av 1 500 000 kr. eller 500 000 kr. mer än för innevarande budgetår. Härvid avstyrks ett av statens naturvårdsnämnd framfört förslag, att förevarande anslag skall få tas i anspråk även för vård av sådana naturvårdsobjekt i enskild ägo som förvaltas av enskilda rättssubjekt.

Utskottet, som ansluter sig till vad Kungl. Maj:t föreslagit och i övrigt uttalat under förevarande punkt, hemställer,

att riksdagen må till *Naturvård: Kostnader för vård och förvaltning av naturvårdsobjekt* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kr.

138:o) **Avsättning till fonden för friluftslivets främjande.** Kungl. Maj:ts framställning under punkten K 6 (s. 264—265) innefattar en anslagsanvisning av 3 500 000 kr. eller 500 000 kr. mer än vad som för innevarande budgetår anvisats under handelsdepartementets huvudtitel.

Statens friluftsnämnd har hemställt, att anslaget ökas med 3 500 000 kr.

Skid- och friluftsförbundet har i särskild skrift anmält ett bidragsbehov av 125 000 kr.

Departementschefen har — efter närmare redogörelse för friluftsnämndens anslagsframställning samt Skid- och friluftsförbundets skrift — anfört följande.

»Förevarande anslag, som hittills redovisats under handelsdepartementets huvudtitel, bör med hänsyn till dess nära samband med anslagen till naturvårdsändamål fr. o. m. nästa budgetår överföras till jordbruksdepartementets huvudtitel.

Kraven på samhällets insatser för att bereda allmänheten möjligheter till rekreation genom vistelse i naturen har snabbt ökat under senare år. Genom den nya naturvårdslagen föreligger möjligheter att säkerställa värdefulla naturområden för rekreation och friluftsliv. Jag vill därvid erinra om bl. a. de åtgärder som vidtas med anlitande av anslagen Naturvård: Ersättningar till markägare m. m. och till Naturvård: Kostnader för vård och förvaltning av naturvårdsobjekt. Under det förra anslaget har jag för nästa budgetår förordat en medelsanvisning av 3 milj. kr. och under det senare 1,5 milj. kr. Vidare utövar domänverket en betydelsefull verksamhet genom att vissa områden inom kronoparkerna ställs i ordning för allmänhetens friluftsliv. Kostnaderna härför, som utgår ur verkets driftmedel, får uppgå till 1 milj. kr. för år. Statsbidrag för utförande av friluftsanläggningar kan utgå även i samband med beredskapsarbeten m. m. Inte sällan uppgår dessa statsbidrag till betydande belopp.

Ett betydelsefullt ytterligare led i insatserna från statens sida för att göra vår natur tillgänglig för den stora allmänheten är det stöd som utgår från fonden för friluftslivets främjande till friluftsgårdar, semesterstugor, campingplatser, friluftsbad m. m. Förslag rörande omfattningen och formerna för detta stöd kommer fritidsutredningen att framlägga i det slutbetänkande, som utredningen beräknar att avlämna i vår. Med hänsyn till den vikt jag tillmäter insatser från statens sida på förevarande område vill jag emellertid föreslå att redan för nästa budgetår avsättningen till friluftsfonden höjs med 500 000 kr. till 3,5 milj. kr.»

Utskottet förordar bifall till Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må till *Avsättning till fonden för friluftslivets främjande* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 3 500 000 kr.

139:o) **Bidrag till Institutet för vatten- och luftvårdsforskning.** Kungl. Maj:ts förslag under punkten K 7 (s. 266) innebär, att förevarande förslagsanslag — vilket på tilläggsstat för innevarande budgetår upptagits med 473 000 kr. — för nästa budgetår uppräknas med 52 000 kr. till 525 000 kr.

Departementschefen har anfört följande.

»Enligt bemyndigande av 1965 års riksdag (prop. 154, JoU 29, rskr 396) har Kungl. Maj:t den 17 december 1965 godkänt ett mellan staten och Stiftelsen Industriens vatten- och luftvårdsforskning träffat avtal om inrättande och drift av ett forsknings- och ett serviceorgan på vatten- och luft-

vårdsområdet. Avtalet har trätt i kraft den 1 januari 1966 och gäller i första hand t. o. m. den 31 december 1970. Jämlikt avtalet bidrar staten och stiftelsen med hälften vardera till forskningsorganets — Institutets för vatten- och luftvårdsforskning — driftkostnader. Dessa har i avtalet angetts till 1 050 000 kr. för budgetår. Under vissa förutsättningar kan bidraget bli föremål för nya förhandlingar.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget av 473 000 kr. avser 263 000 kr. bidraget till institutets driftkostnader för tiden den 1 januari—den 30 juni 1966 och 210 000 kr. engångsanvisning för utrustning av institutets forskningslaboratorium. För nästa budgetår erfordras 525 000 kr. för täckande av bidraget till institutets driftkostnader.»

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,
att riksdagen må till *Bidrag till Institutet för vatten- och luftvårdsforskning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 525 000 kr.

L. Lappväsendet m. m.

140:o) **Lappväsendet: Avlöningar.** Kungl. Maj:ts framställning under punkten L 1 (s. 267—268) innefattar — förutom godkännande av ny avlöningsstat — en anslagshöjning med 23 000 kr. till 767 000 kr. Av höjningen avses 15 000 kr. för att tillgodose det omedelbara behovet av personalförstärkning, medan återstoden, 8 000 kr., hänför sig till löneomräkning.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må
a) godkänna följande avlöningsstat för lappväsendet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	253 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	71 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	443 000
	Summa kr. 767 000

b) till *Lappväsendet: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 767 000 kr.

141:o) **Lappväsendet: Omkostnader.** Med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag under punkten L 2 (s. 268—269) om uppräknings av anslaget med 20 000 kr. till 261 000 kr. hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lappväsendet: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 261 000 kr.

142:o) **Rådgivningsverksamhet för rennäringens främjande.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag under punkten L 3 (s. 269) om anslagsanvisning med oförändrat 75 000 kr. hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Rådgivningsverksamhet för rennäringens främjande* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kr.

M. Diverse

143:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** Kungl. Maj:ts framställning under punkten M 1 (s. 270) om medelsanvisning med 13 862 000 kr. mot 12 713 000 kr. för innevarande budgetår tillstyrks av utskottet, som hemställer,

att riksdagen må till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 13 862 000 kr.

144:o) **Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts under punkten M 2 (s. 270) framlagda förslag om att anslaget för nästa budgetår upptas med 1 036 000 kr. hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 036 000 kr.

145:o) **Arrendenämnder och servitutsnämnder, m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts framställning under punkten M 3 (s. 270—271) om medelsanvisning med oförändrat 30 000 kr. — varav 5 000 kr. för kostnader för servitutsnämndernas verksamhet och 25 000 kr. för utgifter för arrendenämnder och arrenderådgivning — hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Arrendenämnder och servitutsnämnder, m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kr.

146:o) **Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien: Akademien.** Kungl. Maj:ts under punkten M 4 (s. 271—272) gjorda framställning, innebärande uppräknings av anslaget med 2 000 kr. till 149 000 kr. på grund av löneomräkning, biträds av utskottet, som hemställer,

att riksdagen må till *Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien: Akademien* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 149 000 kr.

147:o) **Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien: Kostnader för jordbrukets forskningsråd m. m.** Under punkten M 5 (s. 272—273) har Kungl. Maj:t föreslagit en anslagshöjning med 4 000 kr. till 103 000 kr. Enligt förslaget beräknas för övrig arbetskraft på rådets kansli ytterligare 2 600 kr. Då en ny rådsledamot tillkommit räknas anslaget upp med 900 kr. Vidare beräknas för expenser och reseersättningar ytterligare 1 000 kr. resp. 500 kr. Enär kostnaden för samarbete mellan forskningsråden inte skall täckas från detta anslag minskas anslaget med 1 000 kr.

Utskottet ansluter sig till Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må till *Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien: Kostnader för jordbrukets forskningsråd m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 103 000 kr.

148:o) **Bidrag vid förlust på grund av naturkatastrof m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag under punkten M 6 (s. 273—274) förordar utskottet, att anslaget även för nästa budgetår upptas med ett formellt belopp av 1 000 kr., och hemställer således,

att riksdagen må till *Bidrag vid förlust på grund av naturkatastrof m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

149:o) **Bidrag till viss ungdomsverksamhet.** Under punkten M 7 (s. 274—275) har Kungl. Maj:t föreslagit, att anslaget höjs med 25 000 kr. till 500 000 kr. Bidrag från anslaget, liksom hittills avseende kalenderår, föreslås utgå med 290 000 kr. till Jordbrukarungdomens förbund, med 105 000 kr. till viss lokal klubbverksamhet och 105 000 kr. till ungdomsverksamhet på skogsbrukets område.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag tillstyrks av utskottet, som hemställer,

att riksdagen må till *Bidrag till viss ungdomsverksamhet* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 500 000 kr.

150:o) **Bidrag till vissa internationella organisationer m. m.** Under punkten M 8 (s. 275—276) har Kungl. Maj:t föreslagit en höjning av anslaget med 192 000 kr. till 2 297 000 kr. Anslagsberäkningen innefattar, att poster-na avseende FAO, europeiska växtskyddsorganisationen, internationella veterädet, kommissionen enligt 1959 års nordostatlantiska fiskerikonvention, internationella rådet för havsforskning och internationella byrån i Paris för bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (OIE) uppräknas med resp. 150 000, 2 000, 1 000, 2 000, 5 000 och 32 000 kr.

Utskottet, som ej har något att invända mot den av Kungl. Maj:t gjorda medelsberäkningen, hemställer,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa internationella organisationer m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 297 000 kr.

151:o) **Ersättning för förvaltningen av vissa lånefonder.** Med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag under punkten M 9 (s. 276) om nedräkning av anslaget med 15 000 kr. till 93 000 kr. hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning för förvaltningen av vissa lånefonder* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 93 000 kr.

152:o) **Ersättningar för vissa besiktningar och syneförrättningar.** Förordande bifall till Kungl. Maj:ts förslag under punkten M 10 (s. 277) om anslagsanvisning med oförändrat 5 000 kr. hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättningar för vissa besiktningar och syneförrättningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kr.

153:o) **Ersättning för av rovdjur dödade tamdjur, m. m.** Av Kungl. Maj:t under punkten M 11 (s. 277) gjord framställning om medelsanvisning med oförändrat 125 000 kr. tillstyrks av utskottet, som hemställer,

att riksdagen må till *Ersättning för av rovdjur dödade tamdjur, m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 125 000 kr.

154:o) **Ersättningar till sakkunniga i befordringsärenden, m. m.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag under punkten M 12 (s. 277) om uppräkningsanslag med 20 000 kr. till 100 000 kr. hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättningar till sakkunniga i befordringsärenden, m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kr.

155:o) **Reseunderstöd för studier på lantbrukets område.** Kungl. Maj:ts förslag under punkten M 13 (s. 278) om höjning av förevarande anslag med 10 000 kr. till 65 000 kr. föranleder ingen erinran från utskottets sida, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Reseunderstöd för studier på lantbrukets område* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

I. Statens affärsverksfonder

E. Domänverket

156:o) **Byggnadsarbeten m. m. vid vissa till sambruksföreningar upplåtna kronoegendomar.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag under punkten I E: 1 (s. 279) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Byggnadsarbeten m. m. vid vissa till sambruksföreningar upplåtna kronoegendomar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 80 000 kr.

157:o) **Byggnadsarbeten m. m. vid vissa för lantbrukshögskolans försöksverksamhet disponerade jordbruksegendomar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag under punkten I E: 2 (s. 279—280) om medelsanvisning med 150 000 kr. till vissa diknings- och byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolans jordbruksegendomar i Röbbäcksdalen, Stenstugu, Ugerup och Öjebyn hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Byggnadsarbeten m. m. vid vissa för lantbrukshögskolans försöksverksamhet disponerade jordbruksegendomar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 150 000 kr.

158:o) **Markförvärv för naturvårdsändamål, m. m.** Kungl. Maj:t har under punkten I E: 3 (s. 280—281) föreslagit att den delfond under domänfonden, varå naturvårdsobjekt i kronans ägo skall redovisas, även för nästa budgetår tillförs 2 500 000 kr. Behovet av förvärv av värdefulla naturområden förväntas öka i anslutning till den nya naturvårdslagen.

Utskottet har i samband härmed behandlat, i återstående del, de till utskottet hänskjutna, likalydande motionerna I: 617 av herr *Sveningsson* och

II: 762 av herr *Magnusson* i Tumhult m. fl., vari hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte besluta e) att avslå Kungl. Maj:ts hemställan om att till Markförvärv för naturvårdsändamål m. m. för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 2 500 000 kr. samt f) att av behållningen på domänverkets markfond anvisa 2 500 000 kr. till Markförvärv för naturvårdsändamål.

Beträffande innehållet i motionerna får utskottet hänvisa till motionen II: 762.

Utskottet. Vad Kungl. Maj:t under denna punkt föreslagit föranleder ingen erinran från utskottets sida. Härav följer, att utskottet ej biträder de i motionerna I: 617 och II: 762 i förevarande sammanhang framförda yrkandena om ianspråktagande av domänverkets markfond för nu ifrågavarande ändamål och om avslag på Kungl. Maj:ts anslagsframställning. I fråga om motiveringen för sitt ställningstagande torde utskottet få hänvisa till vad i det föregående anförts vid behandlingen av anslaget till ersättningar till markägare m. m.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 617 och II: 762, såvitt nu är i fråga, till *Markförvärv för naturvårdsändamål, m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 2 500 000 kr.

b) lämna motionerna I: 617 och II: 762 utan bifall, såvitt de avser ianspråktagande av domänverkets markfond för nämnda ändamål.

III. Statens allmänna fastighetsfond

159:o) *Byggnadsarbeten vid jordbrukets högstskolor m. m.* Under punkten III: 1 (s. 281—284) har Kungl. Maj:t föreslagit anvisning av ett investeringsanslag av 6 131 000 kr.

Byggnadsstyrelsen har föreslagit att för nästa budgetår under förevarande anslag anvisas 9 876 000 kr.

I fråga om de för nästa budgetår aktuella byggnadsföretagen har *departementschefen*, som inte funnit anledning till särskild redovisning i de fall kostnadsramar endast behöver uppräknas med hänsyn till inträffad prisstegring, till en början hänvisat till tidigare lämnade redogörelser enligt följande.

Lantbrukshögskolan

Ultuna. Nybyggnader för växtodling och växtpatologi samt försörjningsåtgärder. Redogörelser för dessa projekt har lämnats i prop. 1964: 44 (s. 3), prop. 1965: 1 (bil. 11 s. 308) och prop. 1965: 155 (s. 67).

Ultuna. Nybyggnad av panncentralen, etapp I. Redogörelse för detta projekt har lämnats i prop. 1965: 155 (s. 68).

Ultuna. Två lantarbetarbostäder. Redogörelser för detta projekt har lämnats i prop. 1964: 44 (s. 3), prop. 1965: 1 (bil. 11 s. 308) och prop. 1965: 155 (s. 68).

Alnarp. Lagerbyggnad för institutionen för frukt- och bärödling. För detta projekt har redogörelse lämnats i prop. 1965: 1 (bil. 11 s. 305).

Skogshögskolan

Inredning av vissa vindsutrymmen. Närmare redogörelse för detta byggnadsföretag har lämnats i prop. 1964: 1 (bil. 11 s. 291) och 1965: 1 (bil. 11 s. 306). Kungl. Maj:t har efter framställning från byggnadsstyrelsen medgivit att styrelsen utan hinder av att kostnadsramen för ifrågavarande arbeten numera beräknas till 580 000 kr. må påbörja arbetena för ombyggnaden. Arbetena har påbörjats under hösten 1965.

Statens lantbrukskemiska laboratorium

Nybyggnad i Ultuna. Byggnadsobjektet har senast redovisats för riksdagen i prop. 1965: 1 (bil. 11 s. 306). Enligt byggnadsstyrelsens tidsplan skall byggnadsföretaget igångsättas under början av år 1966. Byggnadstiden beräknas till ca 20 månader, vilket innebär att byggnaden bör vara färdig under hösten 1967. Styrelsen har i skrivelse den 23 augusti 1965 meddelat att bygghandlingar upprättats, varvid kostnaderna för byggnaden beräknats till 7 075 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1965.»

Därefter har departementschefen anfört följande.

»Samtliga för nästa budgetår aktuella objekt har tidigare redovisats för riksdagen. Vad gäller inredning av vissa vindsutrymmen vid skogshögskolan har på anbud beräknade kostnader visat sig överstiga tidigare kostnadsberäkning. Efter Kungl. Maj:ts beslut har utan hinder härav arbetena påbörjats. Byggnadsobjektet bör nu tas upp i investeringsplanen med en kostnadsram av 605 000 kr. Bygghandlingar har vidare färdigställts för nybyggnad i Ultuna för statens lantbrukskemiska laboratorium, varvid kostnaderna beräknats till 7 075 000 kr. Då byggnadsföretaget f. n. är föremål för anbudsinfordran bör i avvaktan härpå den tidigare redovisade kostnadsramen bibehållas i investeringsplanen. Kungl. Maj:t bör emellertid äga besluta om den slutliga kostnadsramen.

Investeringsplan

(1 000-tal kr.)

Byggnadsföretag	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart (enligt bygg- nadssty- relsens uppgift)	Färdig- ställande (enligt bygg- nadssty- relsens uppgift)
	1/7 1964	1/4 1965	faktisk t. o. m. 1964/65	Beräknad för			
				1965/66	1966/67		
Lantbrukshögskolan							
<i>Ulluna</i>							
Bostäder	140	140	93	47			Färdig- ställda
Växtodling, ombyggnad	490	490	338	152		6.64	9.65
F. d. ungdjursladugården, ombyggnad	690	690	171	519		6.64	10.65
Växtodling, nybyggnad	3 935	4 500	490	2 000	1 500	4.65	4.67
Växtpatologi, nybyggnad	4 035	4 300	408	1 800	1 500	4.65	4.67
Bigård, ekonomibygnad, nybyggnad	415	445	1	444		4.65	10.65
Två lantarbetarbostäder, nybyggnad	195	280	7	157	116	11.65	3.66
Panncentral, etapp I, nybyggnad		3 575		500	1 800	4.66	4.67
Försörjningsåtgärder ..	745	685	8	600	77	4.65	10.66
<i>Alnarp</i>							
Elektriska distributionsanläggningar	232	232	180	52			Färdig- ställda
Anslutning av avlopp ..	800	800	778	22			Färdig- ställd
F. d. hovbeslagsskolan, ombyggnad	545	563	248	315		11.65	4.6b
Restaurang, om- och tillbyggnad	1 439	1 480	123	1 357		1.65	1.66
Panncentral, etapp I, nybyggnad	1 387	1 430	326	1 104		1.65	1.66
Lagerbyggnad för institutionen för frukt- och bärödling, nybyggnad	730	760			257	11.66	11.67
Skogshögskolan							
Mässbyggnad vid försöksparken vid Bogesund	900	900	772	128			Färdig- ställd
Inredning av vindsutrymmen	415	605	85	400	120	9.65	5.66
Statens lantbrukskemiska laboratorium							
Nybyggnad i Ultuna ..	6 200	6 450		1 000	2 500	2.66	10.67
Summa	23 293	28 325	4 028	10 597	7 870		

Jag får härfter redovisa vidstående investeringsplan.

För nästa budgetår bör — såsom framgår av följande sammanställning — anvisas 6 131 000 kr. under förevarande anslag.

Anslagsberäkning

(1 000-tal kr.)

<i>Medelstillgång</i>		<i>Beräknad medelförbrukning</i>	
Medelsreservation 30.6.1965 ..	9 946	1965/66	10 597
Anslag för 1965/66	2 390	1966/67	7 870
Anslag för 1966/67 (förslag) ..	6 131		
	Summa kr. 18 467		Summa kr. 18 467

Utskottet, som biträder vad Kungl. Maj:t under denna punkt föreslagit och i övrigt anfört, hemställer,

att riksdagen må

till *Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m.*
för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av
6 131 000 kr.

V. Statens utlåningsfonder

160:o) **Jordbrukets maskinlånefond.** Kungl. Maj:ts förslag under punkten V: A (s. 284) att riksdagen måtte medge, att för budgetåret 1966/67 ett belopp av 7 000 000 kr. disponeras för lån från jordbrukets maskinlånefond för att anskaffa maskiner för jordbruk och trädgårdsbruk biträdes av utskottet, som sålunda hemställer,

att riksdagen må medge, att under budgetåret 1966/67 ett belopp av 7 000 000 kr. disponeras för lån från jordbrukets maskinlånefond för att anskaffa maskiner för jordbruk och trädgårdsbruk.

161:o) **Kronotorparnas inventarielånefond.** Under tillstyrkande av Kungl. Maj:ts framställning under punkten V: B (s. 285) hemställer utskottet,

att riksdagen må medge att det för budgetåret 1962/63 anvisade investeringsanslaget till Kronotorparnas inventarielånefond må under budgetåret 1966/67 användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

162:o) **Fiskerilånefonden.** Under punkten V: 1 (s. 285—287) har Kungl. Maj:t dels förordnat att ramen för lån ur fonden höjs med 1 milj. kr. till 9 milj. kr., dels föreslagit ett investeringsanslag av 2,8 milj. kr. för budgetåret 1966/67.

Fiskeristyrelsen har anmält dels att behov föreligger att höja gällande lånegräns från 150 000 kr. till 200 000 kr., dels att låneförmedlarnas preliminära ansökningar om fiskerilån för innevarande budgetår uppgår till i runt tal 12,6 milj. kr. På grund härav torde enligt styrelsen låneramen för fonden behöva höjas till 10 milj. kr. för budgetåret 1966/67 och ett investeringsanslag tas upp för nämnda budgetår som möjliggör denna utlåning.

Departementschefen har — efter närmare redogörelse för fiskeristyrelsens förslag och däröver avgivna yttranden — anfört följande.

»Enligt min mening är det stöd till fisket, som lämnas genom utlåningen från fiskerilånefonden, av vikt för fiskets rationalisering. Med hänsyn härtill och till kostnadsutvecklingen sedan gällande högsta lånebelopp fastställdes genom beslut av 1963 års riksdag (prop. 1 bil. 11 s. 376, JoU 5, rskr 96) förordar jag att beloppet i fråga höjs med 25 000 kr. till 175 000 kr. Ramen för lån ur fonden ökades för innevarande budgetår med 1 milj. kr. Den av mig förordade höjningen av det högsta lånebeloppet och de betydande anspråk på lån som alltjämt föreligger anser jag motivera att låneramen även i år ökas med 1 milj. kr. till 9 milj. kr.

Med hänsyn till företagna höjningar av normalräntan för lån från statens utlåningsfonder beslöt 1962 års riksdag (prop. 1 bil. 11 s. 385, JoU 1 s. 110, rskr 9) höja räntan för lån ur fiskerilånefonden från 3 till 4 %. Normalräntan som då var $4\frac{3}{4}$ % är nu $5\frac{3}{4}$ %. Mot denna bakgrund synes den för fiskerilånefonden gällande räntesatsen böra höjas till 5 % för lån som beviljas fr. o. m. den 1 juli 1966.

Vid bifall till mitt förslag om höjning av låneramen och med utgångspunkt från de uppgifter om inflytande amorteringar som statskontoret lämnat erfordras för nästa budgetår ett kapitaltillskott till fiskerilånefonden av 2,8 milj. kr.»

I detta sammanhang har utskottet behandlat följande till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) I: 238 av herr *Magnusson m. fl.*, likalydande med II: 303 av herr *Johansson* i Öckerö *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen med ändring av Kungl. Maj:ts förslag måtte besluta att maximeringen av lånegränsen för fiskerilån skall fastställas till 200 000 kr.

2) I: 607 av herr *Magnusson* och herr *Karlsson, Helge*, likalydande med II: 750 av herr *Gustafsson* i Uddevalla *m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om ett förslag till statlig kreditgaranti som komplement till fiskerilånefonden.

I fråga om det närmare innehållet i nämnda motioner får utskottet hänvisa till motionerna II: 303 och II: 750.

Över motionerna I: 607 och II: 750 har yttranden avgetts av fiskeristyrelsen, statens jordbruksnämnd, statskontoret, förvaltningsutskottet i Göteborgs och Bohus läns landsting, Hushållningssällskapens förbund och Sveriges fiskares riksförbund.

Fiskeristyrelsen anser att motionerna är behäftade med ett flertal dunkla punkter, som behöver närmare utredas, innan ställning tas till frågan om att förelägga riksdagen förslag till kreditgarantisystem för fisket. Styrelsen föreslår att utskottet endast påkallar utredning av den i motionerna väckta frågan. Styrelsen anför vidare.

Vid olika tillfällen alltsedan 1950 (jfr JoU 1950: 15, 1956: 15 och 1959: 22) har riksdagen haft att ta ställning till förslag om Fiskerilånefondens ersättande med statlig kreditgaranti efter mönstret av det system för jordbruksrationaliseringens kreditförsörjning, som knäslattes genom 1947 års jordbruksbeslut. Av olika skäl — strukturella skiljaktigheter mellan jordbruksnäringen och fiskerinäringen, farhågor inom de centrala fiskareorganisationerna för att fondsystemet med dess förmånliga ränte- och amorteringsbestämmelser inte längre kommer att stå till förfogande för lånebehövande fiskare o. s. v. — har dessa förslag hittills inte till någon del accepterats av statsmakterna.

I det remitterade motionsparet önskas nu införande av statlig kreditgaranti som ett komplement till Fiskerilånefonden på det sättet, att de större investeringsbehoven skulle tillgodoses antingen som nu med statligt fiskerilån plus lån på den allmänna kreditmarknaden eller också med enbart statlig kreditgaranti, som då skulle träda i stället för såväl lån ur Fiskerilånefonden som därtill anslutande kredit hos affärsbank eller annan kreditinstitution. Motionärerna tänker sig synbarligen att de »mindre» investeringsbehoven, d. v. s. sådana som helt eller till större del kan tillgodoses med statligt fiskerilån (högst 150 000 kr. för närvarande, högst 175 000 kr. enligt Kungl. Maj:ts förslag i prop. 1966: 1 bil. 11, och eventuellt, vid bifall till motion i anledning av Kungl. Maj:ts förslag, högst 200 000 kr.), även för framtiden skall hänföras till Fiskerilånefondens utlåningsområde.

Fiskeristyrelsen är inte säker på att det remitterade motionsförslaget skulle leda till några påtagliga förbättringar, sett ur de lånebehövande fiskarens synpunkt, och detta av följande skäl.

De fiskare som accepterar lånegaranti blir enligt föreliggande förslag uteslagna från de förmåner, särskilt den tvååriga amorterings- och räntefriheten jämte den förmånliga räntesatsen, som Fiskerilånefondens bestämmelser skänker sina låntagare. Erfarenhetsmässigt betyder dessa förmåner en påtaglig lättnad för de fiskare, särskilt vid västkusten, som måste göra de stora investeringarna. Speciellt gäller detta de första åren efter investeringens vidtagande. Givetvis skulle bedömningen bli en annan, om meningen vore att behålla Fiskerilånefonden för fiskarens »primärkredit» och låta »sekundärkrediten» bli garantilån så, att inte de båda kreditformerna såsom enligt förslaget utesluter varandra utan i stället får komplettera varandra.

Vidare har motionärerna visserligen tänkt sig att »Fiskerilånefondens nuvarande konstruktion inte behöver ändras», samt att »den i fortsättningen kan liksom hittills tjäna som god hjälp vid relativt mindre kapitalkrävande investeringar». Men härmed är farhågorna inte undanröjda för att en eventuell blivande kreditgaranti för de större investeringarna kommer att verka bromsande på Fiskerilånefondens vidare utveckling, något som skulle bli till avsevärt men för fiskarena på syd- och ostkusten, och även för västkustfiskarena. För att de sistnämnda skall kunna placera sina äldre båtar till någotsånär hyggliga priser, vilket är en nödvändig förutsättning för västkustfiskets rationalisering, fordras att »avnämarna», d. v. s. syd- och ost-

kustens fiskare, också beredes bättre kreditmöjligheter. Man kan således inte låta sig nöja med att — efter ett eventuellt införande av kreditgaranti för större investeringar — låta Fiskerilånefonden stanna i sin utveckling.

Statens jordbruksnämnd anser i princip att fiskerilånefonden bör avvecklas och ersättas med ett system med statlig lånegaranti men tillstyrker att motionärernas förslag prövas med sikte på att så småningom få till stånd en övergång helt till systemet med statlig lånegaranti. Nämnden framhåller vidare att den närmare utformningen av bestämmelserna för en dylik lånegaranti samt villkoren härför, däri inbegripet även frågan om storleken av den statliga garantien i förhållande till investeringskostnaden, bör bli föremål för övervägande i särskild ordning.

Statskontoret avstyrker bifall till motionerna och anför därvid.

Spörsmålet om en statlig kreditgarantiverksamhet på förevarande område har tidigare uppmärksammats och varit föremål för överväganden. Frågan upptogs av 1954 års fiskeriutredning, varvid framkom olika meningar, vilka icke kunde överbryggas inom utredningen. I yttrande över betänkandet 23.6.1959 framhöll statskontoret bl. a.

»Den föreliggande utredningen synes enligt statskontorets mening utvisa, att några tekniska svårigheter att införa kreditgarantier på förevarande område icke kan anses vara för handen. Den oenighet, som gjort sig gällande inom kommittén, torde väsentligen botts i olika uppfattningar beträffande de båda creditsystemens verkningar i skilda avseenden för de lånebehövande fiskarena. I detta avseende har majoriteten pekat på de olägenheter, kreditgarantisystemet skulle medföra genom centralisering av långivningen, konkurrensen för fiskarena på allmänna kreditmarknaden samt bortfallet av nuvarande räntesubventioner.

Vid ställningstagandet till förevarande spörsmål torde det vara angeläget att noga uppmärksamma de verkningar, som en ändrad låneverksamhet kan medföra för låntagarna, och undvika beslut om åtgärder, som påtagligt försämrar fiskarens lånemöjligheter och ställning som låntagare. I detta avseende har kommittémajoriteten fäst sig bl. a. vid bortfallet av vissa ränteförmåner. Som reservanternas påpekat blir emellertid värdet för fiskerinäringen av dessa förmåner helt beroende av storleken av de lånemedel, som står till förfogande. Det anförda skälet mot ett kreditgarantisystem förlorar i styrka ju större avvikelser är mellan de medel, som via kreditgarantier kan stå till förfogande, och de för utlåning ur fiskerilånefonden tillgängliga medlen. Då reservanternas uppfattning om möjligheterna till förstärkning av fonden synes välgrundad, torde bortfallet av ränteförmåner vid kreditgarantier icke bli till avgörande olägenhet, om krediter av den omfattning, varmed reservanternas räknat, står till buds. Beträffande sistnämnda förutsättning gäller emellertid, att svårigheter otvivelaktigt kan uppstå. Häri ligger — som statskontoret i andra sammanhang framhållit — den allvarligaste olägenheten för låntagarna med kreditgarantisystem. Detta system löser nämligen icke kapitalanskaffningsfrågan. I den mån tillgången på medel för utlåning är tillfredsställande och någorlunda svarar mot efterfrågan torde olägenheter knappast uppstå, men annorlunda ställer sig givetvis förhållandena i ett skärpt läge på den allmänna kreditmarknaden. I ett sådant läge ger en kreditgaranti för ett aldrig så väl motiverat ändamål i och för sig icke någon förtursrätt vid kredittilldelningen.»

Vidare har med anledning av uttalanden vid 1960 års riksdag (JoU nr 8 s. 7) åt fiskeristyrelsen uppdragits att utreda frågan om ett system med statlig kreditgaranti för anskaffning av fiskefartyg m. m. Sedan utredningen överlämnats till Kungl. Maj:t 17.8.1961, har Kungl. Maj:t 3.1.1962 lämnat förslaget utan åtgärd.

I föreliggande motioner har hemställts om förslag till statlig kreditgaranti som komplement till fiskerilånefonden. Fonden skulle bibehållas i sin nuvarande konstruktion och tjäna som hjälp vid relativt mindre kapitalkrävande investeringar. Den statliga garantien borde maximeras till 80 % av kostnaden för fartyget.

Motionärernas förslag synes innebära den nyheten, att garantisystemet och utlåningsverksamheten skulle fungera vid sidan av varandra men avses för investeringar av olika storlek. En liknande stödverksamhet skapades genom 1960 års riksdag för hemslöjd, hantverk och småindustri och regleras genom kungörelsen nr 372/1960. Vid denna stödverksamhet — liksom f. ö. vid statlig garantiverksamhet på jordbrukets område — gäller, att kreditstöd regelmässigt ej beviljas, därest sökanden kan erbjuda sådan säkerhet, att lån kan utlämnas av enskild kreditinrättning enligt vedertagna bankmässiga grunder. Stödet avses således närmast för att tillgodose ett behov av krediter av extraordinärt slag, vid vars bedömning hänsyn jämväl skall tagas till sysselsättnings- och lokaliseringssynpunkter.

Motionerna synes ha ett vidare syfte. Det har nämligen förutsatts, att förslaget för fiskarintressenterna skulle »dels underlätta kreditfrågan, dels medföra väsentligt lägre räntekostnader», fördelar vilka icke torde kunna uppnås på annat sätt än att statens garanti omfattar hela det aktuella lånebeloppet (d. v. s. 80 % av verkliga kostnaden). Kreditgarantisystemet skulle således vidgas på ett sätt som man beträffande den enskilda företagsamheten bestämt tog avstånd från 1960 (statsverksprop. X s. 159).

Under återopande av det anförda får statskontoret uttala, att skäl för införande av ett kreditgarantisystem på förevarande område av den typ, som gäller för den enskilda företagsamheten och inom jordbruket icke framkommit och att införandet av ett mera omfattande garantisystem med all säkerhet kommer att medföra krav på jämkningar av statens stödverksamhet på ovannämnda områden. Ett bifall till den av motionärerna som ett komplement till fiskerilånefonden tänkta statliga kreditgarantigivningen synes därför icke kunna förordas.

Göteborgs och Bohus läns landstings förvaltningsutskott tillstyrker motionerna och återopar därvid en i motionerna omnämnd skrivelse av den 26 november 1962 till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet. Häri har utskottet bl. a. föreslagit övergång till statlig kreditgaranti. Förvaltningsutskottet har vidare i sitt yttrande över förevarande motioner anfört.

Den knappa medelstilldelningen för 1963 och 1964 års förmedlingar och de direktiv som utfärdats för fördelningen av lånemedlen har ytterligare styrkt oss i den uppfattning förvaltningsutskottet i denna skrivelse gav till känna. För 1965 kunde visserligen fiskeristyrelsen ställa en större andel av låneramen till landstingets förfogande, varför lån motsvarande nu medgivet maximibelopp kunde beviljas för nybyggen och även lån för inköp av äldre fiskefartyg, motorer och redskap kunde utgå med något rimligare procentandelar av anskaffningskostnaderna än tidigare. Men även om medels-

tilldelningen i fortsättningen skulle bringas att motsvara ungefär lika stor andel i efterfrågan på lånemedel som för 1965, kvarstår de olägenheter i övrigt som förvaltningsutskottet påtalat i den åberopade skrivelsen. Samtidigt bör det emellertid framhållas att nuvarande system har fyllt och alltså har en viktig uppgift att fylla och att man icke får bortse ifrån att denna låneform ger låntagarna en mycket förmånlig ränteberäkning. I varje fall när det gäller att tillgodose kreditbehovet för de mycket stora investeringskostnader anskaffandet av nya fiskefartyg av här i länet gängse typ betingar, synes emellertid ett kreditgarantisystem böra stå öppet som alternativ.

Hushållningssällskapens förbund anser det motiverat att ånyo pröva införandet av kreditgaranti och anför därom.

Som anförts i motionerna är emellertid — även efter ett genomförande av de senast föreslagna ändringarna — för i första hand västkustfisket kreditbehovet i många fall väsentligt större än de lånebelopp, som kan erhållas ur fonden. Skillnaderna är ofta mycket betydande. Det synes därför motiverat att det ånyo prövas, huruvida det icke finns anledning att även på hit-hörande område införa kreditgarantiformen för att på så sätt och mera effektivt stödja yrkesfiskets rationalisering.

Enligt motionerna skulle fiskerilånefonden finnas kvar och kreditgarantierna utgöra ett komplement till utlåningen från fonden. Den senare skulle därvid utnyttjas för mindre kapitalkrävande investeringar. Lämpligheten av att ha två system vid sidan av varandra kan emellertid ifrågasättas. En sådan ordning synes således komma att komplicera låneärendenas handläggning. Detta särskilt om fiskerilånefondens ärendena och kreditgarantiärendena icke skulle handhas av samma instans. I detta sammanhang förtjänar påpekas, att yrkesutövarna hittills bestämt hävdad, att handläggningen av låneärendena icke bör centraliseras. Förbundet delar denna uppfattning och menar därför att ett införande av kreditgarantier icke bör medföra någon ändring i detta avseende.

Slutligen vill förbundet erinra om att i samband med pågående utredning rörande den framtida organisationen av lantbruksadministrationen aktualiseras även frågan om det regionala handhavandet av fiskerilåneverksamheten.

Sveriges fiskares riksförbund framhåller som sin uppfattning att det lämpligaste sättet att stödja fiskets fortsatta rationalisering är genom lån ur fiskerilånefonden. Förbundet anser också, att de fiskare som ansöker om lån, inte bör ställas inför alternativen lån ur fiskerilånefonden eller statlig kreditgaranti. I stället bör fiskarna ges möjlighet att, om de så önskar, erhålla kreditgaranti för sådana lån som kan behövas utöver lån från fonden.

Förbundets styrelse har vidare anfört.

Såsom Riksförbundet vid flera tillfällen tidigare framhållit har fiskerilånefonden, som inrättades för 75 år sedan, varit av mycket stor betydelse för det svenska fisket och dess utveckling till en rationellt bedriven näringsgren. Såsom exempel på den kraftiga utvecklingen som ägt rum under de senaste decennierna kan nämnas att enligt tillgänglig statistik över det svenska fisket den ilandförda fångstmängden under de senaste 20 åren ökat från ca 120 milj. kg per år till ca 370 milj. kg, samtidigt som antalet

yrkesfiskare under samma tid minskat från ca 15 000 till ca 8 000. Ilandföringen av kvantiteten fisk per yrkesfiskare och år har således mer än femdubblats under nämnda period. En bidragande orsak till den utveckling som ägt rum har varit de möjligheter till lån som fiskerilånefonden kunnat ge för behövliga investeringar i nya båtar och modern teknisk utrustning till dessa.

Emellanåt har dock vissa klagomål framförts mot att möjligheterna till lån ur fonden ej varit tillräckliga och även Riksförbundets styrelse anser att större belopp bort tillföras fonden så att lånebeloppens maximering kunnat höjas ytterligare. Utlåningsramen från fonden har visserligen höjts under senare år men höjningen har knappast uppvägt den kraftiga ökning som skett beträffande priserna på moderna fiskefartyg med tillfredsställande utrustning.

Styrelsen har under senare år vid olika tillfällen yttrat sig över förslag om att antingen helt utbyta den nuvarande formen för utlåning mot statlig kreditgaranti eller att dessa båda former av stöd till fiskets rationalisering skulle kombineras. I de nu föreliggande motionerna föreslås statlig kreditgaranti som komplement till fiskerilånefonden på sådant sätt att fiskarna skulle kunna välja mellan de båda låneformerna. Vidare hänvisas till en av Göteborgs och Bohus läns landsting till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse som uppgives vara föremål för övervägande inom vederbörande departement.

Utskottet. Såsom departementschefen anført är det stöd, som utlåningen från fiskerilånefonden utgör, av vikt för fiskets rationalisering. Kostnaden för anskaffande av båtar och utrustning har under de senaste åren ökat avsevärt. Sålunda uppgick under år 1965 investeringskostnaden för de större nybyggda västkustbåtarna efter avdrag av värdet för försåld äldre båt till i genomsnitt ca 500 000 kr. I statsverkspropositionen har föreslagits en höjning av högsta lånebelopp från 150 000 till 175 000 kr. per båt. Enligt motionerna I: 238 och II: 303 bör dock såsom förordats av fiskeristyrelsen i dess anslagsskrivelse maximibeloppet höjas till 200 000 kr. per båt. Med hänsyn till önskvärdheten att underlätta anskaffandet av relativt stora fiskebåtar anser sig utskottet kunna ansluta sig till motionärernas förslag och förordar därför att högsta lånebeloppet fastställs till 200 000 kr. Den av Kungl. Maj:t föreslagna anpassningen av räntefoten till de senaste årens räntestegring tillstyrker utskottet.

I motionerna I: 607 och II: 750 har föreslagits att vissa överväganden görs rörande utformningen av ett system med statlig kreditgaranti på fiskets område samt att Kungl. Maj:t förelägger riksdagen ett förslag om dylik kreditgaranti, avsedd som komplement till fiskerilånefonden. Motionsförslaget är föremål för delade meningar bland remissinstanserna. Sålunda tillstyrks förslaget av Göteborgs och Bohus läns landstings förvaltningsutskott medan statens jordbruksnämnds majoritet anser att förslaget bör prövas med sikte på att så småningom få till stånd en fullständig övergång till systemet med statlig lånegaranti. Å andra sidan har statskontoret avstyrkt den föreslagna utvidgningen av kreditstödet. Från fiskerinäringens sida har framhållits att det lämpligaste sättet att stödja fiskets fortsatta

rationalisering är genom lån ur fiskerilånefonden. Hushållningssällskapens förbund ifrågasätter lämpligheten av att ha två kreditsystem vid sidan av varandra. Fiskeristyrelsen slutligen finner för sin del att åtskilliga punkter behöver klarläggas innan ställning tas till den begärda åtgärden. Utskottet har mot bakgrund av de olika synpunkter som sålunda framkommit inte blivit övertygat att ifrågavarande motionsyrkande nu bör föranleda någon riksdagens åtgärd och avstyrker därför detsamma.

De Kungl. Maj:ts förslag och uttalanden under denna punkt, som ej särskilt behandlats i det föregående, tillstyrks av utskottet, som hemställer, att riksdagen må

a) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 238 och II: 303 besluta att högsta lånebeloppet ur fiskerilånefonden skall fastställas till 200 000 kr. per båt

b) medge, att under budgetåret 1966/67 ett belopp av 9 000 000 kr. disponeras för lån från fiskerilånefonden

c) till *Fiskerilånefonden* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 2 800 000 kr.

d) lämna motionerna I: 607 och II: 750 utan åtgärd.

163:o) **Lånefonden till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.** Kungl. Maj:t har under punkten V: 2 (s. 287—288) hemställt att ett investeringsanslag anvisas med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Departementschefen har anfört.

»I likhet med föregående år anser jag mig böra förorda, att fonden nu tillförs endast ett formellt belopp av 1 000 kr. Om vid utgången av budgetåret 1965/66 föreliggande behållning jämte inflytande amorteringar inte visar sig vara tillfyllest för att täcka medelsbehovet under nästa budgetår torde jag senare få återkomma till Kungl. Maj:t i ämnet. Av samma skäl, som jag under föregående punkt anfört i fråga om räntan för lån ur fiskerilånefonden, bör räntesatsen för lån till ekonomisk förening av fiskare ur förevarande lånefond, som beviljas fr. o. m. den 1 juli 1966, höjas från 4 % till 5%.»

Utskottet. Då utskottet inte har något att erinra mot vad Kungl. Maj:t föreslagit under förevarande punkt hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lånefonden till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

164:o) **Statens fiskredskapslånefond.** Med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag under punkten V: 3 (s. 288) hemställer utskottet,

att riksdagen må medge, att det för budgetåret 1962/63

anvisade investeringsanslaget till Statens fiskredskapslånefond må under budgetåret 1966/67 användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

VI. Fonden för låneunderstöd

165:o) **Lån för anskaffande av skoljordbruk vid lantbrukets yrkesskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts framställning under punkten VI: A (s. 288—289) hemställer utskottet,

att riksdagen må medge, att det för budgetåret 1947/48 anvisade investeringsanslaget Lån för anskaffande av skoljordbruk vid lantmanna- och lantbruksskolor under budgetåret 1966/67 används till *Lån för anskaffande av skoljordbruk vid lantbrukets yrkesskolor.*

VIII. Fonden för förlag till statsverket

166:o) **Förskott för inköp av inventarier vid vissa för lantbrukshögskolans försöksverksamhet disponerade jordbruksegendomar.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts under punkten VIII: 1 (s. 289) framförda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Förskott för inköp av inventarier vid vissa för lantbrukshögskolans försöksverksamhet disponerade jordbruksegendomar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kr.

IX. Diverse kapitalfonder

167:o) **Jordfonden.** Under punkten IX: 1 (s. 289—291) har Kungl. Maj:t föreslagit ett investeringsanslag av 5 milj. kr.

Lantbruksstyrelsen har föreslagit att till fonden anvisas 10 milj. kr.

Efter närmare redogörelse för lantbruksstyrelsens anslagsframställning har *departementschefen* anfört.

»Vid jordbrukets storleksrationalisering är den inköps- och försäljningsverksamhet, som sker med utnyttjande av medel ur jordfonden, ett av de viktigaste instrumenten. Omsättningen av fastigheter inom jordfonden synes nu vara god och en viss balans mellan inköp och försäljning av fastigheter synes vara på väg att nås. Av redogörelsen i det föregående framgår vidare att verksamheten i ökande utsträckning avser mark inom de bestå-

ende jordbruksbygderna. Detta är enligt min uppfattning en riktig utveckling. Jag anser att ytterligare medel erfordras för att främja storleksrationaliseringen inom de egentliga jordbruksbygderna. Jag föreslår därför att jordfonden förstärks med 5 milj. kr.»

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag tillstyrkes av utskottet, som hemställer, att riksdagen må till *Jordfonden* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 5 000 000 kr.

168:o) **Arrendeeegnahemsfonden.** Kungl. Maj:ts framställning under punkten IX: A (s. 291—292) biträdades av utskottet, som hemställer, att riksdagen må medge, att det för budgetåret 1959/60 anvisade investeringsanslaget Arrendeeegnahemsfonden må under budgetåret 1966/67 användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

Uppskjutna frågor

169:o) Beträffande vad Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen under de punkter, som angivits i en vid detta utlåtande fogad *Bilaga*, kommer utskottet att senare under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Utskottet hemställer att förevarande utlåtande måtte företagas till avgörande efter allenast en bordläggning.

Stockholm den 22 mars 1966

På jordbruksutskottets vägnar:

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Mossberger, Lage Svedberg, Nils Hansson, Carl Eskilsson, Hedström, Magnusson, Hermansson, Augustsson, Gunnar Pettersson och Isacson;

från andra kammaren: herrar Hansson i Skegrie, Lindström, fru Lindskog, herrar Antby, Arweson, Eliasson i Moholm, Johanson i Västervik, Nilsson i Lönsboda, Jonasson och Johansson i Simrishamn;

dock att vid behandlingen av punkterna

15 fru Hultell, herr Lokander, fru Lundblad, herrar Manne Olsson, Sundkvist, Lundmark, fru Sundberg och herr Persson i Heden deltagit i stället för herrar Carl Eskilsson, Hedström, Magnusson, Augustsson, Hansson i Skegrie, Arweson, Eliasson i Moholm och Jonasson,

17 fru Lundblad, fru Hultell, herrar Manne Olsson, Wikberg, Trana, Björk i Påarp, Rimås, Fridolfsson i Rödeby, Nilsson i Bästekille och fru Lindberg deltagit i stället för herrar Lage Svedberg, Carl Eskilsson, Hedström, Hermansson, Lindström, fru Lindskog, herrar Antby, Arweson, Eliasson i Moholm och Johanson i Västervik,

19 herr Fridolfsson i Rödeby, fru Sundberg, herrar Lundmark och Persson i Heden deltagit i stället för herrar Arweson, Eliasson i Moholm, Johanson i Västervik och Jonasson,

21—23 herrar Wikberg, Trana, Björk i Påarp, Rimås, Fridolfsson i Rödeby, Persson i Skänninge och Persson i Heden deltagit i stället för herrar Hermansson, Lindström, fru Lindskog, herrar Antby, Arweson, Johanson i Västervik och Jonasson,

26 fru Lundblad, fru Hultell, herrar Manne Olsson, Wikberg, Trana, Björk i Påarp, Rimås, Fridolfsson i Rödeby, Nilsson i Bästekille och fru Lindberg deltagit i stället för herrar Lage Svedberg, Carl Eskilsson, Hedström, Hermansson, Lindström, fru Lindskog, herrar Antby, Arweson, Eliasson i Moholm och Johanson i Västervik,

31 fru Sundberg, herrar Lundmark och Persson i Heden deltagit i stället för herrar Eliasson i Moholm, Johanson i Västervik och Jonasson,

32 och 54 herrar Skärman, Sundkvist, Björk i Påarp, Lundmark, fru Sundberg och herr Persson i Heden deltagit i stället för herrar Gunnar Pettersson, Hansson i Skegrie, fru Lindskog, herrar Arweson, Eliasson i Moholm och Jonasson,

55 och 56 herrar Manne Olsson, Skärman, Sundkvist, Björk i Påarp, Lundmark, fru Sundberg och herr Persson i Heden deltagit i stället för herrar Lage Svedberg, Gunnar Pettersson, Hansson i Skegrie, fru Lindskog, herrar Arweson, Eliasson i Moholm och Jonasson,

65 herrar Manne Olsson, Sundkvist, Rimås, Fridolfsson i Rödeby, Lundmark, Persson i Skänninge och Persson i Heden deltagit i stället för herrar Lage Svedberg, Hansson i Skegrie, Antby, Arweson, Johanson i Västervik, Johansson i Simrishamn och Jonasson,

90 fru Lundblad, herrar Manne Olsson, Harald Pettersson, Lokander, Eskilsson i Likenäs, fru Lindberg och herr Johansson i Öckerö deltagit i stället för herrar Lage Svedberg, Hedström, Hermansson, Augustsson, Lindström, fru Lindskog och herr Antby,

102 herrar Manne Olsson, Skärman, Sundkvist, Björk i Påarp, Lundmark, Hedin och Persson i Heden deltagit i stället för herrar Lage Svedberg, Gun-

nar Pettersson, Hansson i Skegrie, fru Lindskog, herrar Arweson, Eliasson i Moholm och Jonasson,

105 fru Lundblad, herr Skårman, fru Hultell, herrar Manne Olsson, Wikberg, Trana, Björk i Påarp, Rimås, Fridolfsson i Rödeby, Nilsson i Bäste-kille och fru Lindberg deltagit i stället för herrar Lage Svedberg, Nils Hansson, Carl Eskilsson, Hedström, Hermansson, Lindström, fru Lindskog, herrar Anthy, Arweson, Eliasson i Moholm och Johanson i Västervik,

114 fru Hultell, herr Lokander, fru Lundblad, herrar Manne Olsson, Sundkvist, fru Lindberg, herr Lundmark, fru Sundberg och herr Persson i Heden deltagit i stället för herrar Carl Eskilsson, Hedström, Magnusson, Augustsson, Hansson i Skegrie, fru Lindskog, herrar Arweson, Eliasson i Moholm och Jonasson,

117 fru Hultell, herr Lokander, fru Lundblad, herrar Manne Olsson, Sundkvist, fru Lindberg, herrar Lundmark, Hedin och Persson i Heden deltagit i stället för herrar Carl Eskilsson, Hedström, Magnusson, Augustsson, Hansson i Skegrie, fru Lindskog, herrar Arweson, Eliasson i Moholm och Jonasson,

118 och 128 fru Lundblad, herrar Manne Olsson, Harald Pettersson, Lokander, Sveningsson, Eskilsson i Likenäs, fru Lindberg, herrar Johansson i Öckerö och Hedin deltagit i stället för herrar Lage Svedberg, Hedström, Hermansson, Augustsson, Isacson, Lindström, fru Lindskog, herrar Anthy och Eliasson i Moholm,

136 och 158 fru Lundblad, herrar Wanhainen, Harald Pettersson, Lokander, Sveningsson, Eskilsson i Likenäs, fru Lindberg, herr Johansson i Öckerö och fru Sundberg deltagit i stället för herrar Lage Svedberg, Hedström, Hermansson, Augustsson, Isacson, Lindström, fru Lindskog, herrar Anthy och Eliasson i Moholm,

162 fru Lundblad, herrar Manne Olsson, Harald Pettersson, Lokander, Sveningsson, Eskilsson i Likenäs, fru Lindberg, herrar Johansson i Öckerö och Hedin deltagit i stället för herrar Lage Svedberg, Hedström, Hermansson, Augustsson, Isacson, Lindström, fru Lindskog, herrar Anthy och Eliasson i Moholm.

Särskilda yttranden

1. vid punkten 21:o) (Befrämjande av husdjursaveln m. m.)

a) av herrar Nils Hansson, Carl Eskilsson, Gunnar Pettersson, Isacson, Wikberg, Hansson i Skegrie, Eliasson i Moholm, Nilsson i Lönsboda, Persson i Heden och Rimås, som anfört:

»För uppehållande av en kvalitativt högt stående hästavel har kvalitetskontrollen vid importen varit av stort värde. För hingstarnas del torde kvalitetsfordringarna i fortsättningen komma att upprätthållas genom lagen om hingstbesiktningsväg. Beträffande ston kommer icke någon motsvarande kvalitetskontroll att finnas. Detta synes oss äventyrligt med hänsyn till önskvärdheten av ett bibehållande av hästavelns kvalitet. Vi förutsätter därför att vederbörande myndigheter med uppmärksamhet följer hästavelns utveckling och vid behov vidtager de åtgärder som kan erfordras

för att upprätthålla en tillfredsställande standard även på detta avelsområde.»

b) av herrar *Gunnar Pettersson, Wikberg, Nilsson* i Lönsboda, *Persson* i Heden och *Rimås*, vilka anförde:

»Utskottet har tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag att statsbidrag inte längre skall utgå till ambulerande hovslagare eller hovvårdsföreningar. Enligt statsverkspropositionen skall statens insatser på förevarande område i fortsättningen inriktas endast på att tillhandahålla goda utbildningsmöjligheter för hovslagare. Utöver utbildningen vid hovslagarskolan skulle lokal utbildning av hovslagare kunna startas inom ramen för den av lantbruksstyrelsen med anlitande av anslaget till kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m. administrerade utbildningsverksamheten. I motionerna I: 97 och II: 140 har emellertid föreslagits bibehållande av ett särskilt bidrag av 150 000 kr., som skulle ställas till lantbruksstyrelsens förfogande för att av hushållningssällskapen utlämnas till stöd åt klövvård och hovvård främst i form av utrustningsbidrag. Motionsyrkandet har sålunda avstyrkts av utskottet.

Såsom framhållits i motionerna är en god hovvård och klövvård av mycket stor betydelse för strävandena att främja husdjursavelsns kvalitet. Det kan befaras, att en avveckling av det särskilda bidraget får menliga konsekvenser för detta syfte. Med den vikt, som utskottet i sitt utlåtande fäst vid angelägenheten av en förbättrad hovvård, bör Kungl. Maj:ts förslag dock kunna godtas. Utvecklingen måste emellertid följas med uppmärksamhet. Skulle det visa sig, att hovvården och klövvården inte kan upprustas på önskvärt sätt, måste särskilda åtgärder övervägas i överensstämmelse med syftet i de nämnda motionerna.»

2. vid punkten 117:o) (Rikets allmänna kartverk: Tryckning av kartor m. m.) av herrar *Nils Hansson, Hermansson, Gunnar Pettersson, Isacson*, fru *Hultell*, herrar *Antby, Nilsson* i Lönsboda, *Sundkvist, Hedin* och *Persson* i Heden, vilka anförde:

»Som framgår av redogörelsen under förevarande punkt för de remissyttranden som inhämtats över motionerna I: 618 och II: 758 har delade meningar framkommit om lämpligheten av nuvarande uppläggning av kartförsörjningen och om behovet av en översyn härav. SRA, som ställt sig negativt till förändringar i systemet, motsätter sig sålunda en översyn. Bolaget anför i sammanhanget att kartverket, om man önskar öka inkomsterna av kartor och särtryck, bör se över kartpriserna. Uttalanden av samma innebörd har gjorts av några reservanter i kartverkskommissionen. Kommissionens majoritet anser emellertid, att det nuvarande systemet för vidareanvändningen av de officiella kartorna och grundmaterialet till dem för framställning av olika slag av planeringsunderlag, av särtryck m. m., icke i till-

fredsställande grad är anpassbart till utvecklingen i dagens svenska samhälle. Kommissionen har därför funnit, att en granskning och översyn nu är önskvärd av systemet för de officiella kartornas framställning och marknadsföring. Rikets allmänna kartverk har för sin del framhållit, att vissa väsentliga frågor i förevarande problemkomplex tidigare inte blivit i erforderlig grad belysta. Kartverket, som erinrar om att ämbetsverket f. n. har att bestämma riktpreiser och rabatter på de officiella kartorna, framhåller sålunda att några riktlinjer beträffande vilka kostnader eller hur stor del av de totala kostnaderna som skall täckas av inkomster, icke utfärdats av statsmakterna. I sammanhanget upplyser kartverket bl. a. om att vissa jämförelser mellan å ena sidan nuvarande organisation av förlag, tryckning och distribution av allmänna kartor och å andra sidan äldre royaltysystem visat att skillnaden i utbyte för statskassan kan uppskattas till mer än 1 milj. kr. årligen, som tillföres SRA i stället för att ett belopp av denna storlek med tidigare system skulle ha tillkommit statskassan. Kartverket har för sin del tillstyrkt, att en översyn kommer till stånd av nu gällande regler för de officiella kartornas tryckning, försäljning och pris-sättning samt vidareutnyttjandet av kartorna och grundmaterialet till dem.

Enligt vår mening har den gjorda utredningen i ärendet bekräftat den i motionerna I: 618 och II: 758 uttalade meningen att det nu sedan några år tillämpade systemet för kartproduktionen i landet är behäftat med sådana brister att detsamma bör överses. I sammanhanget synes det jämväl vara av intresse att få närmare belysning av hur riksdagens i samband med SRA:s ombildning till statligt bolag uttalade intentioner om att affärsverksamheten skulle bedrivas på i stort sett samma villkor som i det enskilda näringslivet och i konkurrens med detta och att det statliga organet redovisningsmässigt och skattemässigt skulle komma i samma ställning som ett privat företag, kunnat fullföljas i praktiken. Då den av utskottet förutsatta översynen genom Kungl. Maj:ts försorg måste komma att omfatta huvuddelen av de i det föregående berörda spörsmålen har vi inte funnit skäl föreligga att nu yrka bifall till motionerna.»

3. vid punkterna 136:o) och 158:o) (Naturvård: Ersättningar till markägare m. m. resp. Markförvärv för naturvårdsändamål, m. m.) av herrar *Hansson* i *Skegrie*, *Harald Pettersson* och *Jonasson*, vilka anför:

»Det måste anses angeläget att ökade resurser ställes till förfogande för statens åtgärder inom naturvårds- och fritidspolitiken. Staten bör därvid kunna ta på sig en större del av det ekonomiska ansvaret, varigenom bördan på kommunerna kan lättas. Motioner med detta syfte kommer att behandlas av årets riksdag vid ett senare tillfälle. Därvid kommer riksdagen att få ta ställning till frågan angående ändring av reglerna för dispositionen av domänverkets markfond i ovan angivna syften. Såväl i år som tidigare år har det vid utskottsbehandlingen framgått att fondens användning skall

ske enligt åren 1911 och 1912 fastställda regler vilka måste ändras innan det är möjligt att disponera fonden för naturvårds- och fritidsändamål. Av dessa skäl har vi anslutit oss till utskottets hemställan under punkterna 136:o) och 158:o).»

Reservationer

1. vid punkten 15:o) (Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m.) av herr *Sundkvist*.

2. vid punkten 19:o) (Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m.) av herrar *Carl Eskilsson* och *Isacson* samt fru *Sundberg*, vilka ansett

dels att andra, tredje och fjärde styckena i utskottets utlåtande på s. 24 bort ha följande lydelse:

»1965 års — — — (lika med utskottet) — — — utom markköp. I motionerna I: 616 och II: 761 har hemställts att statsbidragen skall begränsas till högst 25 procent av nämnda kostnader. Utskottet anser en sådan begränsning av bidragsgivningen vara lämplig, särskilt mot bakgrunden av den utvidgning av verksamheten till nya områden som beslöts föregående år. Härigenom kan nämligen de anslagsmedel, som disponeras för verksamheten, räckta till betydligt fler projekt. Utskottet är medvetet om att kapitalbehovet är stort vid den nu ifrågavarande formen av koncentrerad rationalisering. Jordbrukets kapitalbehov är emellertid stort även utanför de områden som utväljs för särskilda rationaliseringsinsatser. Frågan om jordbrukets kapitalförsörjning torde få tas upp till prövning sedan 1960 års jordbruksutredning framlagt sina förslag.

Kungl. Maj:t har föreslagit att den för särskilda rationaliseringsinsatser avsedda anslagsposten skall höjas med 2 milj. kr. till 8 milj. kr. I motionerna I: 616 och II: 761 föreslås oförändrad medelsanvisning för ändamålet. Verksamheten med särskilda rationaliseringsinsatser får enligt utskottets mening alltjämt betraktas som en försöksverksamhet. Då därjämte jordbruksutredningens förslag rörande den framtida jordbrukspolitiken inom kort torde komma att framläggas, vill utskottet ansluta sig till motionsyrkandet och f. n. inte förorda någon ökad medelsanvisning för ändamålet. De väsentliga förändringar i fråga om förutsättningarna för jordbruksproduktionen, och då särskilt mjölkproduktionen, som kan följa av en ändrad jordbrukspolitik utgör ytterligare skäl för återhållsamhet.

Utskottet anser sig kunna — — — (lika med utskottet) — — — hemställer därför,»

dels ock att utskottets hemställan under a) och b) bort lyda sålunda:

»a) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 616 och II: 761, såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 7 100 000 kr.

b) med bifall till motionerna I: 616 och II: 761, såvitt avser förslag om ändrad bidragsprocent, i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening ge till känna vad utskottet i det föregående anfört.»

3. vid punkten 21:o) (Befrämjande av husdjursaveln m. m.) av herr *Isacson*.

4. vid punkten 31:o) (Kostnader i samband med permanent skördeskadskydd)

a) av herrar *Carl Eskilsson, Hermansson, Gunnar Pettersson, Isacson, Hansson* i Skegrie, *Antby, Nilsson* i Lönsboda och *Persson* i Heden samt fru *Sundberg*, vilka ansett

dels att tredje stycket i utskottets utlåtande på s. 37 bort ha följande lydelse:

»I motionen — — — (lika med utskottet) — — — högst 400 000 kr. Utskottet vill erinra om att nu ifrågavarande bidrag tillkom som en komplettering till de generella ersättningarna för att kunna utbetalas i sådana fall då så betydande skördeskador uppenbarligen föreligger att skadeersättning bör utgå men detta ej kan ske i den generella formen på grund av systemets allmänna konstruktion eller formella brister i detsamma. Som motionären framhåller, måste emellertid gällande maximibelopp av 400 000 kr. numera anses helt otillräckligt med hänsyn till de föreliggande behoven. Utskottet finner det nödvändigt, att väsentligt större bidragsbelopp ställs till förfogande för ändamålet. Utskottet vill därför såtillvida ansluta sig till yrkandet i motionen I: 239, att utskottet föreslår, att ramen för de behovsprövade bidragen bestäms till 1 milj. kr.»

dels ock att utskottets hemställan under c) bort lyda sålunda:

c) i anledning av motionen I: 239, såvitt i övrigt är i fråga, besluta att årligen ett belopp av högst 1 000 000 kr. må ställas till förfogande för utbetalning av individuellt provade skördeskadebidrag.»

b) av herrar *Carl Eskilsson, Hermansson, Isacson, Hansson* i Skegrie, och *Persson* i Heden samt fru *Sundberg*, vilka ansett

dels att fjärde stycket i utskottets utlåtande på s. 37 bort ha följande lydelse:

»I sistnämnda motion har jämväl framförts yrkande om utredning och

förslag om komplettering av skördeskadeskyddet med möjligheter till lån till jordbrukare, som drabbats av skördeskador. I anledning härav vill utskottet framhålla, att starka skäl talar för att det permanenta skördeskadeskyddet — intill dess systemet genom successiva förbättringsåtgärder erhållit en sådan utformning att de individuella ersättningsbehoven tillfredsställande kan tillgodoses inom skördeskadeförsäkringens ram — kompletteras med möjligheter till någon form av skördeskadelån. Denna fråga bör därför göras till föremål för utredning.»

dels ock att utskottets hemställan under b) bort lyda sålunda:

»b) i anledning av motionen I: 239, såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag om komplettering av skördeskadesystemet med möjligheter till skördeskadelån.»

5. vid punkten 54:o) (Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling) av herrar *Carl Eskilsson, Hermansson, Isacson, Persson* i Heden och *Sundkvist* samt fru *Sundberg*, vilka ansett att utskottets utlåtande och hemställan på s. 53 bort ha följande lydelse:

»Det i — — — (lika med utskottet) — — — med 30 000 kr. Som framhålls i det föregående bedriver bolaget förädlingsarbete som eftersträvar sådessorter med närmare genetisk anpassning till mellansvenskt klimat och därmed också resistens mot skördeskador. Enligt utskottets mening kan viktiga praktiska resultat erhållas med denna förädlingsinriktning, vilka kan bli en värdefull tillgång främst för de spannmålsodlande områdena i mellersta Sverige. Utskottet finner starka skäl tala för att bolaget för nästa budgetår tillförsäkras statligt bidrag med hela det belopp, som motionärerna föreslagit och förordar därför att 70 000 kr. anvisas för ändamålet.

Då utskottet i övrigt kan biträda vad Kungl. Maj:t föreslagit under förevarande punkt, hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 603 och II: 749, till *Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kr.»

6. vid punkten 114:o) (Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m.) av herrar *Nils Hansson, Hermansson, Gunnar Pettersson, Isacson*, fru *Hultell*, herrar *Antby, Nilsson* i Lönsboda, *Sundkvist* och *Persson* i Heden samt fru *Sundberg*, vilka ansett att andra och tredje styckena i utskottets utlåtande och utskottets hemställan på s. 95 och 96 bort ha följande lydelse:

»Utskottet har stor förståelse för de synpunkter som anförts i fråga om vikten av att kartläggningsverksamheten intensifieras. Den av departements-

chefen förordade medelsförstärkningen för ändamålet synes dock knappast ägnad att i nämnvärd grad öka förutsättningarna för en dylik intensifierad verksamhet. Då utskottet i likhet med motionärerna finner den av kartverket för ändamålet beräknade medelsförstärkningen väl motiverad, förordar utskottet att anslaget uppräknas med 300 000 kr. på sätt i motionerna I: 337 och II: 759 föreslagits.

Utskottet, som i övrigt ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag under denna punkt, hemställer,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 337 och II: 759, till *Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 4 357 000 kr.»

7. vid punkten 136:o) (Naturvård: Ersättningar till markägare m. m.) av herrar *Carl Eskilsson* och *Isacson* samt fru *Sundberg*, vilka ansett

dels att första och andra styckena i utskottets utlåtande på s. 126 och 127 bort utbytas mot text av följande lydelse:

»Statens naturvårdsnämnd — — — (lika med utskottet) — — — ideella föreningar. Kungl. Maj:t, som ej biträtt nyssnämnda särskilda förslag av naturvårdsnämnden, har med hänsyn bl. a. till vid utgången av föregående budgetår föreliggande reservation av ca 2 milj. kr. funnit det vara tillfyllest att anslaget för nästa budgetår upptas med oförändrat belopp 3 milj. kr. Den av Kungl. Maj:t begärda medelsanvisningen bör ses mot bakgrunden av den uppskattning av medelsbehovet för nästa budgetår som gjorts av länsstyrelserna och vilken framgår av den redogörelse för statens naturvårdsnämnds anslagsäskande som lämnats av departementschefen. Enligt denna uppskattning skulle medelsbehovet uppgå till i runt tal 28 000 000 kr. Vid sin prövning av medelsbehovet för nästa budgetår har departementschefen beaktat att bl. a. till följd av behovet av inventering och planering till grund för det allmännas insatser viss tid torde förflyta innan beslut i större omfattning kan fattas om åtgärder enligt den nya naturvårdslagen. Länsstyrelsernas uppskattning pekar emellertid enligt utskottets mening mot att anspråken på medel för ifrågavarande ersättningar ganska snart kommer att öka högst väsentligt. Mot bakgrunden härav bör enligt utskottets uppfattning andra vägar prövas för finansiering av dessa kostnader. Utskottet finner att detta med fördel kan ske genom att medel disponeras ur domänverkets markfond, som under senare år tillförts ständigt ökat kapital, främst genom tomtmarksförsäljningar. Utskottet tillstyrker i enlighet härmed det i motionerna I: 617 och II: 762 framförda yrkandet, att nyssnämnda markfond tas i anspråk för bl. a. nu ifrågavarande ändamål.

Utskottet ansluter sig såtillvida till vad departementschefen anfört om ersättning vid vissa förordnanden jämlikt 86 och 122 §§ byggnadslagen

i dess lydelse intill den 1 januari 1965 att utskottet anser att nyssnämnda medel må tagas i anspråk jämväl för detta ändamål. I fråga om yrkandet i motionerna I: 609 och II: 754 om ianspråktagande av förevarande anslag för att bereda allmänheten fritt tillträde till området Kullaberg vill utskottet erinra om att ett vid föregående års riksdag väckt motionsyrkande om åtgärder för att såvitt möjligt ställa nämnda område till allmän disposition som fritidsområde utan entréavgifter icke föranledde någon riksdagens åtgärd (allm. beredn. 49). Utskottet finner ej skäl föreligga till ändrat ståndpunktstagande från riksdagen sida i denna fråga. Någon anledning att utnyttja de i det föregående angivna medlen för ändamålet synes i enlighet härmed inte föreligga. Ej heller finner utskottet anledning att för nu ifrågavarande ersättningar till markägare m. m. räkna med vidare medelsanvändning eller högre belopp än vad Kungl. Maj:t föreslagit. Någon åtgärd från riksdagens sida i anledning av det i motionerna I: 613 och II: 766 gjorda äskandet om dylik medelsanvändning eller ytterligare medel för sådana ersättningar kan utskottet således ej förorda.»

dels ock att utskottets hemställan under c) och d) bort lyda sålunda:

»c) med avslag å Kungl. Maj:ts framställning och motionerna I: 613 och II: 766 samt med bifall till motionerna I: 617 och II: 762, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, medge att medel ur domänverkets markfond får användas för ersättningar till markägare m. m. i anledning av naturvårdslagen och att för budgetåret 1966/67 får disponeras 3 000 000 kr. ur sagda fond för det i statsverkspropositionen angivna ändamålet Naturvård: Ersättningar till markägare m. m.»

8. vid punkten 158:o) (Markförvärv för naturvårdsändamål) av herrar *Carl Eskilsson* och *Isacson* samt fru *Sundberg*, vilka ansett att utskottets utlåtande och hemställan på s. 134 bort ha följande lydelse:

»Enligt utskottets mening synes medel för det allmännas förvärv av sådan mark varom här är fråga — vilken till övervägande del torde vara skogbevuxen — med fördel kunna disponeras ur domänverkets markfond, som under senare år tillförts och framgent kan väntas komma att tillföras ett ökande kapital, främst genom tomtmarksförsäljningar. Ett sådant förfarande synes stå i samklang med jordbruksutskottets år 1963 uttalade mening, att domänverket i samband med sin allmänna inköpsverksamhet bör eftersträva att så långt som möjligt också tillgodose det allmänna naturvårdsintresset (JoU 1963: 11).

Utskottet finner sig i konsekvens härmed böra tillstyrka det i motionerna I: 617 och II: 762 framförda yrkandet, att 2 500 000 kr. av behållningen på domänverkets markfond anvisas för nu ifrågavarande ändamål.

Med åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med avslag å Kungl. Maj:ts framställning samt med bifall till motionerna I: 617 och II: 762, såvitt nu är i fråga, medge att medel ur domänverkets markfond få användas för statens förvärv av ur naturvårdssynpunkt värdefull mark och att för budgetåret 1966/67 2 500 000 kr. får disponeras ur sagda fond för det i statsverkspropositionen angivna ändamålet Markförvärv för naturvårdsändamål, m. m.

Bilaga

Uppskjutna frågor

Punkt i stats-
verksproposi-
tionen: Bil. 11:
Jordbruksde-
partementet

Anslagets rubrik

D 3

Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område

D 5

Särskilt stöd åt det mindre jordbruket